

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

*Coordonate ale concepției și politicii P. C. R.
de dezvoltare economico-socială a României*
Dimensiuni tehnologice în strategia dezvoltării
Echilibrarea și omogenizarea dezvoltării teritoriale

ÎN ÎNTÂMPINAREA

conferinței
naționale
a partidului

DINAMISM, EFICIENȚĂ, COMPETITIVITATE –
TRĂSĂTURI ALE UNEI ECONOMII ROBUSTE, ÎN PLINĂ DEZVOLTARE

EXPRESII
ALE RITMURILOR
INALTE

COORDONATE
ALE EFICIENȚEI
SUPERIOARE

COMPONENTE
ALE UNEI DEZVOLTĂRI
ACCELERATE

TELUL SUPREM
AL POLITICII PARTIDULUI-
SPORIREA NIVELULUI DE TRAI

CREATIVITATE ȘI RESPONSABILITATE POLITICĂ FAȚĂ DE INTERESELE FUNDAMENTALE ALE POPORULUI

CONGRESURILE, CONFERINȚELE NAȚIONALE ale partidului nostru constituie momente de intensă activitate teoretică creatoare, prilejuri de puternică dezvoltare a unor trăsături noi ce apar în dezvoltarea economico-socială a țării și de elaborare a unor strategii și tactici adaptate cerințelor și exigențelor acestora. Documentele Congreselor și Conferințelor naționale cuprind însemnate și numeroase contribuții ale partidului nostru la dezvoltarea creatoare a învățaturii marxist-leniniste, la îmbogățirea tezaurului revoluționar. În acest cadru evenimentul de excepțională importanță pentru progresul economico-social al României, ce va avea loc în peste multe zile — **Conferința Națională a partidului** — constituie un nou și însemnat prilej de creativitate responsabilă, de dezvoltare a unor noi și superioare căi și direcții pentru îndeplinirea idealurilor națiunii noastre, care reprezintă o importantă contribuție la creșterea forței și a prestigiului socialismului în lume. Pregătirea Conferinței Naționale a prilejuit o serie de ample manifestări de consultare a partidului cu poporul, momente importante ale dialogului neîntrerupt purtat de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu oamenii muncii din întreaga țară — congrese și consfătuiri ale oamenilor muncii din cele mai importante domenii de activitate, numeroase vizite ale secretarului general al partidului în județele României — exprimând, cu puterea de neclintit a faptelor, largul democratism al societății noastre, identificarea deplină a politicii partidului cu năzuințele și aspirațiile cele mai nobile ale oamenilor muncii, faptul că această politică reprezintă însăși politica întregului nostru popor.

Creativitate și responsabilitate sînt trăsături caracteristice activității întregului popor, aceste coordonate definitorii ale politicii partidului se materializează în marele efort productiv cu care poporul nostru întîmpină mărețul eveniment. Succesele în munca entuziastă, inteligent desfășurată, însemnate depășiri ale prevederilor și sarcinilor sînt vești ce ne parvin intens din toate unghiurile economiei, exprimînd, odată mai mult, încrederea nețărmurită a poporului în partid, în secretarul său general, hotărîrea și entuziasmul oamenilor muncii de a îndeplini România, sub conducerea partidului, un destin tot mai fericit.

Coordonatele creativității

PARCURGEREA de către țara noastră a unei amense distanțe pe drumul progresului, în perioada istorică relativ scurtă de edificare a noii orînduiri, s-a realizat, după cum se știe, cu randamentul cel mai înalt în ultimii 10—12 ani. Sînt ani care au înscris decisiv România pe traiectoria lichidării cît mai rapide a decalajelor ce ne separă de țările dezvoltate ale lumii.

S-au petrecut în acest răstimp în economia națională, în evoluția componentelor și structurilor sale **modificări fundamentale**. A fost continuat neabătut procesul de industrializare, dar într-o manieră ce a urmărit și urmărește întărirea, amplificarea rolului transformator al industriei asupra întregii economii. Sînt direcții de evoluție ce generează un dinamism puternic pentru întreaga noastră dezvoltare. În același timp, ele asigură sporirea accelerată a experienței în procesul de dezvoltare, creșterea puternică a stocului de cunoștințe al națiunii, componente inestimabile ale avu-

ției naționale și, totodată, expresii elocvente ale temeiniciei progresului României. Finalmente dezvoltarea accelerată și calitativă a economiei țării s-a concentrat și se concentrează în sporirea, la înalți parametri, a nivelului de bunăstare materială și spirituală a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei, în asigurarea condițiilor pentru înflorirea tot mai deplină a personalității umane.

Pe plan conceptual, temeiul profundelor mutații intervenite în economia României socialiste în ultimii 12 ani îl constituie, cu deosebire, **orientările novatoare ale politicii partidului, exprimate sintetic în accentuarea factorilor și a laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale a țării și evidențiate după cel de al IX-lea Congres**. Amploarea transformărilor și succesele realizate de atunci și pînă acum în dezvoltarea economico-socială a României, perspectivele tot mai luminoase pe care acestea le deschid poporului nostru, angajat cu fermitate pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism, arată limpede că opțiunile novatoare ale politicii partidului nu au reprezentat simple direcționări ale evoluției în continuare a economiei, ci decizii de cea mai mare importanță pentru vitalizarea acesteia, opțiuni menite să schimbe radical conceptul nostru de dezvoltare și progres, imprimîndu-i trăsături imperios necesare pentru propășirea economico-socială a țării.

Care sînt coordonatele ce definesc creativitatea politicii partidului? Analiza genezei marilor realizări și transformări de anvergură din economia țării în ultimii 12 ani, ca și perspectiva realizării unor succese tot mai mari arată limpede că aceste coordonate se înscriu în **cadrul fertil** al politicii partidului de analiză judicioasă a raportului dintre general și particular, dintre național și internațional, de cunoaștere temeinică a cerințelor legilor economice obiective și acordarea acestora cu condițiile concrete economice, sociale, istorice, de existență ale României. Elaborarea direcțiilor și obiectivelor acestei politici s-a întemeiat și se întemeiază pe studiul atent și folosirea propriei experiențe a României, a experienței celorlalte partide ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a experienței întregii evoluții a umanității, pe aprecierea progresului continuu al cunoașterii, ce adeseori modifică conținutul dezvoltării economice solicitînd accentuarea unor eforturi în direcții uneori mult diferite față de cele inițiale.

Amplă deschidere spre cunoașterea realităților

ASA SE ȘI EXPLICĂ fixarea obiectivelor și elaborarea de către partid a direcțiilor de dezvoltare ale economiei românești după Congresul al IX-lea pornind de la cerințele de geneză și multiple ale **înlăturării moștenirii economico-sociale grave preluate de la regimul burghezo-moșieresc**. Efectele moștenirii respective se făceau încă simțite cu putere ridicată chiar și după parcurgerea a trei cincinale, soldate cu realizări importante, relevante cu deosebire prin natura lor cantitativă. Și chiar după instaurarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, proces de însemnătate vitală pentru progresul țării, oferind premise superioare pentru o creștere dintre cele mai marcante a forțelor de producție. Erau, deci, necesare, încă o îndelungată perioadă, mari eforturi destinate dezvoltării, singura capabilă să asigure un nivel de trai superior celor ce

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI

muncesc. În ce sensuri se impuneau însă îndreptate aceste eforturi, ce strategii și tactici se impuneau declanșate, ce priorități trebuiau desemnate, iată întrebări al căror răspuns cât mai în detaliu — identificat cu nivelul subramurilor și chiar al produselor — necesita nu numai o comparație cu trecutul ci o **privire deschisă, scrupuloasă, lucidă a României, decisă să progreseze temeinic, spre economia mondială**, un studiu profund și permanent al realităților și tendințelor economice și politice ale lumii contemporane.

Numai în asemenea condiții s-a putut și se poate percepe **amplora fără egal a revoluției tehnico-științifice contemporane**. Desfășurându-se pe un front larg, ea a determinat și determină schimbări esențiale, calitative în structura și ca atare în dinamica dezvoltării forțelor de producție, în structura și dinamica dezvoltării industriei, în relațiile dintre om și celelalte elemente ale sistemului forțelor de producție, amplificând considerabil activitățile industriale complexe, capabile să asigure înzestrarea tehnică superioară a celorlalte ramuri, creșterea productivității muncii sociale, valorificarea înaltă a potențialului național. Contactată larg de cercetarea științifică, încorporându-se reciproc cu aceasta și totodată cu o fizionomie variată, adeseori modificată de revizuirea structurii bazelor sale materiale de dezvoltare, ca și de reconsiderarea efectelor sale poluante, activitatea industrială se legitimează, în tot mai mare măsură, ca **forma suplă și universală de expresie a producției materiale**. Sînt pregnante tendințele din economia țărilor dezvoltate de creștere în această direcție majoră.

Studiul realităților din lumea contemporană a relevat totodată că dezvoltarea forțelor de producție pe aceste linii fundamentale ale revoluției tehnico-științifice generează, în mod obiectiv, **creșterea considerabilă a interdependențelor economice dintre state**, intensificarea legăturilor dintre acestea în cadrul diviziunii mondiale a muncii. Iar realizarea eficientă a acestor interdependențe și legături face necesară, pentru toate țările, edificarea unor economii naționale încheiate și dezvoltate, articulate la tendințele majore ale dezvoltării monoeconomice, tipul eficient și rațional de diviziune mondială a muncii implicînd nu complementaritatea ramurilor, ci simetria acestora, armonizată, desigur, cu particularitățile naționale.

Analiza realităților contemporane a dovedit și dovedește acuta necesitate de constituire în toate țările lumii a unor economii naționale încheiate, dezvoltate, articulate la tendințele majore ale evoluției monoeconomice. Ea ridică cu și mai multă acuitate imperativul așezării — cât mai grabnice — la baza relațiilor economice dintre state a principiilor echitabile, de respect și egalitate între țări, de **respectarea deplină a suveranității și independenței naționale**. Departe de a se diminua rolul națiunii, al statului național, crește tot mai mult în epoca actuală. Nu poate exista garanție mai sigură pentru realizarea progresului economic general, pentru asigurarea unor interdependențe judicioase în cadrul diviziunii mondiale a muncii, pentru edificarea unor economii încheiate, decît existența statelor independente, cu suveranitatea neștirbită, capabile, în depline drepturi, atît să ia decizii cît și să răspundă pentru îndeplinirea acestora.

Viziune sistemică și coerentă asupra progresului țării

CE A ADUS NOVATOR această amplă investigație întreprinsă de către partid după Congresul al IX-lea

asupra particularităților concrete de dezvoltare a României, asupra exigențelor relevate de dezvoltarea umanității? Un lucru deosebit. Și anume investirea orientărilor și a opțiunilor politice ale partidului cu o curajoasă dar lucidă și realistă forță de pătrundere în esența fenomenelor, investirea orientărilor și opțiunilor noastre cu un profund caracter științific, cu dinamism și originalitate, cu continuitate și eficiență, cu o deosebit de puternică și apreciată deschidere spre nou, spre permanentă perfecționare, cu **responsabilitate majoră pentru prezentul și viitorul României**.

Pornindu-se de la cerințele legii economice fundamentale a socialismului, de la imperativul ca socialismul, orînduire superioară, să asigure un tot mai înalt nivel de trai și civilizație pentru cei ce muncesc, țel politic suprem al politicii partidului, aflat în indisolubilă relație de cauzalitate cu dezvoltarea puternică și armonioasă a forțelor de producție în România socialistă, concepția partidului nostru s-a cristalizat și se cristalizează continuu într-o viziune sistemică, dinamică și coerentă, asupra dezvoltării țării, într-o viziune originală, proprie procesului revoluționar al edificării socialismului în țara noastră. Ea încorporează atît **exigențele dezvoltării economiei naționale socialiste**, suverană, independentă și unitară, al cărei progres se asigură în condițiile unor determinări și fiziologii specifice, de natură economică și socială, politică și istorică, **exigențele dezvoltării componentelor de ramură, teritoriale** ș.a. ale acestei economii, cît și **exigențele articulării funcționale tot mai active a economiei țării în diviziunea mondială a muncii**. Sînt funcții care în concepția partidului nostru se completează organic, generînd, fără să copieze un model sau altul de dezvoltare, funcționalitatea unui complex național, economico-social dinamic și eficient, acționînd în sensul progresului uman.

Între elementele de ordin primar, de mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a țării, desprinse de fondul încheierii acestei viziuni a partidului asupra evoluției României se înscrie **aprecierea realistă, justă a stadiului de dezvoltare economico-socială a țării** — opțiune care a dat contur unor numeroase strategii și obiective, declanșării și desfășurării unor însemnate acțiuni politice, opțiuni cu importante semnificații pe plan internațional. Pe această bază a fost reconceptualizată etapa actuală de dezvoltare a țării pornindu-se în primul rînd de la conținutul și trăsăturile calitative ale componentelor esențiale ale economiei, domeniu distinct al vieții sociale, între care au fost incluse structura pe ramuri, subramuri și produse a producției materiale, gradul de diversificare, de organizare și conducere a producției, participarea țării la circuitul economic internațional, eficiența activității economice, gradul de satisfacere al nevoilor populației exprimat în nivelul de trai și, pe plan mai larg, în calitatea vieții etc.

În aceste condiții, partidul a avut în vedere cerința consolidării bazei tehnico-materiale a noii societăți, etapă menită să marcheze trecerea României din stadiul de țară slab dezvoltată în stadiul de țară în curs de dezvoltare și, identificîndu-se cu acest din urmă obiectiv, cerința de **făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate**. Îndeplinirea acestei societăți a fost și este concepută de partid ca o **etapă superioară de maturizare și evoluție neîntreruptă a orînduirii noastre socialiste pe propria sa bază**; ca o operă istorică de mare complexitate, înscrisă în dimensiunile mai multor cincinale, menită să realizeze schimbări și transformări adînci în volumul și structura forțelor de producție ale țării, în conținutul și exprimarea relațiilor de producție, în condițiile de muncă și existență ale întregului popor, asi-

IN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI

Eforturi sporite pentru dezvoltare, reflectate într-un nivel de trai din ce în ce mai ridicat

Partea din venitul național utilizat alocată fondului de dezvoltare	Ritmul anual de creștere		Dinamica veniturilor totale reale ale populației *)	
	Venitul național	Fondul de consum		
1956—1960	16,0	6,9	4,5	182
1961—1965	24,3	9,0	5,3	249
1966—1970	28,8	7,7	7,0	326
1971—1975	34,1	11,3	7,5	477
1976—1980 **	33—34	10—11	8,0	circa 670

*) anul ultim al cincinalului **) nivel cincinal
Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1977, p. 81, 89. Lege pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economică socială a R.S.R. pe perioada 1976—1980, Scinteia nr. 10534, din 3 iulie 1976.

gurind înscrierea României în rândul statelor dezvoltate economic, condiții largi pentru înflorirea cât mai deplină, materială și spirituală, a personalității umane.

Edificarea socialismului multilateral dezvoltat preinde lărgirea, creșterea și diversificarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului. Sînt procese susținute de **industrializarea accelerată, calitativ superioară a țării**, în condițiile structurării eficiente a industriei, a întregii economii, prin dezvoltarea prioritară a ramurilor, subramurilor și produselor ce promovează înalta tehnicitate, asigurînd înzestrarea tehnică superioară a economiei, valorificarea tot mai ridicată a potențialului material și uman al țării, dezvoltarea dinamică, complexă și multilaterală a economiei.

Desfășurarea acestor direcții de evoluție nu este interpretată de partid în mod static. În condițiile dezvoltării susținute a cercetării științifice, a transformării științei într-o forță nemijlocită de producție, ea este privită în dinamică, fiind continuu acordată cu cerințele timpului, pe plan mondial încorporate astăzi cu precădere în așezarea pe baze noi a relațiilor dintre om și natură și în reorientarea, în această manieră, a unor activități.

Toate acestea înscriu opțiunile privind constituirea unei rate înalte a dezvoltării, organizarea superioară a activităților, creșterea și perfecționarea utilizării pîrghiilor economico-financiare, dezvoltarea armonioasă a teritoriului, exigențele sporirii eficienței economice, acțiunile de economisire a resurselor naturale, de economisire a energiei, de utilizare a energiei secundare, a nlocuitorilor și deșeurilor, de realizare ciclică a producției prin utilizarea completă a tuturor deșeurilor și reziduurilor, **ca factori esențiali și interconționați ai industrializării calitative a țării**. Pe un plan sintetic aceeași determinare o îmbracă și faptul că dezvoltarea și creșterea economiei noastre vizează sporirea rapidă a veniturilor naționale — proces capabil să ofere condiții tot mai largi pentru ridicarea nivelului de viață al oamenilor muncii — dar în același timp creșterea susținută a avuției naționale, opțiune menită să asigure, printre altele, condiții superioare pentru revigorarea continuă a bazei proprii de resurse naturale.

Cuprinzînd, ca un tot unitar, toate laturile vieții economico-sociale, procesul de edificare a socialismului multilateral dezvoltat are în vedere, în aceeași măsură, realizarea unor importante deplasări în structura populației, în favoarea creșterii ponderii populației urbane, transformarea calitativă a întregului proces de muncă și așezarea pe baze noi a vieții din mediul rural; perfecționarea bazei economice a societății cît și a infrastructurii sale, lărgirea democrației în viața economico-socială și antrenarea în tot mai mare măsură

a oamenilor muncii la conducerea societății; asigurarea la parametri înalți a procesului de educație, formarea omului înaintat al muncii, cu profunde cunoștințe de specialitate, cu un larg orizont cultural și un nivel ridicat de conștiință.

Sînt opțiuni care oferă **condiții interne largi** pentru afirmarea, mereu mai activă, a României socialiste în diviziunea mondială a muncii, necesitate implicată în cea mai mare măsură de statutul său de țară socialistă în curs de dezvoltare. Aceste condiții se cer însă susținute de cele ale vieții internaționale. Exprimînd căi și soluții pentru realizarea rolului activ al țării într-o diviziune a muncii bazată pe echitate și dreptate, **conceptul de nouă ordine economică și politică internațională**, promovat de partidul și statul nostru, își definește celula ca fiind statul național suveran și independent iar fiziologia ca fiind realizată pe direcțiile echității și dezvoltării în lume, ale democratizării relațiilor internaționale. Asigurînd afirmarea cît mai deplină, cu drepturi egale, efective, a tuturor statelor, mari sau mici, în viața economică și politică a lumii, acest concept întrunește **adeziunea deplină** a numeroase guverne, a unor marcante personalități politice și științifice, sufragiile maselor de oameni ai muncii de pretutindeni aspirînd la o viață mai bună și mai dreaptă.

Ca o concluzie definitivă a celor arătate să ne amintim de pateticul dar atît de necesar, caldul și raționalul apel al secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, strălucit inițiator și elaborator al politicii creatoare, originale a partidului și statului nostru**, rostit la Conferința Națională a partidului din 1972 : „În fața unei națiuni apar momente unice, hotărîtoare pentru destinul și viitorul său... Se poate spune că astăzi trăim momente de care

Repere ale dinamismului economiei românești

Ritm mediu anual de creștere a veniturilor naționale în perioada 1971—1975 — în %	
România	11,3
Bulgaria	7,8
Polonia	9,9
Ungaria	6,1
U.R.S.S.	5,7
Republica Elenă	5,1 *)
Franța	3,6 *)
Japonia	5,4 **)
Turcia	7,5 *)

*) produs intern brut

***) produsul național brut

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. 1977, p. 545, 546.

depinde locul pe care îl va avea România socialistă în marea familie a țărilor socialiste, a tuturor națiunilor lumii... Sîntem chemați ca în următorii 10—15 ani să lichidăm cu desăvîrșire rămînerea în urmă pe care am moștenit-o, să ridicăm poporul român la un înalt nivel de dezvoltare economică, științifică, culturală, să-i asigurăm un nivel de trai superior. Problema se pune în felul următor : sau vom realiza acest obiectiv și ne vom înscrie pe orbita civilizației moderne sau vom continua să rămînem în urma țărilor dezvoltate, condamnînd națiunea noastră să se mențină în această situație în decursul a mai multor generații“. Sînt cuvinte de **o uriașă încărcătură istorică**, ce exprimă viu armonia deplină dintre creativitate și răspundere în politica partidului nostru, responsabilitatea majoră și fermă a partidului față de interesele fundamentale ale poporului român, ale cauzei generale a socialismului și comunismului în lume, ale emancipării omului și ale progresului uman în general. Creativitate și responsabilitate — iată deci expresia pleneră, cardinală a întregii activități a partidului, expresia cu care forța politică conducătoare din România — Partidul Comunist Român pregătește și întîmpină importantul eveniment din viața poporului nostru pe care-l reprezintă apropiata Conferința Națională.

Dan POPESCU

DIMENSIUNILE TEHNOLOGICE ȘI STRATEGIA DEZVOLTĂRII ÎN CONCEPȚIA ROMÂNIEI

ACȚIUNEA ISTORICĂ a maselor de construire și dezvoltare a noii societăți se desfășoară pe baza unui **program cuprinzător** care dă expresie **strategiei și tacticii** dezvoltării economico-sociale a țării, politiciii de asigurare a progresului multilateral al forțelor productive, relațiilor economice și al celorlalte relații sociale, și pe acest temelie ridicării standardului de trai material și spiritual al poporului.

În concepția partidului și a statului nostru socialist, un asemenea program pe baza căruia se desfășoară acțiunea istorică a maselor, trebuie să stabilească : a) obiectivul strategic fundamental ; b) direcțiile principale în spre care trebuie orientate eforturile națiunii ; c) obiectivele majore ce trebuie realizate în fiecare etapă și perioadă istorică ; d) mijloacele necesare pentru îndeplinirea acestor obiective devenite scopuri nemijlocite ; e) căile, metodele și formele de acțiune ; f) cadrul instituțional — organizatoric necesar pentru realizarea obiectivului strategic fundamental și a obiectivelor majore prevăzute pentru fiecare etapă.

Acest program prefigurează în fapt coordonatele principale, cantitative și calitative, ale dezvoltării economico-sociale a țării și de aceea se poate spune că reprezintă modelul și proiectul general al edificiului economico-social ce se construiește. Prin intermediul unui asemenea program — care se materializează în **planul național unic de dezvoltare economico-socială** — se asigură **conducerea unitară** a întregii activități economico-sociale.

Conținutul principal al politiciii partidului și statului nostru pentru următorul sfert de veac este strălucit înfățișat în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, care, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XI-lea Congres al partidului „fundamentează teoretic și luminează căile activității practice pentru îndeplinirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism“.

Politica de promovare a științei și progresului tehnic

— parte esențială a politiciii de edificare a socialismului și comunismului

UNA din secțiunile principale ale politiciii partidului nostru de edificare a socialismului și comunismului în România este **politica de promovare consecventă a științei și tehnicii** înaintate în toate domeniile de activitate în general, în producția materială în special. Explicația se află în rolul pe care știința și tehnica l-au jucat și mai ales îl joacă în dezvoltarea economico-socială. România „pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decât pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii“¹⁾.

Într-adevăr, istoria societății omenești atestă că tehnica a constituit și constituie „sistemul osos și muscular“ al societății. Tehnica și tehnologia reprezintă **mijlocul** cu ajutorul cărora omul, societatea a transformat și transformă, a adaptat și adaptează substanțele naturii producând bunuri materiale. Totodată producerea și folosirea tehnicii a constituit unul din factorii care au determinat dezvoltarea omului și caracterului său, a capacităților sale creatoare, a aptitudinilor fizice și intelectuale. Starea tehnicii — apreciată în principal prin nivelul și structura ei — au indicat, întotdeauna **gradul** în care omul a reușit să cunoască și să folosească legile naturii, **gradul** în care omul a reușit să stăpânească natura și posibilitățile de a o adapta pentru satisfacerea trebuințelor sale. În același timp, starea tehnicii, reprezintă unul din factorii principali care determină caracterul și natura relațiilor sociale dintre oameni în producția socială a vieții lor. La acestea se mai adaugă adesea faptul că în calitatea sa de „muncă obiectualizată“ și de „cunoștințe materializate“ tehnica reprezintă **baza materială** a procesului istoric, mijlocul de acumulare, folosire și transmitere către generațiile viitoare a experienței productive acumulate.

O altă **latură și formă de manifestare** a dezvoltării forțelor productive ale omului o constituie dezvoltarea științei, adevărată bogăție potențială și totodată practică a societății omenești.

Etape pe care o străbatem se caracterizează prin **creșterea considerabilă** a rolului științei, tehnicii și tehnologiei în viața economico-socială. Revoluția științifică și tehnică a accentuat pînă la generalizare **necesitatea** unirii științei cu producția, a transformării producției materiale într-un proces de aplicare tehnologică a științei într-o funcție a producției, într-o nemijlocită forță productivă. Realitatea din țările avansate, tendințele actualei revoluții științifice și tehnice atestă că știința și tehnica mașinistă și tehnologia avansată reprezintă cele mai importante mijloace și modalități de transformare **naturalului în social** și că, de fapt, în cadrul societății încă din momentul trecerii la marea producție de fabrică întemeiată pe tehnica mașinistă, s-a constituit un nou **subsistem** „știința — tehnica — producția“. Unitatea lor în prezent este indestructibilă: tehnica și tehnologia contemporană se întemeiază pe legile naturii și experienței umane descoperite și formulate în legile, categoriile și principiile științei, deci pe știință ; experimentul științific se întemeiază, la rîndul său ca și cercetarea științifică — pe noua tehnică, devenită **bază materială**, a „industrializării științei“. Rezultatul experimentului științific îmbracă tot mai frecvent forma unui produs, mijloc de producție sau a unei tehnologii pentru producția materială. În aceste condiții rolul tehnicii și tehnologiei s-a amplificat și mai mult, ele au de

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică Buc. 1975, p. 95.

venit elementul material principal care consolidează unitatea științei și producției, și mijlocul cel mai eficient de folosire pe scară din ce în ce mai largă a forțelor naturii în calitate de factori ai producției. Producția modernă, atestă la fiecare pas că știința și tehnica influențează nu numai raportul dintre om și natură ci și relațiile ce se statornicesc între oameni în procesul social de producție. Ele au devenit factori importanți ai ridicării nivelului calitativ al **conducerii și organizării producției și muncii.**

Mai mult decât atât, în societatea contemporană **tehnica a depășit** cadrul producției materiale propriu-zise și se aplică în cele mai diferite sfere ale vieții sociale. Conducerea nemijlocită a vieții economice la micro și macro scară, în profil vertical și orizontal, prognoza evoluției viitoare a societății, sînt de neconceput fără un anumit nivel al dezvoltării științei și tehnicii și fără folosirea pe o scară tot mai întinsă a rezultatelor lor.

Creșterea rolului științei, tehnicii și tehnologiei, accentuarea importanței unității subsistemului „știință — tehnică — producție” sînt determinate în prezent și de **noile cerințe și contradicții** cu care se confruntă societatea. Fără a intra în detalii menționăm :

1. **Contradicția** dintre creșterea în ritm accelerat a consumului de resurse energetice și caracterul limitat al resurselor aflate în exploatare. Înfățișînd evoluția consumului de resurse energetice în era noastră, datele statistice arată că omenirea a consumat în primele 19 secole (de la anul I e.n. și pînă în anul 1900) 170 de miliarde tone combustibil convențional, în perioada 1901—1969, 250 de miliarde, iar în perioada 1970—2000, consumul de combustibil, se va ridica, potrivit estimărilor specialiștilor în materie de prognoză, la 450 de miliarde tone combustibil convențional²⁾. Rezervele exploatare de surse de energie sînt însă limitate. Unele date statistice, arată de pildă, că rezervele cunoscute de petrol și gaze, se vor epuiza dacă se menține actualul ritm al extracției și consumului în circa 15—20 de ani.

În felul acesta în fața producției materiale a apărut **o problemă cardinală nouă** — aceea a asigurării resurselor energetice. Pentru unele țări această problemă se pune în termeni mai restrictivi decât se pune ea la scara întregii noastre planete.

2. **Contradicția** dintre cerințele tot mai ridicate ale producției materiale pe de o parte și cantitatea insuficientă a unor substanțe ale naturii pe de altă parte.

3. **Contradicția** dintre cerințele producției materiale tot mai ridicate și proprietățile, devenite insuficiente, ale unor materii prime și materiale. Rezolvarea acestor contradicții impune pe lîngă gospodărirea cît mai chibzuită a resurselor naturale existente, pe lîngă reproducerea unora dintre ele și crearea, producerea pe cale industrială, de noi materii și materiale cu „proprietăți comandate“.

4. **Contradicția** dintre cerințele speciale ale producției moderne — condiții de temperatură foarte ridicate sau foarte scăzute, viteză de măsurare și execuție, forță, distanță etc. — pe de o parte și aptitudinile fizice și psihice de execuție ale factorului uman, pe de altă parte și calea de rezolvare a acestei contradicții nu poate fi alta decât prelucrarea de către tehnică și tehnologie a funcțiilor de execuție — fizice și unele intelectuale îndeplinite astăzi de om, eliberarea omului de acestea ceea ce practic înseamnă, și înlăturarea sa din procesul de producție propriu-zis, exteriorizarea sa, transfor-

marea sa într-un factor de supraveghere, organizare și conducere.

5. Asigurarea mediului natural necesar ridicării generale a calității vieții, reducerea și apoi eliminarea influențelor poluante ale producției materiale, reproducerea și înfrumusețarea naturii, a universului natural în care omul muncește și trăiește, armonizarea și îmbogățirea universului său tehnic, casnic și natural. Pe umerii generației de astăzi cade sarcina de însemnătate istorică de a **opri** procesul de degradare a naturii și de a **incepe corectarea gravelor erori săvîrșite** de generațiile anterioare, care orientînd unilateral progresul tehnic și tehnologic și, urmărind în general efecte imediate și particulare, au ignorat într-o măsură sau alta urmările negative ale unei astfel de evoluții. Acestea s-au acumulat însă în decursul timpului, generînd probleme tot mai grave, — poluarea sonoră, chimică etc. ale mediului înconjurător — a căror rezolvare a devenit vitală pentru înaintarea omenirii pe calea progresului social.

Stadiul la care a ajuns societatea umană presupune cu necesitate obiectivă **adoptarea unei noi atitudini față de natură.** Stăpînirea naturii de către om nu trebuie să se exprime și măsoare prin proporțiile jafului produse de acesta. Dimpotrivă, dominarea naturii de către om trebuie să se **manifeste în cunoașterea și folosirea rațională** de către acesta a legilor evoluției ei. Mai concret aceasta înseamnă folosirea rațională a substanțelor și forțelor naturii în procesul vieții sociale, conservarea și apărarea naturii de influențele distructive ale propriilor săi factori și ale factorilor tehnici și tehnologici, precum și reproducerea și înfrumusețarea naturii. În felul acesta oamenii și omenirea vor contribui la „umanizarea” naturii din care ei înșiși fac parte cu întreaga lor ființă și la îmbogățirea universului lor „natural de muncă și viață“.

Aceasta înseamnă că istoria raporturilor dintre societate și natură a intrat într-o etapă nouă, etapă în care atitudinea societății față de natură trebuie — aceasta este o necesitate obiectivă, o legitate a procesului și progresului istoric — trebuie deci calitativ schimbată. Esența acestei schimbări își găsește expresia în îmbogățirea substanțială a atitudinii societății față de natură care era preponderent consumtivă cu cel puțin două elemente : a) introducerea raționalității economico-sociale în folosirea și consumul substanțelor naturii și b) reproducția pe cale socială a resurselor naturale și păstrarea, crearea și îmbunătățirea condițiilor naturale necesare societății.

Introducerea raționalității economico-sociale în folosirea resurselor și condițiilor naturale presupune, la rîndul ei, înainte de toate, a) înlăturarea oricărei risipe și b) valorificarea cît mai înaltă, prin prelucrarea cît mai complexă a lor.

Economisirea resurselor naturale, ca și a mijloacelor obținute prin munca omului, reprezintă din punct de vedere economic o creștere relativă a lor și permite confecționarea din aceeași substanță a naturii, cu aceleași cheltuieli materiale, a unei mase mai mari de valori materiale de întrebuințare, satisfacerea într-o măsură mai mare a trebuințelor societății și conduce la accelerarea progresului economico-social.

Pentru România, care a moștenit de la orînduirea anterioară un slab nivel de dezvoltare economico-socială, promovarea consecventă a cuceririlor științei și

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

²⁾ Vezi N. M. Nikolskii, Naucino-tehniceskaia revoliuția : mirovaia ekonomica politika, naselenie, Izd. „Mejdunarodnie otnoșenia“, Moskva, 1970 p. 5—6.

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ARMONIOASĂ A TERITORIULUI ÎNTREGII ȚĂRI

„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cimpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării”.

NICOLAE CEAUȘESCU

REPARTIZAREA TERITORIALĂ RAȚIONALĂ a forțelor de producție, organizarea judicioasă a întregului teritoriu al țării, dezvoltarea și înflorirea tuturor județelor și a localităților patriei reprezintă direcții fundamentale ale politicii Partidului Comunist Român privind construcția socialismului.

În înfăptuirea unui asemenea obiectiv major, cu adinci implicații social-politice, Partidul Comunist Român a desfășurat o amplă activitate teoretică și practică pentru conceperea și utilizarea celor mai corespunzătoare direcții și modalități de dezvoltare economică și socială în profil teritorial, de sistematizare a tuturor localităților țării. De mare însemnătate în această privință sînt măsurile adoptate pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din decembrie 1967. Parte organică a ansamblului de măsuri hotărîte în urmă cu un deceniu pe linia perfecționării conducerii vieții economice și sociale, reorganizarea administrativ-teritorială din februarie 1968 a constituit o acțiune de o deosebită importanță, care a exercitat o influență pozitivă asupra dezvoltării complexe și armonioase a diferitelor zone ale țării, asupra ridicării nivelului de trai al tuturor locuitorilor. Noua organizare administrativ-teritorială a creat condițiile necesare eliminării tendinței de concentrare a investițiilor în cîteva orașe — în general, fostele reședințe de regiuni — oferind astfel posibilitatea atragerii pe calea progresului economic și social a tuturor zonelor și localităților țării. În mod practic, începînd cu

cincinalul 1966—1970 și îndeosebi cu anul 1968, toate județele țării au beneficiat de investiții mari alocate din fondurile statului.

Referindu-se la amplul program de investiții, caracteristic dezvoltării economice și sociale a României în ultimii ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Practic, nu există oraș, comună sau sat unde să nu pulseze o intensă activitate de construcție, unde să nu se ridice obiective industriale, agricole, locuințe, școli, spitale, dispensare, cămine culturale, case de cultură. Străbătînd țara, poți vedea mii și mii de șantiere industriale și sociale care demonstrează ritmul viu al dezvoltării țării, procesul accelerat de înnoire a tuturor localităților patriei noastre”¹⁾.

Ca urmare a imbinării armonioase a criteriilor economice cu cele sociale în amplasarea forțelor de producție, volumul investițiilor în sectorul socialist a înregistrat o creștere mai însemnată în județele mai puțin dezvoltate. Calculînd dinamica investițiilor realizate în județe, pe baza indicilor în lanț — 1966—1970 față de 1961—1965 și 1971—1975 față de 1966—1970 — se constată că în ambele cincinale, 1966—1970 și 1971—1975, creșterea medie pe țară a investițiilor a fost depășită într-o serie de județe cu un nivel relativ mai scăzut de dezvoltare economică, cum ar fi: Covasna, Dimbovița, Harghita, Iași, Satu Mare, Vilcea. În perioada 1966—1970, creșteri ale investițiilor peste media pe țară s-au înregistrat și în alte județe mai puțin dezvoltate la acea dată: Argeș, Bihor, Buzău, Ialomița, Ilfov și Mehedinți. De asemenea, în cincinalul 1971—

1975, creșteri mai mari decît media pe țară s-au înregistrat și într-o serie de județe aflate în plin proces de dezvoltare, cum ar fi: Alba, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Gorj, Neamț, Olt, Sălaj, Tulcea, Vaslui și Vrancea.

O tendință similară se remarcă și în evoluția investițiilor pe județe în anul 1976. Astfel, dacă creșterea medie pe țară a investițiilor realizată în anul 1976, față de 1965, a fost de 3,1 ori, în județul Dimbovița aceasta a fost de 8,5 ori, iar în județele Tulcea, Bistrița-Năsăud, Sălaj, Gorj, Vilcea și Covasna de 6—8 ori.

Totodată, ca urmare a aplicării politicii partidului nostru de imbinare armonioasă a criteriilor economice cu cele social-politice, în ultimul deceniu au fost alocate fonduri importante de investiții județelor cu un nivel mai înalt de dezvoltare economică, dintre care se remarcă: Brașov, Timiș, Arad, Cluj și altele.

CEA MAI MARE PARTE a fondurilor de investiții a fost destinată dezvoltării bazei tehnico-materiale, și în primul rînd a industriei fiecărui județ. În județele Gorj, Dimbovița, Argeș, Neamț ș.a. ponderea investițiilor industriale a ajuns la peste 70% în perioada 1971—1976. Alocate diferențiat de la caz la caz, investițiile din județele dezvoltate din punct de vedere economic au fost orientate, în principal, spre modernizarea și lărgirea unităților în funcțiune. În județele cu un nivel mai scăzut de dezvoltare economi-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, 12 octombrie 1977, Ed. politică, 1977, p. 10.

că, fondurile de investiții au fost utilizate, cu preponderență, pentru construirea de obiective productive noi, în vederea valorificării resurselor naturale și de forță de muncă existente în aceste zone.

Un aspect esențial al înlăturării ampelilor lucrări de investiții în industria județelor țării, în anii care au urmat noii structurări administrativ-teritoriale, l-a constituit **crearea și dezvoltarea platformelor industriale**, cu implicații majore asupra eficienței economice. Definindu-se ca un subsistem economic-tehnologic de producție, ca și de sistematizare, prin care se asigură gruparea întreprinderilor într-un spațiu delimitat în vederea unei mai bune organizări a procesului de producție și a folosirii terenului, precum și în vederea reducerii distanțelor dintre locul de muncă și cel al zonelor de locuit, construirea platformelor industriale s-a înscris ca o coordonată esențială a politicii partidului de amplasare rațională a forțelor de producție din țara noastră. În cincinalul actual se organizează 170 platforme, din care 30 vor fi organizate în județele mai puțin dezvoltate.

Urmărindu-se dezvoltarea complexă a economiei fiecărui județ, o creștere susținută au cunoscut și **investițiile alocate celorlalte ramuri economice**. În concordanță cu nivelul de înzestrare tehnică atins și cu cerințele practicării unei **agriculturi moderne, intensive**, repartizarea investițiilor pe județe a creat premise favorabile valorificării superioare a condițiilor pedoclimatice specifice diferitelor zone ale țării. Astfel, în perioada 1966—1976, unui număr de 9 județe — Dolj, Ilfov, Teleorman, Brăila, Bihor, Olt, Galați, Iași, Satu Mare — care dețineau o pondere în producția agricolă a țării de peste 30%, li s-au alocat peste 37% din investițiile în agricultură. Au sporit an de an și **investițiile social-culturale** repartizate diferitelor județe și localități, în funcție de necesitatea creării unor condiții de viață tot mai bune tuturor cetățenilor patriei noastre.

Desigur însă, că rolul hotărîtor în dezvoltarea în profil teritorial a economiei naționale a revenit industriei. În concepția și acțiunea Partidului Comunist Român, **industrializarea țării se realizează nu prin formarea citorva centre industriale, ci prin crearea în fiecare județ a unor importante obiective industriale din diferite ramuri.**

Totodată, în fiecare județ se amplasează **unități economice din ramurile producătoare de mijloace de producție și din ramurile care realizează produse de înaltă tehnicitate.**

PE FONDUL DEZVOLTĂRII GENERALE a potențialului economic și în primul rînd a celui industrial, al tuturor județelor, au avut loc **mutații profunde în geografia economică a patriei**, oglindite în modificarea ponderii fiecărui județ în producția globală industrială a țării, precum și în modificarea aportului diferitelor ramuri în producția industrială a județelor.

Din analiza datelor privind locul județelor în ansamblul dezvoltării industriale a țării, în condițiile actualei organizări administrativ-teritoriale, se constată o difuziune mai echilibrată a industriei pe teritoriu. Paralel cu creșterea de ansamblu a producției industriale au cunoscut ritmuri mai înalte de creștere județele mai slab dezvoltate în trecut, ceea ce a contribuit la creșterea ponderii lor în producția industrială a țării. Astfel, în 1976, în comparație cu 1965, județele : Argeș, Buzău, Galați, Olt și Sălaj au înregistrat o creștere a producției industriale de aproape 9 ori, care s-a concretizat în majorarea ponderii acestora în producția industrială a țării de la 6,2%, la 13%.

În aceste condiții, strategia repartizării raționale pe teritoriu a obiectivelor economice, mai ales a celor industriale, s-a concretizat, în perioada ce a urmat reorganizării administrativ-teritoriale, în intensificarea **procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare a județelor**. Conceput în sensul reducerii treptate a decalajelor economice și sociale dintre diferitele zone ale țării, acest proces este ilustrat de modificările intervenite în valoarea producției materiale și în primul rînd, a celei industriale, în numărul personalului muncitor la 1 000 de locuitori, în apropierea condițiilor de trai ale populației și ridicarea generală a calității vieții.

Iată și câteva grăitoare dovezi în acest sens. Acordarea unor fonduri mereu sporite județelor rămase mai în urmă, în raport cu creșterea investițiilor pe ansamblu, a dus la **creșterea gradului de dotare tehnico-productivă a acestora**. Dacă în 1965 doar 4 județe dispuneau de fonduri fixe productive între 10 și 25 miliarde lei, în 1976 numărul județelor din această gru-

pă a crescut la 19, iar în alte 15 județe valoarea fondurilor fixe productive era de peste 25 miliarde lei.

Prezența tot mai activă a industriei pe harta geografică a țării a condus la o reducere a decalajelor dintre județe în ceea ce privește valoarea producției industriale pe locuitor. Coeficientul de variație a producției industriale pe locuitor, pe județe, înregistrează o tendință de scădere, de la 72,4% în 1965, la 68,1% în 1970 și la 57,9% în 1976. Aceste rezultate relevă tendința de echilibrare a dezvoltării industriale pe teritoriul țării. În condițiile scăderii numărului județelor care obțin producții industriale mici și creșterii numărului celor cu producții mari, industria județelor devine, într-un grad tot mai înalt, **factorul determinant** de natură să conducă la valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă, la creșterea eficienței întregii munci sociale.

Succesele înregistrate pînă acum în dezvoltarea teritorială a industriei vor fi amplificate și mai mult în actualul cincinal. Astfel, prin creșterea diferențiată a producției industriale în fiecare județ, se vor produce noi mutații în gruparea județelor. Dacă în 1965 un număr de 36 de județe realizau o producție industrială de pînă la 10 miliarde lei, în anul 1980 acest nivel va fi depășit de toate județele. Creșteri de-a dreptul spectaculoase vor cunoaște județele Botoșani, Vaslui, Tulcea, Ialomița, Gorj, Bistrița-Năsăud și Sălaj, a căror producție industrială va spori în 1980 de 9—22 ori, față de 1965. În felul acesta **industria va deveni preponderentă în producția materială a fiecărui județ**. În profilul industrial al unui număr de 17 județe vor apare, pentru prima dată, subramuri cum sînt : mecanica fină și optica, electrotehnica, producția de laminate de oțel, îngrășămintele chimice. Totodată, ținîndu-se seama de imperatiile asigurării necesarului de consum al populației de pe întreg cuprinsul țării, de distribuția teritorială a materiilor prime și de necesitatea creșterii gradului de ocupare a populației, ramurile industriale producătoare de bunuri de larg consum vor cunoaște o dezvoltare remarcabilă în toate județele, atît în cele cu tradiție și cadre specializate, cît și în cele mai puțin dezvoltate.

Dezvoltarea complexă a economiei județelor, pe baza industriei, a asigurat treptat îmbunătățirea

utilizării forței de muncă pe întregul teritoriu. În condițiile creării de noi locuri de muncă în unitățile industriale, deschiderii unor vaste șantiere de construcții în întreaga țară, dezvoltării activității de transport și altor prestări de servicii, pe fondul creșterii neconținute a gradului de dotare tehnică a agriculturii, a fost posibil ca un număr tot mai mare din populația ocupată în muncile agricole să se deplaseze spre alte ramuri ale economiei.

În perioada 1965—1976, în unele județe în trecut rămase în urmă, populația ocupată în industrie a crescut în ritmuri impresionante. De exemplu, în 1976, în comparație cu 1965, personalul muncitor din activitatea industrială era de două ori sau de peste două ori mai mare în județele: Argeș, Buzău, Botoșani, Dimbovița, Dolj, Ialomița, Iași, Ilfov, Mehedinți, Sălaj, Vaslui, Vilcea ș.a. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat în județele Olt — de 5,1 ori și Teleorman — de 4,2 ori, ca rezultat al dezvoltării puternice a capacităților de producție industrială.

Îmbunătățirea utilizării forței de muncă în județele mai puțin dezvoltate, precum și sporirea numărului personalului muncitor, au marcat o tendință de trecere a județelor din grupele cu număr scăzut de personal la 1 000 de locuitori spre grupele superioare, proces cu implicații deosebit de favorabile asupra apropierii nivelului de trai al populației pe întreaga țară. În 1965 și 1976 județele s-au grupat astfel (vezi tabelul).

Drept urmare, s-a înregistrat o reducere a decalajelor dintre județele privind veniturile populației. Astfel, în 1975, coeficientul de variație al retribuției medii lunare a personalului a fost de 5,5%, față

Gruparea județelor după personalul muncitor la 1 000 locuitori

Personal muncitor la 1 000 de locuitori	Numărul județelor	
	1965	1976
Pină la 100	2	—
I — 101—200	20	7
II — 201—300	14	19
III — 301—400	3	11
Peste 400	1	3

de 5,7%, cât era în anul 1965, confirmând tendința de apropiere dintre județe, atât în ceea ce privește sfera producției, cât și a repartiției sociale. Creșterea gradului de participare mai eficientă a populației de pe întregul teritoriu la producția materială și pe această bază sporirea veniturilor obținute din munca remunerată au condus la o apropiere în nivelul de consum pe județe. Dacă în 1965 numai jumătate din numărul județelor au înregistrat un volum al desfacerilor de mărfuri pe locuitor de peste 3 000 de lei, în 1976 acest nivel a fost depășit în toate județele. În 1976 preponderente erau județele care au desfăcut mărfuri în valoare de peste 5 000 de lei pe locuitor. A sporit numărul unităților comerciale cu amănuntul și de alimentație publică; în raport cu creșterea medie pe țară de 137,7%, în 1976 față de 1966, într-o serie de județe mai puțin dezvoltate în trecut creșterile au fost și mai mari: Ialomița — 176,8%, Ilfov — 150,6%, Olt — 188%, Teleorman — 156% și altele.

SITUAREA TUTUROR ZONELOR ȚĂRII pe traiectoria progresului și a civilizației este elocvent reliefată și de schimbările survenite în dezvoltarea în profil teritorial a activităților social-culturale în direcția apropierii nivelului acestora pe județe. Astfel, în perioada de după 1965 a fost extinsă rețeaua de asistență medica-

lă și de ocrotire a sănătății în toate județele țării. A sporit și s-a diversificat sfera prestărilor de servicii, mai ales în zonele mai puțin dezvoltate. În contextul măsurilor generale de organizare a învățămîntului de toate gradele, a avut loc o distribuție mai omogenă pe teritoriul a unităților de învățămînt. În condițiile ridicării gradului general de instruire și educație a popoului, ale legării nemijlocite a învățămîntului de nevoile producției, a crescut sensibil numărul elevilor în județele mai puțin dezvoltate ca Mehedinți, Harghita, Sălaj, Suceava, Vilcea ș.a.

O îmbunătățire evidentă a fost adusă amplasării unităților de învățămînt superior, care a urmărit axarea lor pe profilul economic al județelor respective și în cadrul acestora pe cel al unor puternice unități industriale, dezvoltarea unor centre universitare tradiționale, asigurarea condițiilor de acces în învățămîntul superior pentru toate naționalitățile conlocuitoare din țara noastră, în spiritul politicii naționale a P.C.R. În sensul ridicării cultural-științifice a unor județe în trecut fără unități de învățămînt superior, numărul centrelor universitare a cunoscut o evoluție continuu ascendentă. În anul de învățămînt 1965/1966 existau 15 centre universitare, iar în 1975/1976 numărul acestora a ajuns la 19.

Intensificarea procesului de industrializare socialistă a tuturor zonelor țării a însemnat în perioada de după 1965 și accelerarea urbanizării, a propagării largi a elementelor de confort și civilizație pe întreg teritoriul țării.

dr. Petre ROTARU
dr. Camelia CAMĂȘOIU

Institutul de economie socialistă

DIMENSIUNILE TEHNOLOGICE

(Urmare din pag. 5)

tehnicii înaintate în producția materială ca și în celelate domenii ale vieții sociale, mai are și alte rațiuni profunde. Ea constituie calea de asigurare a accelerării creșterii și dezvoltării economice, calea de reducere și lichidare a decalajelor ce despart România de țările avansate din punct de vedere economic, calea principală de egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare economică, și de creare a premiselor materiale pentru ridicarea standardului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. „În întreaga noastră politică — preciza secretarul general al P.C.R. tovarășul Nicolae

Ceaușescu — ținem seama de faptul că România, țară socialistă, este totodată țară în curs de dezvoltare, ceea ce imprimă anumite particularități atât construcției socialismului, cât și activității internaționale a statului. Este evident că făurirea societății socialiste într-o țară în curs de dezvoltare cere eforturi susținute din partea întregului popor pentru lichidarea cât mai rapidă a rămănerii în urmă și apropierea treptată de țările avansate din punct de vedere economic. Noi considerăm că realizarea unei baze tehnico-materiale avansate, în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, egalizarea nivelurilor de dezvoltare cu țările avansate constituie o cerință logică a edificării cu succes a socialismului și creării condițiilor pentru înaintarea cu succes spre comunism³⁾.

³⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa, Ed. politică 1976, pag. 11.

ECONOMIA ROMÂNIEI ÎN ANUL 1978

orientări, direcții, nivele

FORUMUL LEGISLATIV SUPREM AL ȚĂRII a adoptat săptămîna trecută Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1978. Important prin poziția pe care o ocupă în ansamblul cincinalului și în cadrul programului suplimentar ce urmează să fie realizat pînă în 1980, planul, prevederile sale au făcut obiectul unor atente analize îndrumate nemijlocit de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, care a examinat în cîteva etape lucrările pe fiecare minister și pe ansamblul economiei și a orientat lucrările către folosirea intensivă a capacităților de producție, valorificarea superioară a resurselor de materii prime și reducerea consumurilor materiale pentru producție și investiții, creșterea mai rapidă a productivității, muncii și sporirea suplimentară a veniturilor populației.

Prevederile de dezvoltare din anul viitor pornesc de la rezultatele bune pe care economia noastră le-a obținut în îndeplinirea sarcinilor de pînă acum ale cincinalului, concretizate într-o producție industrială suplimentară de circa 38 mld. lei și preiau resursele sporite realizate din acțiunile ce s-au desfășurat — din inițiativa secretarului general al partidului — în anul care a trecut și la începutul acestui an în toate întreprinderile, centralele, ministerele și județele pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, pentru folosirea deplină a suprafețelor productive și pentru ieftinirea lucrărilor de investiții.

În aceste condiții, creșterile ce urmează a fi obținute în anul viitor la principalii indicatori depășesc ritmurile medii anuale stabilite prin planul cincinal pentru întreaga perioadă 1976—1980 (tabelul).

	— % —		
1978	Creștere preliminară 1978 față de 1977	Ritm mediu anual de creștere în perioada 1976—1980	
Producția globală industrială — mld. lei	321,6	10,6	11,5
Producția globală agricolă — mld. lei prețuri 1977	134,7— 146,3	6,9— 16,1	6,9— 9,0
Investiții totale în economia națională — mld. lei	212,5	16,8	12,8
Volumul total al comerțului exterior — mld. lei valută	81,8	19,1	15,9
Volumul desfacerilor de mărfuri — mld. lei	182,0	10,0	8,7
Productivitatea muncii în industria republicană — mii lei	295	9,0	9,2*
Venitul național — mld. lei	500	11—11,5	11,0

*) În industria socialistă

După cum se vede din tabel, planul exprimă continuarea consecventă a procesului de dezvoltare calitativă a industriei. În ansamblu, în anul viitor urmează să obținem o **producție industrială** mai mare cu 22 mld. lei față de prevederile planului cincinal pentru 1978. Realizarea acestui obiectiv presupune acțiuni susținute în toate întreprinderile, centralele, ministerele și județele

pentru creșterea mai accentuată a eficienței fondurilor fixe și a gradului de valorificare a materiilor prime prin folosirea intensivă a capacităților și suprafețelor de producție, creșterea randamentelor în procesele de fabricație și realizarea unor structuri eficiente de producție, scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități și grăbirea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții.

Producția de **energie electrică** este planificată la un nivel de 64.510 mii kWh, urmînd să sporească mai accentuat producția în termocentralele care funcționează pe cărbuni și să fie intensificate măsurile pentru folosirea rațională a energiei. În **industria extractivă** s-a luat în considerare extinderea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice în vederea descoperirii și introducerii în circuitul economic a noi rezerve de țitei, gaz metan, minereuri feroase și neferoase, inclusiv a unor zăcăminte cu conținuturi mai reduse, precum și valorificarea mai complexă a masei miniere exploatare și sporirea randamentelor în prepararea și metalurgia materiilor prime minerale. În **metalurgie**, producția de oțel va atinge un nivel de 12,1 mil. tone, urmărindu-se valorificarea mai bună a metalului în laminate și produse cu un grad avansat de prelucrare.

În cadrul producției industriale se pune un accent deosebit pe **dezvoltarea ramurilor ce asigură valorificarea superioară a potențialului**, opțiune centrală a strategiei dezvoltării economico-sociale a țării. **Industria constructoare de mașini** va cunoaște astfel în continuare un ritm ridicat de creștere — 15,3% față de 1977; vor spori cu precădere producția de utilaje tehnologice și de mașini-unelte grele, produsele industriei electrotehnice și electronice, ale mecanicii fine ș.a. O creștere înaltă între ramurile industriei urmează să fie înregistrată, pe mai departe, și de **chimie** — 15,2% —, aceasta fiind susținută de nivelurile prevăzute la îngrășăminte — 3,1 mil. tone, produse macromoleculare de bază — 576 mii tone, cauciuc sintetic — 182 mii tone, fibre și fire artificiale și sintetice — 198 mii tone, de sporirea mai rapidă a produselor de sinteză fină, a chimiei de mic tonaj.

Potrivit unor importante cerințe ale economiei, în **industria materialelor de construcții**, producția de ciment va atinge un nivel de 16,2 mil. tone; o creștere deosebit de mare (30%) va înregistra producția de prefabricate din beton, pentru a acoperi cerințele programului de investiții și ale construcției de locuințe. În **industria de exploatare și prelucrare a lemnului**, pornindu-se de la cota normală de exploatare a pădurilor stabilită prin Programul național privind conservarea și dezvoltarea fondului forestier, creșterea prevăzută de 6% este concepută să fie realizată integral pe baza sporirii gradului de valorificare a resurselor, niveluri ridicate fiind prevăzute la produsele de prelucrare avansată: mobilier din lemn, hîrtie, cartoane ș.a.

O atenție însemnată se acordă **producției bunurilor de consum**. În acest cadru, industria ușoară urmează să crească cu 8,0%, iar cea alimentară cu 9,1% față de anul în curs. Valoarea confecțiilor și tricotelor luate

împreună va reprezenta 37,6 mld. lei, iar cea a încălzimintei 10,1 mld. lei; producții în creștere sînt avute în vedere la carne — peste 1,5 mil. tone, lapte de consum — 6,3 mil. hl, ulei comestibil 386 mii tone precum și la zahăr, legume și fructe conservate, vin, bere etc. **Sînt sporuri care exprimă semnificativ politica partidului de satisfacere cît mai înaltă a cerințelor populației.**

În **agricultură** urmează ca, în condițiile unui an agricol normal, să se realizeze peste 23 mil. tone cereale, iar efectivele de animale să ajungă la 7,1 mil. bovine, peste 11,5 mil. porcine, 1,7 mil. ovine și caprine etc. Dezvoltarea intensivă a acestei importante ramuri a economiei naționale va fi susținută de extinderea în continuare a bazei sale tehnico-materiale, care va fi completată în anul viitor cu încă 13,2 mii tractoare, 3,9 mii combine autopropulsate, echipamente de recoltat cartofi și alte mașini și utilaje agricole. Suprafața amenajată pentru irigații va spori cu încă cca. 290 mii ha, iar industria va furniza agriculturii aproape 1,7 mil. tone îngrășăminte și cca. 50 mii tone pesticide.

Aceste prevederi au fost fundamentate pe utilizarea intensivă în toate unitățile agricole a întregului fond funciar și extinderea culturilor duble pe 1,6 mil. ha, amplasarea culturilor pe teritoriu în funcție de condițiile pedoclimatice și exploatarea optimă a sistemelor de irigații, asigurarea de semințe și material săditor de înaltă productivitate, dezvoltarea producției de furaje și îmbunătățirea indicilor de reproducție în zootehnie. Legat de dezvoltarea producției industriale și a celei agricole, a volumului de activitate în întreaga economie, **transporturile interne de mărfuri** vor spori față de acest an cu 5,3%.

ANUL VIITOR constituie un an de vîrf în domeniul **investițiilor**. Volumul alocat, de 212,5 mld. lei, este destinat pentru punerea în funcțiune a cca. 665 noi capacități importante de producție, pentru intensificarea lucrărilor în curs de execuție, precum și pentru deschiderea de noi șantiere menite să asigure producțiile prevăzute în programul suplimentar pe acest cincinal și o legătură mai bună cu perioada 1981—1985. Pentru fiecare obiectiv de investiții sînt stabilite grafice cuprinzînd termenele de livrare a proiectelor și utilajelor, de realizare a lucrărilor de construcții-montaj pe șantiere și de efectuare a probelor tehnologice în vederea punerii în funcțiune în conformitate cu sarcinile de plan. Prevederile din domeniul investițiilor țin seama de aplicarea în proiectare și execuție a unor soluții constructive eficiente, de limitarea suprafețelor și volumelor construite la cerințele stricte ale tehnologiilor de fabricație, de extinderea utilizării prefabricatelor și materialelor ușoare, precum și de adoptarea unor tehnologii eficiente, cu consumuri materiale și energetice cît mai reduse. Sînt condiții superioare pentru **realizarea întocmai** a programului de investiții, element hotărîtor în asigurarea ritmurilor înalte de dezvoltare economico-socială a României.

Gospodărirea rațională a materiilor prime, a materialelor, a energiei constituie una din trăsăturile fundamentale ale prevederilor pe anul următor. Ca urmare **baza materială pentru activitatea productivă** din anul viitor este asigurată prin majorările avute în vedere la producție dar, luîndu-se în același timp în considerare reducerea în continuare a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică, sporirea indicilor de utilizare a acestora, intensificarea folosirii deșeurilor și tuturor resurselor secundare. Planul pune un accent deosebit pe economisirea resurselor energetice în toate domeniile de activitate prin creșterea randamentelor de utilizare a combustibililor și energiei electrice în special în ramurile mari consumatoare, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și a structurii producției industriale, extinderea procedurilor de uscare naturală în diversele sectoare, diminuarea pierderilor și valorificarea pe scară largă a resurselor energetice, combustibile și termice, extinderea termoficării industriale și urbane. Întregul volum de activitate din anul viitor urmează să fie realizat practic cu cantitățile de energie primară folosite în 1977.

Dezvoltarea proiectată a economiei naționale se bazează pe o **participare tot mai activă a României la schimburile comerciale externe, pe lărgirea cooperării cu alte țări**, creșterea planificată a volumului comerțului exterior — cu 19,1% față de anul în curs — fiind cu mult peste cea stabilită pentru producția industrială și venitul național. Aceasta va fi susținută în principal de livrări sporite la export de produse ale industriei constructoare de mașini, industriei chimice, industriei ușoare și alimentare ș.a. Sînt preconizate măsuri pentru asigurarea fondului de marfă necesar în structură sortimentală solicitată de partenerii externi, pentru realizarea de produse cu caracteristici tehnico-economice superioare care conferă o **valorificare cît mai bună materiilor prime, materialelor și concepției tehnice românești.**

PREVEDERILE planului pe anul viitor accentuează laturile calitative ale creșterii economice în toate domeniile de activitate, urmărind obținerea unor indici superiori de eficiență. **Productivitatea muncii** urmează să se situeze la niveluri superioare celor din cincinal în activitatea industrială, de construcții-montaj și în transporturile feroviare; se are în vedere ca în industrie, peste 80% din sporul de producție față de 1977 să fie obținut pe seama creșterii productivității muncii. Sarcinile în acest domeniu sînt susținute de programele speciale elaborate pe ministere, centrale și întreprinderi pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, extinderea mecanizării și automatizării, modernizarea tehnologiilor de fabricație, creșterea calificării personalului, întărirea ordinii și disciplinei ș.a.

Un accent deosebit se pune în continuare pe **reducerea costurilor de producție**, îndeosebi a cheltuielilor materiale; în industria republicană reducerea planificată a cheltuielilor la 1.000 lei producție marfă urmează să asigure beneficii de cca. 24 mld. lei. Programele întocmite pentru realizarea acestor prevederi iau în considerare respectarea cu strictețe a sarcinilor de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică, aplicarea unui regim strict de economii, gospodărirea judicioasă a fondurilor, o riguroasă disciplină financiară și de plan.

Potrivit exigențelor cincinalului revoluției tehnico-științifice, ridicarea nivelului calitativ al activității economice va fi susținută de un aport sporit al **cercetării științifice și al progresului tehnic**, care va asigura ca 26% din producția ramurilor prelucrătoare să fie constituită în 1978 din produse noi asimilate și reproiectate în cursul acestui cincinal; în construcția de mașini produsele noi vor deține o pondere de 45%.

EXPRESIA CONCLUDENTĂ a dinamismului și ridicării eficienței în anul viitor o reprezintă **sporirea veniturii naționale cu 11—11,5%** față de anul 1977, ceea ce asigură mijloacele solicitate de dezvoltarea accelerată a economiei, precum și resursele

Constantin CALOIANU

director în *Comitetul de Stat al Planificării*

(Continuare în pag. 12)

În fiecare întreprindere — planul fizic realizat ritmic, integral

EXIGENȚE ÎN ÎNDEPLINIREA PREVEDERILOR DE PLAN

REALIZAREA integrală, la toți parametrii, a planului reprezintă o necesitate majoră pentru fiecare întreprindere, pentru economia națională în ansamblul ei, întrucât de aceasta depinde satisfacerea cerințelor beneficiarilor interni, precum și acoperirea planului de export. Este deosebit de important ca, în aceste condiții, întreprinderile să-și îndeplinească ritmic și la timpul stabilit obligațiile ce le revin din planul de producție, în condiții cantitative și calitative corespunzătoare prevederilor din contracte.

O analiză întreprinsă la Combinatul de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele a evidențiat unele realizări, dar mai ales rezerve a căror valorificare este de natură să contribuie la îndeplinirea în condiții mai bune a planului de producție.

DE LA bun început se impune o remarcă : în primele 10 luni ale anului, combinatul a livrat cu 49% mai multe îngrășăminte chimice pentru nevoile interne față de perioada corespunzătoare a anului trecut și a realizat sarcinile la export în proporție de 102%, respectiv cu 1% în plus față de aceeași perioadă a anului 1976.

Cu toate acestea, sarcinile de plan la principalele sortimente nu au fost realizate, consemnându-se rămăneri în urmă la producția de îngrășăminte complexe cu circa 25%. Explicația acestei stări de lucruri o găsim în faptul că o serie de obiective noi prevăzute în planul de investiții, nu au intrat în funcțiune la termenele stabilite. Astfel, instalația de îngrășăminte complexe, prevăzută inițial prin plan să fie dată în funcțiune în luna noiembrie 1976, a intrat efectiv în producție abia în luna august a.c. ; o altă instalație, cea de valorificare a cenușilor de pirită, și-a început probele tehnologice în luna septembrie a.c.

Întârzierea intrării în funcțiune a acestor capacități a fost determinată, în primul rând, de beneficiar, respectiv de combinat, care nu a asigurat din vreme toate condițiile necesare începerii și apoi desfășurării în ritm susținut a lucrărilor de investiții (îndeosebi sub raportul furnizării documentației tehnice, ale deschiderii finanțării etc ; în același timp, beneficiarul nu a făcut toate demersurile necesare pe lângă furnizorii de utilaje și materiale pentru ca acestea să fie livrate la termenele contractuale și în ordinea succesiunii lor la montaj.

Nu mai puțin devărat este însă

și faptul că nici constructorul și nici furnizorii de utilaje și de materiale de construcții nu au dovedit suficientă responsabilitate în respectarea obligațiilor ce le reveneau. Astfel, Trustul de construcții industriale din București nu a asigurat șantierului o serie de utilaje (treilere, macarale, moto-compresoare), materiale de construcții (panouri prefabricate, cofraje, oțel beton), și nici forța de muncă calificată (dulgheri, betoniști, montori) necesare. În aceste condiții — la care s-au adăugat apoi defectarea unor utilaje, precum și neutilizarea integrală a timpului de lucru — nu au fost respectate nici termenele stabilite prin programele lunare privind stadiul lucrărilor la obiectivele respective.

Pornind de la faptul că lucrările de investiții erau mult întârziate, combinatul a preluat de la constructor și a executat în regie proprie lucrări și montajul unor utilaje în valoare de peste 15 milioane lei la instalațiile de amoniac, acid azotic și îngrășăminte complexe. Cu toate acestea, întârzierile în punerea la termenul fixat în funcțiune a noilor capacități, au cauzat neajunsuri combinatului, i-au dereglat mecanismul de funcționarea normală, influențând negativ realizarea planului, îndeosebi la producția fizică, și afectând parametrii economico-financiari corespunzător obținuți în anii din urmă.

ANALIZA unor alte probleme demonstrează că în cadrul combinatului au existat — și mai există încă — o serie de rezerve potențiale care nu au fost puse

în suficientă măsură în valoare, în așa fel încât să contribuie la realizarea sarcinilor planificate. În ce constau, de fapt, aceste rezerve ?

Un obiectiv important al fiecărui colectiv de oameni ai muncii îl constituie realizarea ritmică a producției la toate sortimentele, cu solicitări și eforturi optime ale mijloacelor din dotare și a forței de muncă. Din analiza întreprinsă rezultă că, în ultimele decade lunare, mijloacele productive ale combinatului sînt solicitate intens, în timp ce în decadele I-a și a II-a activitatea decurge, cu rare excepții, „relaxat“. Astfel, în timp ce în decada I-a din luna iulie, de pildă, s-a realizat doar 27,40% din producția planificată, în ultima decadă s-a realizat 45%. Situația nu diferă, cu mici excepții, nici în lunile următoare.

Îndeplinirea neritimică a sarcinilor de plan în mod sistematic a avut o influență nefavorabilă nu numai asupra livrării produselor către beneficiari, ci și asupra indicilor de utilizare a unor agregate. Bunăoară, la instalațiile pentru prelucrarea acidului sulfuric s-a atins un indice de utilizare, în primele 10 luni ale anului, de numai 91,21%, la instalația pentru îngrășăminte azotoase de 87,53%, iar la instalația pentru producerea soluției concentrate de îngrășăminte complexe de 82,38%. De menționat că, față de nivelul planificat, ca și față de perioada corespunzătoare a anului trecut, la aceste agregate indicii de utilizare au fost cu mult inferiori.

Pentru îmbunătățirea ritmicității producției se cer adoptate o serie de măsuri pe linia organizării superioare a producției și a muncii, a căror influență se va exercita pozitiv și asupra altor laturi ale activității combinatului. În acest sens, se impune mai buna organizare a aprovizionării tehnico-materiale, programarea și urmărirea mai riguroasă a producției și a cooperării între secții, astfel încât să se asigure îndeplinirea ritmică și la toate sortimentele a sarcinilor de plan. Paralel, se cer inițiate acțiuni care să ducă la utilizarea mai

deplină a capacităților de producție și a timpului de lucru. Sînt necesare, de asemenea, măsuri care să permită preîntîmpinarea stagnării unor utilaje și organizarea de așa manieră a reparațiilor accidentale încît acestea să se efectueze în perioade cît mai scurte. Pentru aceasta este nevoie ca inițiativa combinatului de a produce cu forțe proprii piese de schimb pentru utilajele complexe, procurate din țară și din import, să se materializeze cît mai curînd și la nivelul cerut.

Creșterea **productivității muncii** se impune ca una din cerințele esențiale ale actualei etape de dezvoltare a economiei noastre. Ținîndu-se seama de influența multilaterală a productivității muncii asupra indicatorilor economici, în cadrul combinatului au fost întreprinse, în ultimul timp, unele măsuri cu efecte favorabile. De exemplu, aplicînd sarcinile stabilite de partid privind reducerea numărului muncitorilor auxiliari și trecerea acestora în muncii direct productive s-a reușit, prin mecanizarea unor lucrări, ca un număr de 200 muncitori auxiliari să treacă în muncii direct productive, fapt ce a făcut ca productivitatea muncii să crească, pe seama acestui factor, la nivelul combinatului, cu 3,9%. Pozitiv este și faptul că, prin mecanizarea unor lucrări de birou, 62 de lucrători TESA au trecut, în urma recalificării, în muncii direct productive.

În combinat există însă mari rezerve nefructificate de sporire a productivității muncii, în primul rînd pe seama utilizării mai bune a capacităților de producție. Faptul că gradul de utilizare a capacităților s-a situat sub nivelul planificat a exercitat o influență negativă asupra productivității muncii. Pe de altă parte, indicele mediu de îndeplinire a normelor a fost de 113,2%, deși nivelul planificat al productivității muncii nu s-a realizat decît în proporție de 74,5%. Rezultă clar că unitatea nu s-a încadrat în numărul mediu scriptic recalculat în raport cu gradul de realizare a producției globale, ceea ce indică serioase deficiențe și în fundamentarea științifică a normelor de muncă. În această direcție, pe lîngă alte măsuri organizatorice, se impune reexaminarea atentă a unor norme de muncă, în așa fel încît îndeplinirea și depășirea lor să se oglindască, pe de o parte, în obținerea unei producții și productivități mai înalte, iar, pe de altă parte, într-o corelație justă între acestea și cîștigurile realizate de muncitori.

O atenție deosebită se cere acordată **micsorării cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă și, îndeosebi, a celor materiale.** Aceasta cu atît mai mult cu cît nivelul acestor cheltuieli este ridicat ca urmare, în primul rînd, a depășirii normelor de consum de materii prime și materiale, semifabricate, energie și combustibil. Măsurile

trebuie să vizeze direct respectarea și chiar diminuarea normelor de consum de materii prime, materiale, energie electrică și combustibil, întrucît acestea au ponderea cea mai mare în costurile de producție. Faptul că, de pildă, în procesul de preparare a fosforitei s-au înregistrat pierderi la măcinare și transportul pneumatic, că s-au constatat frecvente ruperi ale sacilor de la filtre, cere ca sectorul mecanic al combinatului să întreprindă acțiuni adecvate atît în privința întreținerii utilajelor respective, cît și în adaptarea acestora la condițiile concrete ale producției.

DESIGUR, timpul rămas pînă la sfîrșitul anului este scurt, dar se cer inițiate totuși acțiuni ferme care să determine, pe de o parte, recuperarea unor rămîneri în urmă, iar, pe de altă parte, să creeze condiții favorabile pentru buna desfășurare a producției pe 1978. Acționînd cu fermitate, luînd măsuri care să îmbrățișeze laturile esențiale ale activității productive, colectivul Combinatului chimic din Tr. Măgurele — beneficiînd de un sprijin mai substanțial din partea Centralei industriei de îngrășăminte chimice și a ministerului de resort — va reuși să ajungă din nou la nivelul corespunzător adevăratelor sale posibilități.

**Gh. DRĂGHICI
L. ȚĂRANU**

ECONOMIA ROMÂNIEI ÎN ANUL 1978

(Urmare din pag. 10)

necesare pentru creșterea accentuată a nivelului de trai și de civilizație a întregului popor. În conformitate cu prevederile „Programului de creștere a retribuției și altor venituri” la sfîrșitul anului viitor, cînd se va încheia prima etapă de majorare a veniturilor, **retribuția medie lunară va ajunge la 2060 lei, retribuția reală marcînd o creștere de 7,5%**, superioară celei prevăzute inițial prin planul cincinal; de asemenea, **veniturile țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile populației vor fi mai mari pe o persoană activă cu 1,1% față de 1977.**

În concordanță cu creșterea veniturilor, **desfacerile de mărfuri** prin comerțul socialist urmează să sporească cu 10%, iar **prestările de servicii** către populație cu 15%. S-a avut în vedere satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor de mărfuri și servicii, diversificarea și ridicarea calității acestora, extinderea rețelei și îmbunătățirea în ansamblu a acestor activități.

Cheltuielile **social-culturale** ale statului se vor ridica a peste 63,2 mld. lei. În anul viitor, condițiile de locuit ale populației se vor îmbunătăți în continuare prin da-

rea în folosință a 206 mii apartamente și 13 mii garsoniere, cu 60 mii mai mult decît s-a prevăzut în cincinal, precum și a 48,5 mii locuri în cămine pentru nefamiliști. Sume importante sînt alocate pentru lărgirea bazei materiale a **învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și asistenței sociale.** Urmează a fi date în folosință pînă la sfîrșitul anului 17.700 locuri în grădinițe și se vor realiza pentru învățămîntul primar și mediu 2.380 săli de clasă, 19.980 locuri în internate și 138 săli de gimnastică. Dotarea învățămîntului superior va spori cu 28.980 mp spații de învățămînt și ateliere, cu 6.000 noi locuri în cămine studentești. În domeniul ocrotirii sănătății și asistenței sociale, populația urmează să beneficieze suplimentar de 4.800 locuri în creșe, 82 dispensare, 1.285 paturi de spital etc.

Este cunoscut că în anul viitor va începe aplicarea măsurilor de **reducere a săptămîinii de lucru.** Este o acțiune care se cere să fie pregătită corespunzător în unitățile vizate, asigurîndu-se toate condițiile pentru îndeplinirea integrală și ritmică a sarcinilor de plan.

Înfăptuirea prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe 1978 cere o muncă susținută în fiecare întreprindere, centrală, minister, în toate organele centrale și locale și prezintă o importanță deosebită pentru realizarea obiectivelor Congresului al XI-lea al partidului.

CUM SE ACȚIONEAZĂ PENTRU ECONOMISIREA COMBUSTIBILULUI ȘI ENERGIEI ELECTRICE

FOLOSIREA cit mai judicioasă a resurselor energetice ale țării constituie unul din obiectivele majore, care polarizează tot mai mult atenția colectivelor din întreprinderi. Se întocmesc studii, se caută noi soluții, se inițiază acțiuni pentru valorificarea posibilităților de economisire a energiei și combustibilului existente la fiecare loc de muncă, pentru ridicarea gradului de responsabilitate în gospodărirea acestei avuții. Cit de importante sînt aceste acțiuni se poate desprinde și din faptul că orice economie de energie electrică asigură economisirea altor resurse care mijloacesc producerea ei (fiecarei kilowat-oră economisită îi corespunde o economie de 1,5 kilograme lignit sau 0,320 metri cubi gaz metan sau 200 grame păcură). De asemenea, cu un kilowat-oră energie electrică economisită se pot produce: 1,3 kg alumină sau 25 kg fontă brută de furnal sau 1,5 kg oțel electric sau 7 kg îngrășămintă chimice sau 10 kg ciment.

PORNIND DE LA UN CAZ Într-una din zilele săptămînii trecute, la **Întreprinderea de aluminiu Slatina**, cadrele de conducere erau preocupate să rezolve o problemă mai puțin obișnuită: în secțiile de fabricație a anozilor și în cea de produse turnate din aluminiu și aliaje de aluminiu, presiunea gazelor scăzuse brusc. O dată cu trecerea timpului, combustibilul satisfăcea în măsură tot mai mică cerințele producției; în schimb, grijile creșteau, motiv pentru care intervențiile din secțiile vizate, la conducerea întreprinderii, se înmulțeau.

Lucrurile aveau să se lămurească după cîteva ore. Inspectorul județean al Întreprinderii de furnizare a gazelor, în urma unei indicații primite de la Centrala gazului metan din Mediaș de care aparține, a strîns ventilul de la conducta de distribuție și, astfel, presiunea gazelor a scăzut sub limita necesară. De ce o asemenea măsură? Explicația dată lapidar: „**vi se reduce cantitatea de gaze pentru că ați depășit consumul prevăzut**”. Au urmat o serie de intervenții la Comitetul județean de partid, la Departamentul industriei petrolului etc. În final, după aproape o jumătate de zi, presiunea gazelor a fost adusă la normal, nu însă fără consecințe: produsele aflate în execuție la secțiile de anozii și turnătorie în ziua respectivă nu vor întruni calitatea prescrisă.

O întâmplare cu multiple semnificații. Pe de o parte, o măsură justificată pentru a determina încadrarea fiecărei întreprinderi în cotele de combustibili repartizate; pe de altă parte, un semnal de alarmă pentru mobilizarea tuturor forțelor din întreprinderi în scopul găsirii unor soluții care să stăvilească risipa, să conducă la gospodărirea mai rațională a combustibilului și energiei electrice. În cazul prezentat, era vorba

și de o neînțelegere (nu a fost anunțată din timp Centrala gazului metan de către Ministerul Industriei Metalurgice de suplimentarea cotei întreprinderii din Slatina). Trebuie înțeles însă din acest caz că s-au prevăzut măsuri foarte riguroase pentru încadrarea în consumurile stabilite, care pot merge pînă la oprirea alimentării întreprinderilor cu energie electrică sau combustibil.

PE COORDONATELE UNEI INVESTIGAȚII MAI AMPLE

Pornind de la cazul semnalat, investigația noastră a fost îndreptată spre o analiză de fond a faptelor și anume: în ce măsură Întreprinderea de aluminiu Slatina acționează pentru reducerea consumului de energie și combustibil, ce rezultate a obținut în acest an, ce experiență a acumulat și ce își propune să facă pe viitor.

Mai întii citeva lămuriri. Procesul de electroliză — specific fabricației de aluminiu — necesită mari cantități de energie, lucru reflectat de altfel și în ponderea mare a acesteia (peste 25%) în costurile de producție. Cit privește gazul metan, acesta este utilizat drept combustibil în diferite sectoare (turnătorie de aluminiu, catalizatori etc.). Întrucît la consumul de gaz metan în întreprinderea a obținut economii — pe 9 luni a.c. 40 000 m³, iar în noiembrie (pe 22 zile) peste 200 000 m³ — prin măsuri de raționalizare, de valorificare mai largă a unor resurse secundare, ne vom opri în analiza de față asupra nivelului consumului de energie electrică.

Pentru producția de bază, respectiv aluminiu, consumul de energie electrică a scăzut sensibil în anii din urmă:

	kilowați-oră pe tona de aluminiu
1975	15 091
1976	14 903
1977	14 850 (pe 10 luni)

În raport cu situația existentă în alte țări producătoare de aluminiu, acest consum se situează la un nivel mediu, după cum rezultă din următoarele date:

	kilowați-oră pe tona de aluminiu
U.R.S.S.	17 045—16 100
R.P. Ungară	15 106—14 988
R.P. Polonă	15 349
R.D. Germană	16 963—16 150
R.S. Cehoslovacă	16 839
Canada	14 600
S.U.A.	14 900
Firma Pechiney (Franța)	14 050—12 100

Firește, analiza de față are în vedere condițiile specifice din țara noastră, în-

cadra în normele de consum date prin planul de stat. În raport cu acestea însă, consumul de energie pe tona de aluminiu produsă la întreprinderea din Slatina prezintă depășiri. Este ade-vărat că pe parcursul ultimilor trei ani, consumul de energie a scăzut. Raportat însă la norma pe întreprindere el depășește în toți anii (cu 495, 303 și, respectiv, 250 kilowați oră) consumul de energie electrică prevăzut pe tona de aluminiu produsă.

Analizînd cauzele care au dus la depășirea normelor de consum de energie electrică pe tona de aluminiu, factorii de răspundere ai întreprinderii au invocat, alături de unele deficiențe proprii (întirzieri în finalizarea unor măsuri, nesoluționarea problemei înlăturării pierderilor de energie prin curenți de dispersie, nevalorificarea unor resurse energetice secundare), o serie de justificări, în sensul că normele de consum, deși aprobate prin planul de stat, nu au acoperire în cotele repartizate de energie electrică; că suplimentării planului fizic de producție nu-i corespunde și o suplimentare a cotei de energie etc. **Punctul de vedere al Ministerului Industriei Metalurgice** este însă altul:

● sarcinile de plan pe 1977 cit și pe 1978 la produsele de bază planificate au fost acoperite peste tot, prin cotele repartizate, cu cantitatea necesară de energie electrică;

● întreprinderile, inclusiv cea din Slatina, au avut în acest an sarcina să găsească soluții concrete care, aplicate, să asigure, în conformitate cu sarcinile trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1976, o reducere a consumului de energie electrică la nivel de ramură și economie națională de cel puțin 15%. Datorită faptului că unele unități, între care și întreprinderea din Slatina, nu au acționat suficient în această direcție, ele se găsesc în situația de a depăși consumurile repartizate prin cote;

● primind cota de energie global, pentru toate activitățile, urmează ca repartizarea pe sectoarele de fabricație și alte unități să o facă fiecare unitate, de o manieră cit mai rațională, dîndu-se prioritate sectoarelor de bază. Or, adesea nu se acționează corespunzător, ajungîndu-se astfel la depășirea cotelor.

Depășirea consumului de energie electrică, deci neîncadrarea în cotele repartizate, pentru care — în lumina explicațiilor primite de la Ministerul de resort, întreprinderea din Slatina poartă, în cea mai mare măsură, răspunderea — a influențat în mod negativ si-

tuția financiară a întreprinderii (vezi tabelul). Deși planul la principalii indicatori a fost supraîndeplinit, volumul beneficiilor nu s-a realizat. Și aceasta, în principal, datorită faptului că s-au plătit penalizări cauzate de depășirea consumului de energie planificat.

Realizarea principalilor indicatori de plan în primele 10 luni din 1977

	%
— producția globală	102,3
— producția marfă	103,4
— producția marfă vindută și încasată	106,8
— export	124,3
— productivitatea muncii	104,2
— cheltuieli totale la 1 000 lei producție	103,8
— cheltuieli materiale	101,3
— beneficii	80,6

Este adevărat, o parte din cheltuielile neeconomice suportate prin penalizări — de ordinul multor milioane de lei — **putea fi evitată**. Să explicăm situația. În acest an, întreprinderea din Slatina a depășit sarcinile de plan și a livrat în plus la export o importantă cantitate de aluminiu. Producția suplimentară de aluminiu a necesitat și un consum suplimentar de energie, pentru care însă întreprinderea a fost penalizată. Vina pentru aceasta o poartă centrala industrială și ministerul de resort, care nu au făcut la timp demersurile necesare pentru a obține, în cazul suplimentării sarcinilor de plan, și cota corespunzătoare de energie. Desigur, problema se va rezolva; în viitor, trebuie, însă, evitate astfel de situații, pentru ca rezultatele activității întreprinderilor să nu fie afectate în mod nejustificat.

Mai sînt și **alte necorelări**. Bunăoară, la Combinatul de aluminiu din Tulcea (aparținînd de aceeași centrală industrială), au intrat în producție, începînd cu primul trimestru din 1975, în mod succesiv, o serie de obiective în sectorul de turnătorie de neferoase. Or, prin plan, s-a prevăzut o cantitate mult redusă de energie necesară funcționării agregatelor de aici, fapt ce a condus la înregistrarea unei mari depășiri a cotei repartizate. Se recunoaște atît de către centrală, cît și de ministerul de resort că vina nu este a celor de la Tulcea și că lucrurile se vor remedia pentru 1978. Pînă atunci, însă, întreprinderea din Tulcea suportă penalizări pentru depășirea consumului de energie.

ACȚIUNI ÎNTEPRINSE ȘI ALTELE CARE SE CER ÎNȚIATE

Sînt preocupări multiple în ultima vreme la întreprinderea din Slatina pentru diminuarea consumului de energie electrică și combustibil. Secțiile de bază (electroliză, tur-

nătorie) dispun de planuri de măsuri speciale pentru reducerea consumurilor specifice, după cum un asemenea plan există și la nivelul întreprinderii. Întrucît consumurile nu se situează încă la parametrii prevăzuți, au loc zilnic analize la nivelul inginerului-șef și, săptămînal, în ședințele de producție la nivelul centralei (care este grefată pe întreprinderea din Slatina); de asemenea, în fiecare lună, atît la nivelul întreprinderii din Slatina, cît și în biroul consiliului oamenilor muncii al centralei, se analizează consumurile și efectele măsurilor aplicate pentru toate unitățile din subordinea acesteia.

În general, măsurile cuprind probleme specifice locurilor de muncă. Dacă, de pildă, în sectorul de electroliză, în cele 4 hale date în funcțiune în perioada 1965—1966 se pune un accent deosebit pe **necesitatea modernizării instalațiilor**, în halele nou construite acțiunile sînt îndreptate spre **obținerea unei producții mai mari în aceeași unitate de timp**, fapt ce atrage după sine reducerea consumului de energie pe tona de aluminiu produsă. Între problemele deosebite pentru care se fac studii și cercetări se află:

— **diminuarea pierderilor de energie electrică în halele vechi, datorită curenților de dispersie** (circa 150 kilowați oră pe tona de aluminiu); studiul se află într-o fază înaintată și este întocmit cu participarea Institutului de cercetări și modernizări energetice București;

— **îmbunătățirea contactelor electrice la sistemul de alimentare a celulelor de electroliză**, în vederea micșorării căderilor de tensiune (măsură în curs de finalizare);

— **recuperarea pierderilor de căldură la celulele de electroliză** (se fac cercetări și analize pentru definitivarea soluției cu cea mai mare eficiență);

— **recuperarea gazelor de ardere de la cuptoarele de aluminiu** (s-a trecut la încălzirea halelor cu asemenea resurse secundare), fapt ce se soldează cu însemnate economii;

— **ridicarea calității electrozilor** (anozi) fabricați în cadrul întreprinderii, care pot influența mult buna funcționare a celulelor de electroliză a aluminiului;

— **îmbunătățirea calității aluminei aprovizionate**; s-au luat măsuri la nivelul de centrală, pentru ca atît întreprinderea de alumina Oradea, cît și Combinatul metalurgic Tulcea (ambele furnizează alumina) să respecte strict anumiți parametri calitativi, corespunzători cerințelor producției de la beneficiari.

O serie de alte măsuri și acțiuni (ridicarea calificării profesionale, perfecționări de dispozitive, întărirea asistenței tehnice în toate schimburile etc.) sînt de natură să sprijine eforturile de gospodărire mai judicioasă a energiei și combustibilului. Sînt însă și probleme a căror rezolvare revine cadrelor de specialitate. Ne referim, în special, la **întocmirea bilanțurilor energetice**: dacă acestea există la nivelul secțiilor de bază, în schimb pe întreprindere ele

urmează să fie întocmite pentru prima dată în 1978 (?!).

O serie de probleme figurează în bilanțurile secțiilor doar ca temă, fără o precizare a cantităților de resurse energetice ce se vor recupera sau a pierderilor ce urmează a fi diminuate. De asemenea, o serie de resurse secundare (în special căldura produselor, a gazelor arse etc.) nu sînt luate în studiu și nici înscrise în bilanțuri ca posibile de valorificat.

Asemenea rezerve se cer atrase cît mai operativ în circuitul productiv, mai ales dacă se are în vedere faptul că, pentru 1978, normele de consum de energie și combustibil sînt mult mai strînse. Se impune, totodată, o **mai largă contribuție a cadrelor de cercetare**, respectiv a celor din Institutul de metale neferoase și rare din Slatina, din Institutul de cercetări și modernizări energetice București, a specialiștilor din centrală și ministerul de resort, în soluționarea unor teme de cercetare, de care depinde în bună măsură raționalizarea consumurilor specifice.

Și încă o problemă: la Slatina se produce anual o cantitate de peste 5 000 tone de aluminiu electrolitic, care se utilizează la fabricarea catalizatorilor (anozi). Pentru producerea cantității respective de aluminiu se consumă peste 72 milioane de kilowați oră energie electrică, cantitate care pînă în prezent nu a fost prevăzută în cota repartizată anual. Aceasta deoarece — ne-au explicat cadrele de conducere ale unității respective — ea nu apare încorporată în cadrul unei producții-marfă care iese din întreprindere. Or, și aici există o rezervă care, prinsă în normele și cotele de energie electrică, poate prezenta într-o altă lumină consumul pe tona de aluminiu realizată la Slatina. Întrucît problema nu a fost sesizată decît în urma analizelor întreprinse pentru depistarea cauzelor unor depășiri ale consumului de energie, întreprinderea va beneficia (precizarea este făcută de minister) începînd cu anul 1978 și de o cotă corespunzătoare pentru producerea cantității de aluminiu electrolitic necesară plăcii anozilor.

Analizele ce au loc în aceste zile pentru finalizarea pregătirii condițiilor tehnico-materiale necesare realizării cu succes a sarcinilor de plan pe anul viitor vizează și măsuri menite să asigure creșterea responsabilității în gospodăria tuturor resurselor energetice, întărirea ordinii și disciplinei pe întreaga filieră a producției, economisirea severă a fiecărui kilowatt de energie electrică și a fiecărui gram de combustibil. Pentru rezolvarea unor probleme cu care se confruntă întreprinderea din Slatina și Combinatul din Tulcea privind aprovizionarea și consumul de energie electrică și combustibil, valorificarea unor resurse energetice secundare, ar fi util ca ministerul de resort să acorde, prin specialiștii săi, un ajutor cît mai operativ și eficient.

V. BOESCU

DIRECȚII DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN AGRICULTURĂ [III]*

Organizare și conducere calitativ superioare

EFICIENȚA introducerii progresului tehnic este condiționată, și în agricultură, de perfecționarea formelor și metodelor de organizare și conducere a producției și a muncii. În această direcție a existat și există o preocupare constantă pentru crearea și consolidarea consiliilor intercooperatiste, pentru adâncirea cooperării și asocierii între cooperative, între acestea și întreprinderile agricole de stat, perfecționarea relațiilor economice dintre S.M.A. și C.A.P., generalizarea gestiunii economice în cadrul fermelor de producție, îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii etc.

Consiliile intercooperatiste au acumulat deja o bună experiență în coordonarea și sprijinirea eforturilor cooperativelor agricole pentru amplasarea mai bună a culturilor și sporirea efectivelor de animale, în concentrarea și specializarea unităților cooperatiste, asocierea pentru realizarea unor noi capacități de producție etc. În fiecare județ a fost creat câte un consiliu model, a cărui experiență să poată fi generalizată ulterior la celelalte. Cuprinderea în raza preocupărilor consiliului a întregii activități economice, organizatorice și de producție a tuturor unităților de stat și cooperatiste, inclusiv a celor meșteșugărești și de consum, organizarea unirii eforturilor materiale și financiare pentru crearea de noi capacități de producție moderne, prin cooperare și asociere intercooperatistă, la care vor putea participa și unități agricole de stat, de prelucrare, ale cooperatiei de consum și alte unități industriale, vor da acestei forme de organizare noi dimensiuni, vor crea noi condiții în vederea adâncirii procesului de integrare agro-industrială în mediul rural.

Avantajele integrării orizontale și verticale din agricultură au fost subliniate, și cu ocazia colocviului**) ținut anul trecut sub auspiciile Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, unde s-a arătat că procesul integrării poate ameliora substanțial situația economică a unităților participante, în special pe linia rentabilizării investițiilor, a mai bune utilizări a capacităților de producție existente, eliminarea risipei, reducerea costurilor și sporirea rentabilității, perspective mai favorabile pentru specializare și pentru metode industriale de producție, și în mod deosebit o mai rațională repartizare și utilizare a forței de muncă care să ducă

la sporirea accentuată a productivității muncii.

Asociațiile economice intercooperatiste, organizate pe baza principiilor concentrării și specializării producției, a trecerii la forme intensive, industriale, asigură producții mari, cu costuri reduse și o înaltă productivitate a muncii, cu consumuri de muncă pe produs care se vor reduce pe măsura intrării integrale în funcțiune a capacităților și a atingerii parametrilor proiectați. Toate aceste avantaje au favorizat extinderea asociațiilor zootehnice, care cuprind în prezent majoritatea efectivelor din sectorul cooperatist. În anul 1976 erau în producție 247 de asociații economice intercooperatiste cu profil agricol, din care 63 pentru creșterea și îngrășarea porcinelor, 59 pentru creșterea și îngrășarea bovinelor, 33 pentru creșterea și îngrășarea ovinelor, 18 pentru pui de carne, 25 pentru găini ouătoare, 40 pentru vaci de lapte și 9 pentru sere și solarii. Producția viticolă se va dezvolta în viitor, de regulă, în masiv prin organizarea de asociații viticole și pomicole care să asigure aplicarea programelor de modernizare în plantațiile existente și înființarea de noi plantații intensive. Creșterea vacilor de lapte se va dezvolta atât în ferme organizate în cooperative, prin modernizarea capacităților de producție existente, cât și în complexe noi ale cooperativelor agricole sau în asociații economice intercooperatiste.

Una din formele superioare ale organizării producției agroalimentare o reprezintă **combinatul agro-industrial integrat** care se compune din mai multe întreprinderi agricole de stat, fabrici de nutrețuri combinate, întreprinderi de prelucrare a produselor agricole, șantiere pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, complexe comerciale și stațiuni de cercetări agricole, care să integreze producția agricolă vegetală și cea animală cu producția industrială (de prelucrare a producției agricole), ajungându-se la produse alimentare finite care să fie comercializate direct de combinat, prin magazine proprii. O astfel de formă de integrare va conduce la adâncirea concentrării și specializării producției, creșterea gradului de mecanizare și chimizare, folosirea mai eficientă a fondurilor financiare, a investițiilor, a capacităților existente și a forței de muncă și valorificarea superioară a materiei prime agricole, ceea ce va duce la creșterea productivității muncii și a eficienței economice.

Folosirea eficientă a bazei materiale și creșterea răspunderii în activitatea de producție și economică pe care o desfășoară stațiunile de mașini agricole în cooperative a impus perfecționarea relațiilor dintre ele prin crearea **sectorului mecanic unic**, în vederea exploatarea rațională a tuturor mijloacelor mecanice și instalațiilor din S.M.A. și

C.A.P. Aceasta, cât și încheierea de contracte de lucrări între secțiile de mecanizare și cooperative asigură răspunderea comună în realizarea sarcinilor de producție și economice, elimină fărâmițarea forțelor și dă posibilitatea folosirii la întreaga capacitate a tractoarelor și mașinilor agricole, permițând sporirea productivității muncii. De exemplu, în anul 1976 față de 1971, volumul de lucrări ce revin pe un tractor convențional a crescut cu 36,8%, iar cele ce revin pe un lucrător cu 32,6%. Utilizarea timpului de lucru al tractoarelor s-a îmbunătățit (numărul de ore lucrate pe un tractor a crescut cu 19,6%), în condițiile executării unor lucrări de calitate și în termenele agrotehnice optime.

De asemenea, există o preocupare continuă pe linia **îmbunătățirii formelor de organizare a producției și a muncii la nivelul unităților agricole**. Înființarea fermelor specializate și a secțiilor de mecanizare ca unități productive de bază, delimitarea sectoarelor de deservire de cele de producție, perfecționarea sistemului de planificare, finanțare și evidență, aplicarea consecventă a gestiunii economice au creat cadrul propice desfășurării unei activități eficiente. Astfel, **înființarea și extinderea fermelor de producție cu gestiune economică în cadrul cooperativelor agricole** reprezintă una din formele de bază ale procesului de perfecționare a producției și a muncii în aceste unități agricole. La sfârșitul anului trecut erau cuprinse în ferme de producție 88% din efectivul de taurine, 84% din cel de porcine, 75% din efectivul de păsări, 78% din suprafața plantațiilor de vii și peste 66% din suprafața livezilor. Organizarea fermelor contribuie hotărâtor la întărirea răspunderii în realizarea planurilor, în folosirea rațională, eficientă a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă repartizată fermei, la aplicarea în mai bune condiții a tehnologiilor de producție. Perfecționarea organizării muncii în cooperativele agricole și în fermele acestora, împreună cu îmbunătățirea cointeresării materiale au un rol determinant în creșterea producției și productivității muncii. În mod special, **organizarea și retribuirea muncii în acord global** și-au dovedit din plin valoabilitatea și eficiența economică, fiind generalizate din anul 1974 la toate cooperativele; în anul 1976, suprafața lucrată în acord global a reprezentat 93% la porumb, 83% la floarea-soarelui, 83% la cartofi, 79% la legume, 95% la sfecla de zahăr și 99% la vii, obținându-se în general — randamente superioare celor înregistrate pe suprafețele care nu au fost lucrate în acord global. De asemenea, participarea directă, în formațiile de acord global, a întregului personal de conducere și administrativ permite acestuia să cunoască în amănunt, imediat ce apar, problemele din activitatea de bază și să intervină pentru rezolvarea lor operativă.

Folosirea rațională a resurselor de muncă

SPORIREA productivității muncii agricole impune ridicarea gradului de utilizare a forței de muncă. Pentru a bordarea acestei probleme trebuie lua-

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 45, din 11 noiembrie a.c.
**) C.E.E. — O.N.U.: Colloque sur les formes d'integration horizontale et verticales dans l'agriculture. New York, 1977.

te în considerație particularitățile folosirii forței de muncă în diferite tipuri de unități agricole. Dacă în I.A.S. și S.M.A., necesarul de forțe de muncă este determinat de volumul activității de producție și se asigură la nivelul respectiv, în C.A.P. resursele de muncă reprezintă o mărime dată inițial, prin însăși natura procesului de cooperativizare. Deci, în C.A.P. nu se poate limita numărul cooperativizatorilor care participă la muncă, în strictă concordanță cu sarcinile de producție — ci, din contră, fiecare cooperativizator are dreptul și obligația să participe activ la munca în comun, aceasta fiind sursa principală de obținere a veniturilor personale. În consecință, creșterea productivității este condiționată, în agricultura cooperativistă, de necesitatea folosirii cât mai deplină și eficiente a tuturor resurselor de muncă, pe cînd în întreprinderile agricole de stat — de utilizarea completă și productivă a timpului de lucru.

Creșterea gradului de ocupare și de participare la muncă impune luarea unui complex de măsuri care vizează în special dirijarea forțelor spre sectoarele care necesită un volum mai mare de manoperă și asigură o folosire completă în tot cursul anului. Extinderea în acest cîmp al suprafețelor cultivate cu plante prășitoare (inclusiv tehnice) și cu legume, lărgirea însemnată a plantațiilor pomicele și viticole, precum și sporirea efectivelor de animale — în condițiile extinderii mecanizării și ale introducerii de noi tehnologii — asigură folosirea mai deplină a forței de muncă.

De foarte mare importanță economică este folosirea forței de muncă cât mai uniform în cursul anului, prin reducerea simțitoare a sezonității, ca urmare a extinderii creșterii animalelor în unități cu flux tehnologic industrial și a mecanizării complete și complexe a agriculturii. Cooperativele agricole de producție dispun de însemnate rezerve pentru o mai deplină folosire a resurselor de muncă, prin dezvoltarea activităților anexe, de prelucrare a materiilor prime agricole (principale sau secundare) pe seama unor resurse locale, precum și prin extinderea prestațiilor de servicii către populație. Pentru anumite categorii de cooperativizatori (femei cu copii mici, bătrîni), care nu pot participa la muncă în cooperativă, s-ar putea extinde munca la domiciliu, care să includă unele activități ca, de pildă, îngrășarea bovinelor și porcinelor, confecționarea unor produse de uz casnic și gospodăresc, artizanat etc.

Îmbunătățirea folosirii forței de muncă în C.A.P. poate fi asigurată și pe seama unei repartizări mai raționale a muncii între activitățile productive și cele cu caracter neproductiv. De asemenea, trebuie luate măsuri pentru creșterea gradului de mecanizare a operațiilor de încărcare-descărcare, a transporturilor interne, de reducere la

*** În timp ce în țara noastră, populația ocupată în agricultură reprezintă 35,6% din totalul populației ocupate, în R.F. Germană ponderea ei este de 7,3%, în Italia de 15,8%, în Franța de 11,6%. Populația ocupată în agricultură ce revine la 100 ha de teren agricol este de 24,3 persoane în România, față de 13,7 în R.F. Germania, 17,0 în Italia și 7,6 în Franța (Calculat pe baza datelor din „La situation de l'agriculture dans la Communauté, Rapport 1976, Bruxelles, 1977).

	1950	1960	1970	1980	1990
Ponderea din total a populației ocupate în agricultură, %	74,1	65,4	49,4	28	12—15
Raportul între populația neagră și populația agricolă	1:2,9	1:1,9	1:0,9	1:0,4	1:0,2
Densitatea populației ocupate în agricultură (la 100 ha teren agricol)	43,3	42,8	32,4	19,1	8,7—10,0

minimum a personalului de pază și administrativ, de scădere a consumului de muncă aferent producției secundare, care se menține încă la un nivel ridicat. De exemplu, la grîul complet mecanizat — ierbicidat și recoltat cu combina C 12 — la o producție de 3 000 kg/ha se consumă 2 zile-om, din care 1,41 zile-om pentru manipularea paielor. La porumbul mecanizat parțial — ierbicidat, irigat și recoltat manual — la o producție de 6 000 kg/ha se consumă 35,50 zile-om, din care 12,54 zile-om, pentru recoltat și transportat coceni.

Tehnică modernă cu care este înzestrată agricultura noastră nu poate fi utilizată cu maximum de randament decît în condițiile asigurării cu forță de muncă în cantitate suficientă și cu calificare ridicată, capabilă să aplice în producție cele mai înaintate tehnologii. În prezent, în unitățile agricole lucrează peste 34 mii de specialiști agricoli, din care aproape 20 mii cu studii superioare, la care se adaugă numeroși specialiști din unitățile care servesc agricultura; la o cooperativă revin în medie 4,1 specialiști, din care 2,5 cu studii superioare. În acest cîmp vor fi repartizați în unitățile de producție agricolă încă 10 000 de specialiști cu studii superioare.

Încheierea procesului de mecanizare complexă și completă a agriculturii impune ridicarea permanentă a calificării profesionale, formarea unui muncitor agricol cu o pregătire corespunzătoare unei agriculturii moderne, de mare productivitate, care va trebui să posedă cunoștințe tehnice și economice ridicate. În același timp, agricultorul va fi și mecanizator, cu o multilaterală pregătire de cultură generală. În condițiile în care munca din agricultură va atinge un grad ridicat de continuitate, ritmicitate, calitate și productivitate, se va impune reducerea actualii disparități dintre veniturile obținute de cei care lucrează în agricultură față de cei din alte ramuri.

Productivitatea muncii agricole este influențată în mod hotărîtor de dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei și mai ales a industriei. Crearea unei industrii proprii de tractoare, mașini agricole, îngrășăminte și materiale de construcții a dat agriculturii posibilitatea să-și dezvolte continuu baza tehnico-materială potrivit nevoilor unei activități moderne și dinamice. Continua perfecționare a parametrilor tehnico-economici ai mijloacelor de producție ridică pe o treaptă superioară rodnicia muncii agricole; în același timp, industrializarea țării absoarbe din agricultură forța de muncă devenită disponibilă în urma mecanizării. Dinamica acestui proces, care a condus la modificarea raportului populație neagră — populație agricolă, este ilustrată în tabel.

Cu toate schimbările pozitive ce au avut loc, ponderea populației ocupate în agricultură este încă mare în comparație cu alte țări*** și cu necesitățile producției. Aceasta impune luarea unor măsuri care să asigure reducerea în

continuare a populației ocupate în agricultură pînă la un nivel justificat din punct de vedere economic și social, doar în acest fel putîndu-se atinge un nivel ridicat al productivității muncii în această ramură.

Necesitatea îmbunătățirii metodologiei

MOBILIZAREA rezervelor de creștere a productivității muncii ridică și unele probleme metodologice; acest important indicator calitativ este încă insuficient abordat în literatura de specialitate, iar planificarea și urmărirea productivității muncii în agricultură se află abia la început. Apreciem că sînt create condiții pentru ca, paralel cu continuarea și adîncirea studiilor asupra metodologiei de calcul al productivității muncii în agricultură, să se depășească actualele dificultăți și să se găsească soluții pentru ca în planul național unic de dezvoltare să fie cuprinse sarcini de creștere a productivității muncii în unitățile agricole de stat și cooperatiste, afit pe ansamblu, în expresie valorică, cît și pe produse, în unități naturale. O atenție deosebită trebuie acordată productivității muncii în expresie naturală, deoarece aceasta reflectă mai aproape de realitate eforturile depuse și poate corecta deficiențele proprii metodei valorice. Exprimarea productivității muncii în ore-om o considerăm de asemenea mai adecvată, decît cea valorică, întrucît permite o măsură mai precisă și comparabilă a volumului de muncă efectiv consumat (cunoscînd că durata zilei de lucru în agricultură se modifică în cursul anului, în funcție de anotimp și de intensitatea muncii în perioadele de vîrf de campanie). Apreciem că vor trebui continuate cercetările pentru a se include și consumul de muncă al muncitorilor și personalului TESA care nu participă direct la procesul producției agricole; să se distingă mai clar manopera destinată produsului principal de cea aferentă produselor secundare etc.

Unele îmbunătățiri sînt posibile și necesare și în metodologia actuală de calcul a productivității muncii; acest indicator se raportează o singură dată pe an, în timp ce ar fi deosebit de utilă urmărirea lunară a consumului de muncă la hectar sau pe animal — cu afit mai mult cu cît Legea retribuției muncii în unitățile agricole cooperatiste prevede că Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare repartizează pe județe indicatorii cu privire la consumul de muncă, la necesarul maxim de personal pe structură, precum și la cheltuielile materiale, diferențiate pe tehnologii pentru principalele culturi, specii și categorii de animale, în funcție de condițiile pedoclimatice, în cadrul nivelului stabilit prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Ovidiu POPESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Decontare

INTREPRINDERILE de rețele electrice virează Centralei Industriale de rețele electrice, semi-decadal, valoarea energiei electrice furnizată consumatorilor. În același timp, Centrala industrială de rețele electrice virează producătorilor de energie electrică suma datorată pentru livrările de energie efectuate. Cred că această decontare între întreprinderile de rețele și centrală ar putea fi făcută decadal sau de două ori pe lună. S-ar reduce, astfel, operațiunile ce se fac în prezent. De asemenea, după părerea mea, s-ar micșora cheltuielile necesitate de convorbirile telefonice, corespondență, s-ar realiza o economie de timp.

Ștefan ENACHE

Timișoara

În fabricație — neomologate

INTREPRINDEREA de utilaj minier Filipești de Pădure execută de aproape doi ani utilaje fără ca prototipurile acestora să fie omologate și fără să aibă prețuri aprobate. Este de menționat faptul că deși Centrala cărbunelui din Petroșani și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei au cunoscut situația, au dat unității indicații care erau în contradicție cu Legea nr. 19/1971.

Leonida PREDA

*Sucursala județeană Prahova
a Băncii Naționale*

O limită care ține de probitate

CA PERMANENT CITITOR al „Revistei economice” și ca autor al unor articole inserate în paginile sale, apreciez ținuta publicației, conținutul său teoretic, științific și practic deosebit de util activității de cercetare și de producție.

Am urmărit cu deosebit interes și am contribuit la campania desfășurată de revistă pentru promovarea metodei analizei valorii. De aceea, în mod firesc m-am atras și titlul articolului din rubrica respectivă a nr. 45/1977: „De la experimentări izolate la generalizare efectivă”. Dar, surpriză: autorul — Adrian Cojocaru, din Craiova — prezintă succint unele realizări pe linia „A.V.” în județul Dolj, restul materialului constituindu-l idei și fraze reproduse aidoma (fără vreo indicație bibliografică asupra sursei) din articolul „O viziune micro și macroeconomică și câteva propuneri”, publicat de subsemnatul cu mai bine de un an în urmă, (în nr. 43/1976).

Mă bucur că opiniile mele sînt împărtășite și de alții, dar între identitatea de vederi și preluarea lor textuală, fără a cita sursa, există o limită care ține de probitate.

Ionel DUMBRAVĂ

Constanța

ECOURI

Recuperare

PROPUNEREA din articolul „Creșterea factorului final de recuperare a zăcămintului”, publicat în nr. 41 al „Revistei

economice”, privind creșterea aportului propriu și al unităților specializate la dotarea tehnică cu utilaje și instalații specifice tehnologiilor avansate în extracția țiteiului este corectă. Trebuie reținut faptul că în „Programul de creștere a factorului final de recuperare la zăcămintele de țitei din R.S. România” au fost prevăzute sarcini precise privind asigurarea cu materiale și utilaje, precum și cu produse chimice pe care, din păcate, unitățile M.I.C.M. și ale M.I. Ch. nu le-au respectat. În anii 1975 și 1976 s-au produs importante rămăneri în urmă, în mod deosebit în ceea ce privește pompele de injecție, generatoarele de aburi de mare presiune, poliacrilamidă cristalizată, carbune activ etc. Ministerul nostru a intervenit în nenumărate rânduri la conducerile celor două ministere, fără a putea obține rezolvarea corespunzătoare a problemelor.

La începutul acestui an, în conformitate cu prevederile HCM nr. 1604/1974, s-a reactualizat „Programul de creștere a factorului final”. Odată cu aceasta s-a reactualizat și necesarul de asimilare și dotare cu utilaje și materiale. Acest necesar a fost discutat din nou cu conducerea celorlalte ministere și organele centrale de coordonare și considerăm că în viitor el va fi asigurat corespunzător.

Este just că pînă acum un an nici în cadrul uzinelor direct subordonate M.M.P.G. nu s-a realizat prea mult. În momentul de față, în planul acestor unități s-a cuprins asimilarea unui număr sporit de scule, utilaje și dispozitive.

Problema supravegherii automate a producției de țitei, precum și a unor procese privind creșterea factorului final de recuperare a țiteiului, a fost analizată cu ocazia revederii planului de asimilări și de dotare pe perioada 1978-1980. Soluția adoptată este aceea de a se merge pe automatizări locale, care sînt mai eficiente. În acest sens există un program concret pentru realizarea diferitelor aparate specifice, cum sînt cele de măsurare a debitelor de fluide, de separare automată a gazelor etc., care au fost asimilate în țară și care asigură trecerea la o automatizare complexă a extracției țiteiului.

ing. N. CĂLIMĂNESCU

*director adjunct
în M.M.P.G.*

Productivitate

ARTICOLUL „Tehnologiile, organizarea, produsele — într-un continuu proces de modernizare” (nr. 42 al revistei), care tratează experiența întreprinderii de stofe de mobilă București, prezintă corect activitatea desfășurată și realizările întreprinderii pe linia transformării ei în unitate model, în creșterea suplimentară a productivității muncii.

Unele cifre prezintă diferențe față de cele înregistrate de noi, dar ele nu sînt esențiale pentru finalitatea urmărită de articol. Poate că ar fi fost util să se menționeze și preocuparea întreprinderii pentru creșterea productivității muncii pînă în 1980, de 2—3 ori față de anul 1976, pe calea progresului tehnic — prin modernizarea dotării țesătoriei.

Generalizarea experienței acestei întreprinderi constituie o permanentă preocupare a centralei; ea se reflectă nu numai în organizarea schimburilor de experiență de pînă acum, ci și în transmiterea la celelalte întreprinderi a rezultatelor studiilor și includerea, în programele de productivitate pe anul 1978 al altor întreprinderi, a 11 măsuri. Între altele, printre hotărîre a Biroului executiv al Consiliului de conducere al M.I.U. s-a stabilit re-proiectarea echipamentului de culegere automată a datelor pentru urmărirea producției SICAP-U.71, în vederea fabricării lui în serie.

ing. C. CRISTOLOVEANU

*director general
Centrala industriei rătășii,
inului și cînepii*

Locuințe

CRITICA din articolul „O componentă esențială a ridicării nivelului de trai — înfăptuirea ritmică a programului construcției de locuințe” (nr. 37), în legătură cu realizarea programului de locuințe în județul Arad, este pe deplin întemeiată și conformă cu realitatea.

Comitetul executiv al consiliului popular județean, analizînd amănunțit situația, a luat o serie de măsuri pentru recuperarea intirzierilor. Astfel, au fost reactualizate și corelate graficele de execuție a lucrărilor cu programele privind asigurarea mijloacelor materiale și tehnice; pe baza graficelor reactualizate s-a introdus acordul global la nivel de echipe, loturi și șantiere, pentru 83% din volumul total al lucrărilor; de asemenea, a fost reactualizat și s-a urmărit aplicarea programului de creștere suplimentară a productivității muncii pe anul 1977. Odată cu măsurile pentru perfecționarea organizării producției și a muncii la întreprinderea județeană de construcții-montaj, precum și la nivelul șantierei și secțiilor de producție ale acesteia, au fost numite în posturile de conducere persoane competente. Unele obiective de investiții au fost date în execuție unităților beneficiare, ceea ce a permis concentrarea resurselor materiale și umane ale I.J.C.M. la construcțiile de locuințe. A fost generalizat lucrul pe șantier în schimb prelungit, iar la strunguri, în două schimburi. Pentru asigurarea condițiilor de execuție a locuințelor din planul pe anul viitor, au fost elaborate toate documentațiile tehnice pentru cele 2900 apartamente. Totodată, s-au asigurat fonduri și proiecte de execuție pentru dublarea capacității de producție a poligonului de panouri mari Micalaca—Arad (lucrare ce se va realiza cu investiții minime, mărirea capacității făcîndu-se prin reamplasarea utilajelor în halele existente).

Avînd în vedere măsurile luate, precum și creșterea realizărilor valorice și fizice în ultimele luni apreciem că pînă la sfîrșitul anului vom recupera în cea mai mare parte restanțele la punerile în funcțiune, iar în anul 1978 vom realiza numărul de apartamente planificat.

Liviu DERBAN

*prim-vicepreședinte
al Consiliului popular
al județului Arad*

Tribuna „R. E.“

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINȚATE

O ABORDARE ȘTIINȚIFICĂ A PROBLEMELOR CALITĂȚII

Chiar dacă în Legea calității produselor și serviciilor, obligativitatea de a se promova folosirea metodelor moderne de control este doar menționată într-un paragraf, din spiritul înțregului act normativ rezultă pregnant această necesitate. Astfel de metode pot asigura îndeplinirea cerinței fundamentale a funcției de control într-o producție modernă, eficientă: a-nume, nu atât a nu lăsa să iasă pe poarta fabricii produse cu defecte,

ci în primul rând a preveni, pe întreg parcursul procesului de fabricație, apariția defectelor. Căci rebutul — ca și produsul de calitate slabă, care nu satisface cerințele consumatorilor și căruia îi sînt închise porțile la export — înseamnă irisire de materii prime, de energie, de muncă; or, asemenea valori sînt prea prețioase ca să ne putem permite să le irisim. Fără o calitate superioară a produselor nu putem vorbi cu deplină temei despre eficiența

investițiilor, a producției, a consumului.

Aplicarea metodelor moderne de control al calității, latură inseparabilă a progresului în tehnică și tehnologie, în perfecționarea conducerii, a organizării producției și a muncii, facilitează totodată sensibilizarea personalului de execuție — muncitori, maiștri, alți conducători ai proceselor de producție, dezvoltarea autocontrolului.

Exemplele pe care le prezentăm¹⁾ aduc — pe suportul specific unei ramuri industriale — argumente pentru generalizarea unei abordări științifice a problemei controlului, nu numai ca acțiune de disciplinare sub raportul aplicării corecte a normelor și tehnologiilor de fabricație, ci și ca instrument sensibil de sesizare a dereglărilor, de identificare a cauzelor, de orientare a deciziilor în vederea continuei ridicări a nivelului calitativ al produselor.

Analiza statistică a defectelor tehnologice

LIPSA RECLAMAȚIILOR și a rebuturilor, procentul minim de declassate atestă calitatea tradițional bună a unuia din principalele sortimente din programul de fabricație al întreprinderii de produse ceramice „Mureșeni“ din Tg. Mureș — cărămizile cu găuri verticale.

Colectivul de muncă nu putea fi însă pe deplin satisfăcut, deoarece pe perioade scurte, dar repetate, se menținea un aspect de noncalitate: pierderile tehnologice. Pentru cunoașterea cauzelor reale care le determinau, compartimentul C.T.C. a procedat la analiza statistică a calității la faza produsului finit. Timp de o lună, în fiecare zi lucrătoare, aceeași persoană a prelevat și analizat câte un eșantion de 100 de cărămizi, care prezentau diferite defecte, în așa fel încît fiecare element din mulțimea supusă cercetării a avut aceeași șansă de a fi extras. Eșantioanele au servit ca sursă de informație pentru investigarea proprietăților întregii producții zilnice.

Defectele identificate și cauzele tehnologice care le-au generat au fost grupate după frecvență, obținându-se următoarea situație procentuală în medie lunară:

- A — strîmbarea muchiilor și a fețelor: 37,20%;
- B — variația proprietăților materiei prime: 3,36%;
- C — stirbituri la muchii, colțuri și fețe: 27,76%;
- D — prelucrare nesatisfăcătoare a materiei prime (granule de peste 3 mm): 3,92%;
- E — formă neregulată pe suprafața de așezare: 16,68%;
- F — umiditate excesivă a masei: 7,76%;
- G — fisurare superficială: 8,44%;
- H — ardere insuficientă: 0,80%;
- I — abatere dimensională la grosime: 0,80%;
- J — sunet surd: 0,28%.

Repartizarea datelor inițiale privind defectele tehnologice constatate a permis să se determine defectele cu ponderea cea mai mare, prin a căror eliminare scade substanțial totalul pierderilor tehnologice, crescînd performanțele produselor, productivitatea muncii și reducîndu-se cheltuielile. Construindu-se diagrama PARETO (fig. 1), a rezultat că trebuia acționat pentru înlăturarea

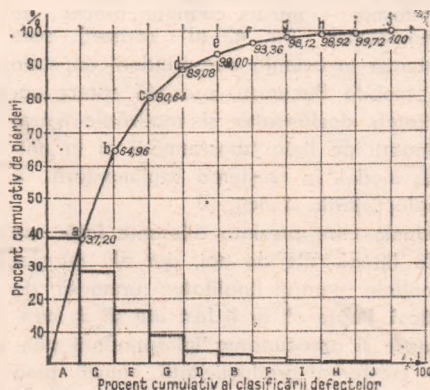

Fig. 1: Diagrama Pareto, construită pe baza analizei statistice a defectelor ce au cauzat pierderi tehnologice la producția de cărămizi GV 29/24.

cauzelor A, C, E, G și D, care însumau (în punctul „e“) 93% din pierderile tehnologice.

În continuare s-a căutat obținerea de noi informații din analiza celor 5 cauze principale. Datele cu privire la fiecare din acestea au fost transpuse în diagrama de variație în timp a defectului (fig. 2) și organizate pe

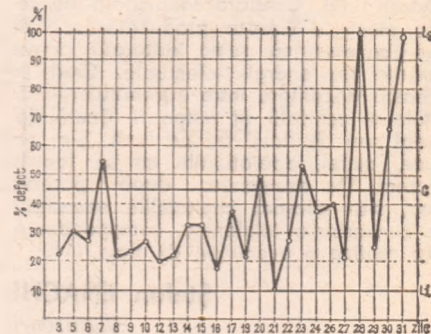

Fig. 2: Diagrama de variație în timp a defectului A. Li — limita inferioară, Ls — limita superioară, C — valoarea centrală (medie).

clase, stabilindu-se și transpunîndu-se în histograma frecvențele absolute și cele relative, directe și cumulate. S-au calculat apoi parametrii de tendință și indicii de împrăștiere.

În mod similar s-a procedat cu datele culese în același interval de o lună, pe zile și schimburi, privind textura materiei prime și proporția apei de fasonare a pastei de argilă.

Indicațiile oferite de parametrii statistici, din care s-a desprins concluzia generală că procesul tehnologic era instabil ca precizie și reglaj, au constituit o orientare concretă în adoptarea măsurilor de înlăturare a cauzelor defectelor²⁾.

Verificîndu-se eficiența controlului statistic preventiv în obținerea unei producții calitativ omogene și în micșorarea cheltuielilor de producție, consiliul oamenilor muncii a hotărît permanentizarea acestei metode.

Intervenție asupra cauzelor defectelor majore

LA ÎNTREPRINDEREA de materiale de construcții „Cesarom“ din București, din a cărei producție peste 50% este destinată exportului, preocupările pentru continua îmbunătățire a calității au inclus un amplu studiu asupra fiabilității unuia

1) Studiul și aplicații ce au constituit proiectele de absolvire a unor programe pentru șefii compartimentelor C.T.C., la Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții — București. Autori: ing. Nicolae Ciobanu, Întreprinderea de materiale de construcții Roman; tehnician Erna-Emmy Cutlac, fabrica de produse ceramice „Mureșeni“ Tg. Mureș; ing. Carmen Mihail, Întreprinderea de materiale de construcții „Cesarom“ București.

2) Menținerea unui stoc de materie primă care să asigure o durată de macerare de minimum 3 luni; rectificarea sau înlocuirea valțurilor fine uzate; punerea la nivel a liniilor pentru vagonete din hala de presă; față de transbordarele electrice; înlocuirea ramelor deteriorate de pe vagonetele etajeră; folosirea rațională a aburului la fasonarea produselor; respectarea ciclului și parametrilor de uscare (și dotarea uscătorilor cu aparate de măsură și control), a diagramei de ardere; reinstruirea personalului de la toate locurile de muncă; introducerea autocontrolului pe baza unor metodologii specifice diferitelor secții și faze tehnologice.

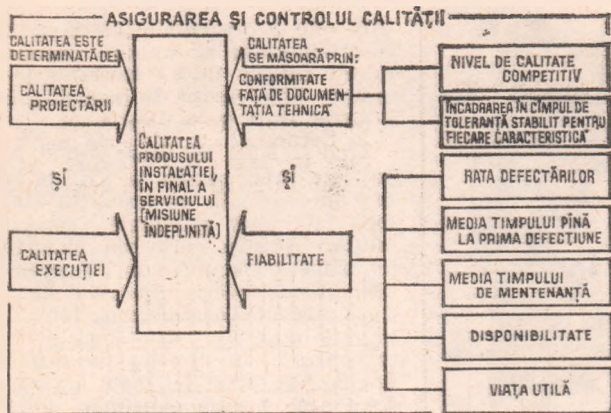

Fig. 3: Fiabilitatea produsului, elementele de cuantificare a acesteia și locul său în problematica de ansamblu a calității.

din principalele produse — plăcile de faianță, pornindu-se de la ideea că pentru acest material de finisaj, prelungirea duratei de utilizare cât mai aproape de viața clădirilor la care este utilizat se înscrie între caracteristicile calitative de prim ordin (fig. 3).

Procesul tehnologic complex al fabricației plăcilor de faianță implică un mare număr de determinări curente și periodice asupra caracteristicilor fizice și chimice ale materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și ale produsului finit, precum și urmărirea caracteristicilor funcționale ale utilajelor și instalațiilor tehnologice. În aceste condiții, cea mai bună modalitate de a stăpîni calitatea producției este antrenarea tuturor celor ce realizează produsele, într-un sistem de autocontrol judicios conceput și organizat.

Pentru funcționarea practică a autocontrolului au fost stabilite:

- punctele de control (operația,

calității bazat pe un complex de instrumente moderne: identificarea defectului major ce conduce la deplasarea unor loturi de produse de la calitatea I-a la a II-a sau de la II-a la declasate, folosindu-se diagrama Pareto; întocmirea histogramei de dispersie a defectului pe cauze: diagrama (Ishikawa) pentru defectul major (fig. 4), din care rezultă, pe faze tehnologice, cauzele ce conduc la apariția acestuia; diagrama clopot Gauss pentru parametri. Acționându-se în conformitate cu indicațiile rezultate din acestea, în special pentru eliminarea defectelor cu pondere mare — înțepături-pori (55% din total), puncte de șamot și lipsă de glazură, care influențează negativ aspectul comercial al produselor — s-a restrîns domeniul de variație a parametrilor și s-a ajuns la un proces tehnologic stabil.

Acestui mod de valorificare a datelor statistice i s-au adăugat studii și cercetări de laborator pentru verificarea fiabilității produselor. În urma

terii prime care au micșorat coeficientul de dilatare al glazurii, aducîndu-l la un nivel apropiat de cel al masei ceramice.

— **posibilitățile de remediere** (prezentate pe înțelesul celor ce trebuie să acționeze);

— **colaborările** pentru determinarea parametrilor — considerînd că responsabilitatea este a executantului operației respective.

Compartimentul C.T.C. a introdus, totodată, un sistem de urmărire a

terii prime care au micșorat coeficientul de dilatare al glazurii, aducîndu-l la un nivel apropiat de cel al masei ceramice.

Obiectivizarea autocontrolului

CALITATEA nu se realizează la operațiile de control, ci în fazele de concepție și producție. Aceasta a fost ideea de la care s-a pornit în introducerea autocontrolului la atelierul de tuburi din beton armat precomprimat al **Întreprinderii de materiale de construcții Roman**. Pregătita printr-o muncă politică desfășurată de sindicat pentru cunoașterea de către întregul personal a prevederilor Legii calității produselor și serviciilor, prin explicarea consecințelor pe care rebuturile și declasările le au asupra rentabilității întreprinderii și a ciștigului oamenilor muncii, acțiunea de trecere la autocontrol s-a desfășurat în următoarele faze:

— **pregătirea temeinică a personalului de execuție și supraveghere** — muncitori, șefi de echipe și brigăzi, maștrii — în vederea însușirii tehnologiei de fabricație, a cerințelor standardelor și normelor interne;

— **examinarea** tuturor celor cărora le revin obligații de autocontrol și **atestarea** lor prin inspectoratul județean al calității produselor;

— **stabilirea punctelor de autocontrol**, indicîndu-se reperele de măsurat și caracteristicile de verificat³⁾;

— **introducerea fișelor de măsurători**, ca anexă la fișa tehnologică a tubului;

— **atestarea calității tuburilor** de către maștrii de schimb și șeful de atelier.

Astfel conceput, autocontrolul capătă un caracter obiectiv, contribuie la creșterea calificării și la disciplinarea tehnologică a lucrătorilor. Un rol deosebit revine maștrilor și șefilor de echipă, precum și personalului ingineresc și tehnic din organizarea și conducerea procesului de producție, care e dator să se ocupe îndeaproape de instruirea celor din subordine, de desfășurarea normală sub aspect tehnologic a fabricației.

Prin introducerea autocontrolului, dezideratul „Eu execut, eu controlez, eu răspund” a devenit o realitate.

Adrian RUSU

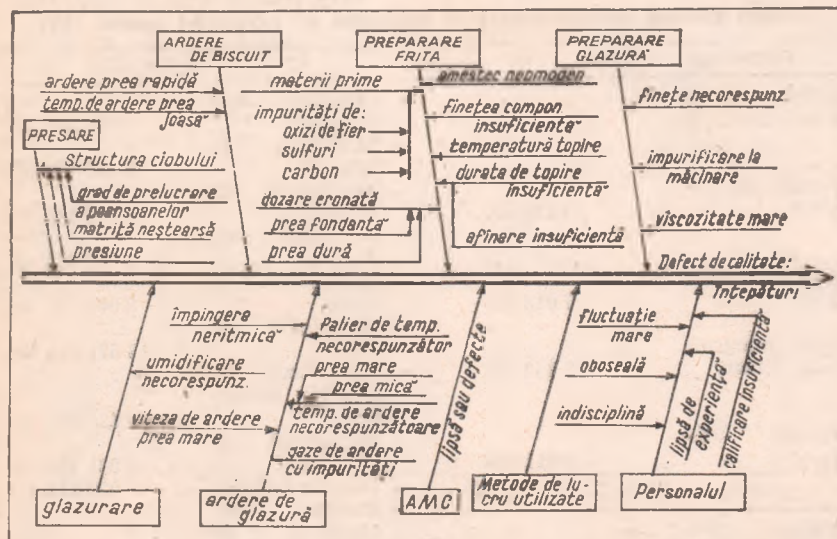

Fig. 4: Diagrama Ishikawa („solz de pește”) a cauzelor și efectelor pentru defectul major la plăcile de faianță — înțepături (pori).

parametrul ce se determină, valoarea optimă, limitele admise);

- **periodicitatea determinărilor** (ținînd seama ca datele să fie sufi-

concluziilor desprinse dintr-un număr mare de probe, s-a îmbunătățit rețeta de preparate, renunțîndu-se la substanțe din import și introducîndu-se ma-

³⁾ În total au fost organizate 10 puncte de autocontrol. Iată, de exemplu, ce verificări sînt prevăzute la operația de armare longitudinală a tuburilor; dacă inelele au dor-nuri defecte sau lipsă; dacă acestea nu sînt analizate; dacă au canalul interior perfect curățat de beton; dacă se realizează forța de tragere necesară la mașina de armare transversală; dacă s-au respectat cotele de realizare a „gîturii” armăturilor pentru capătul mufă. La măsurare se folosesc: șablon de 30—40 mm pentru verificarea poziționării agrafelor; metru metalic; manometru de 0—500 kgf/emp. Rezultatele verificărilor și măsurărilor se înscriu în fișa tehnică de producție, din care se pot culege datele necesare pentru calificarea tuburilor, întocmirea raportului de control și a certificatelor de calitate.

Centenarul independenței

FINANȚELE ROMÂNIEI
ÎN ANII RĂZBOIULUI
PENTRU INDEPENDENȚA
DE STAT

ANGAJÎNDU-SE în războiul pentru cîștigarea independenței de stat, România avea de făcut față unor eforturi deosebite pe plan financiar în vederea dotării cu armament și muniții a armatei, echipării, alimentării și transportării ei. Anii anteriori războiului fuseseră ani grei pentru economia României așa încît războiul se anunța deosebit de dificil pentru țară. Înfățișînd situația finanțelor din anii 1877 și 1878 vom întregi tabloul complex al memorabilelor evenimente și vom ajunge să aflăm elemente în plus pentru a înțelege, pe de o parte, că și sub raport financiar tînărul nostru stat s-a dovedit a fi la înălțimea vremurilor eroice, avînd capacitatea de a mobiliza resursele pentru necesitățile mării confruntări militare, iar pe de altă parte, că, întocmai ca și în alte mari bătălii din istoria noastră, masele populare au dus greul sub toate aspectele: uman, material, financiar.

Așa cum sublinia Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndelungata experiență istorică a poporului nostru — inclusiv războiul din 1877 — ca și experiența altor popoare „dovedesc că rolul hotărîtor în apărarea patriei îl au masele populare, că neatîrnarea țării nu poate fi decît rodul luptei întregului popor¹⁾”.

Vorbînd de finanțele țării, este firesc să ne referim, în primul rînd, la bugetele din anii respectivi.

Este cunoscut că după unirea din 1859, în cele două principate au continuat să existe două guverne și, firesc, două bugete separate. În anul 1862 avea să se producă centralizarea financiară ca urmare a unificării administrației, țara avînd de acum un singur buget și o legislație financiară unitară.

Urmărind evoluția bugetelor din perioada 1862—1876, constatăm că are loc o creștere continuă a volumului lor, dar

că din cele 15 bugete numai 4 s-au încheiat cu excedent. (În realitate și acestea au fost deficitare fiindcă la venituri aveau înregistrate împrumuturile la care s-a apelat, deci excedentul provenea din împrumut²⁾).

Bugetul pe anul 1877, așa cum a fost votat în februarie 1877, prezenta un deficit de 6 662 621 lei pentru acoperirea căruia urmau să se găsească în cursul anului noi resurse, „ce se vor aproba prin osebite legi“.

Urmărind structura cheltuielilor acestui buget ne atrage atenția, în primul rînd, ponderea foarte ridicată a cheltuielilor legate de datoria publică (peste 50% din totalul cheltuielilor). În cadrul acestora se cuprîndeau: darea către Înalta Poartă, procentele, amortismentele și anuitățile diferitelor împrumuturi contractate în anii anteriori (pentru construcția de căi ferate, pentru plata de despăgubiri în urma secularizării averilor mănăstirești și pentru acoperirea deficitelor bugetare), subvenția pentru casa pensiilor etc.

În ceea ce privește cheltuielile militare acestea însumau inițial 13 571 345 lei, reprezentînd 37% din cheltuielile

1876, ele reprezentau un efort financiar important al statului pentru gestiunea anului 1877. Necesitățile unei armate bine dotate și instruite, impuneau eforturi financiare mari.

Trebuie spus că, după unirea principatelor, preocuparea pentru organizarea unei armate moderne, în stare să facă față unei eventuale confruntări militare pentru cucerirea independenței, a fost constantă, sub influența unor bărbați cu vederi înaintate ca Al. I. Cuza, Mihail Kogălniceanu, Ion C. Brătianu și alții. Au existat însă și tendințe contrare, în direcția limitării cheltuielilor de acest fel. Este grăitoare în acest sens poziția exprimată de D. D. Sturza, în ședința senatului din 19 ian. 1877: „Cheltuielile bugetare s-au redus la maximum de către Comisia bugetară, pentru toate ministerele afară pentru cel de rebel (...) Eu propun ca cheltuielile ministerului de rebel să se reducă la jumătate. Un buget de rebel de 14 milioane este peste puterile noastre și aici voi veni cu exemple din alte state“. Subliniind că în perioada 1863—1876 s-au cheltuit pentru armată circa 300 milioane lei și prezentînd ponderea cheltuielilor militare din 18 țări, el continua: „Nu văd de ce numai noi să avem un buget militar care să rivalizeze cu bugetul Rusiei? Aceasta cel puțin în capul meu nu intră³⁾”. Evenimentele ce au urmat aveau să confirme că numai cu o armată bine dotată și instruită — deși tînără — se putea angaja marea luptă pentru cucerirea independenței de stat. „După unirea Principatelor și realizarea statului român unitar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la aniversarea centenarului marelui eveniment — printre importante reforme a fost și crearea și pregătirea tinerii noastre armate naționale (...) Instruirea și dotarea armatei au fost intensificate pentru a putea respinge atacurile tot mai insistente întreprinse de oștirile otomane de pe celălalt mal al Dunării și pentru a fi gata să acționeze în îndeplinirea înaltei misiuni ce-i reveneau în acele momente istorice⁴⁾”.

Tabloul general (recapitulativ) al bugetului pe exercițiul anului 1877

Venituri		Cheltuieli	
— Contribuții directe	24 210 000	— Consiliul miniștrilor	28 208 lei
— Contribuții indirecte	28 127 000	— Ministerul de Interne	6 732 422 lei
— Venituri domeniiale	17 013 208	— Ministerul de Externe	656 369 lei
— Poștă, telegraf, și căi ferate	7 452 147	— Ministerul de Justiție	3 345 472 lei
— Produse diverse	2 411 929	— Ministerul de culte	8 001 131 lei
— Produse din vânzări de bunuri ale statului	1 790 000	— Ministerul de rebel	13 571 345 lei
TOTAL	81 004 284 lei	— Ministerul lucrărilor publice	3 723 335 lei
		— Ministerul de finanțe	6 281 929 lei
		— Datoria publică	44 929 144 lei
		— Pentru deschiderea de credite suplimentare și extraordinare	408 000 lei
		TOTAL	87 666 905 lei

bugetare — fără cheltuielile legate de datoria publică. Deși erau mai mici cu aproape 5 milioane decît cele din anul

La începutul anului 1877 armata noastră avea o artilerie bine pusă la punct, care dispunea de 190 tunuri —

1) Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale și activului central de partid și de stat consacrată sărbătoririi centenarului proclamării independenței de stat a României, 9 mai 1977, Ed. politică, București, 1977, p. 33.

2) Th. Aslan, Finanțele României de la Regulamentul organic pînă astăzi, București, 1905, p. 149.

3) Documente privind istoria României vol. I, Partea I, Ed. Academiei R.S.R., București, 1954, p. 410—411.

4) Nicolae Ceaușescu, op. cit. p. 14—15.

din care 150 dintre cele mai moderne (de fabricație Krupp) — însă în privința infanteriei dotarea ei era mai slabă, deținând numai 25 000 puști de fabricație americană, de cel mai nou tip — „Peabody“ — și un număr redus de alte tipuri.

În urma mobilizărilor ce au urmat, efectivele armatei noastre s-au ridicat la 100 000 de oameni, din care 58 700 constituiau armata activă, 33 000 milițiile și 5 300 serviciul de ordine⁵⁾. Această a impus intensificarea eforturilor pentru dotarea, echiparea și instruirea ei. Ce resurse suplimentare s-au putut găsi pentru noi și masive achiziționări de armament și muniții, pentru asigurarea mijloacelor de transport, pentru echiparea și întreținerea efectivului sporit de militari?

O primă soluție a constituit-o anularea tributului (dării) către Înalta Poartă de aproape un milion lei și afectarea sumei respective pentru trebuințele armatei, anulare hotărâtă în cameră și senat în ședințele din 11 și respectiv 13 mai 1877. De asemenea, o parte a cheltuielilor înscrise pentru construirea căii ferate Ploiești-Predeal și anume 10 milioane lei, a fost destinată pentru scopuri militare. Dar aceste resurse obținute pe calea restructurării cheltuielilor erau totuși neacoperitoare. Ca atare, s-a operat și în sfera veniturilor.

În primul rând s-au adoptat o serie de legi care să asigure creșterea veniturilor ordinare. Prin unele din ele s-au instituit noi venituri (Legea din 4 mai prin care s-a înființat o taxă de 5% asupra retribuției funcționarilor și legea prin care s-a adăugat un impozit de 15% asupra biletelor de transport pe căile ferate), iar altele au introdus modificări în reglementările anterioare spre a sporii aportul unor venituri. (S-au contopit contribuția personală și cea de șosele într-o singură contribuție pentru căile de comunicație care a adus un spor de încasări în perioada 1 IV — 31 XII 1877 de 358 936 lei, s-a modificat legea patentelor, introducându-se taxa proporțională și s-au sporit taxele de timbru și înregistrare).

În al doilea rând s-a apelat la venituri extraordinare. Astfel, prin legea din 12 iunie 1877, s-a autorizat un împrumut intern de 28 milioane lei în bilete ipotecare. Împrumutul era garantat cu proprietăți de stat pentru o valoare dublă, proprietăți libere de orice sarcini. Biletele ipotecare erau impuse cu monedă legală creditorilor statului, acesta obligându-se a le primi ca atare. Achitarea lor urma să se facă de stat prin vânzarea imobilelor ipotecate. Aceste bilete, pe de o parte aveau caracterul unui împrumut, iar pe de altă parte caracter de monedă, mai precis hirtie-monedă, servind pentru schimb⁶⁾. Practic însă, în cursul anului 1877 nu s-a apelat la acest împrumut, el urmând a fi înscris abia în bugetul anului 1878.

Sporuri însemnate au înregistrat, de asemenea veniturile din taxele vamale, care au evoluat astfel: 1876 8,2 mil. lei; 1877 — 10,2 mil. lei; 1878 — 16,3 mil. lei; 1879 — 12,5 mil. lei. Veniturile monopolului sării au crescut și ele în 1877 cu 1,2 mil. lei față de anul precedent.

Cu asemenea plusuri de venituri a fost posibil să se acopere volumul sporit de cheltuieli bugetare care de la 87,5 milioane lei s-a ridicat la 105 milioane, fără apel la resurse extraordinare. Mai mult, bugetul pe anul 1877 s-a încheiat cu un excedent de 5 072 654 lei.

Bugetul pe anul 1878 a fost votat cu 93 372 451 lei la cheltuieli, iar la venituri cu 121 372 451 lei, prezentînd un excedent de 28 000 000 lei care nu era altceva decît împrumutul în biletele ipotecare care s-a trecut ca venit extraordinar al anului 1878. (Folosirea dată biletelor ipotecare emise pînă la urmă în sumă de 26 260 000 a fost următoarea: pentru nevoile armatei = 15 449 000, pentru linia ferată Mărășești-Buzău = 9 000 000, iar restul pentru cheltuieli ordinare ale anilor 1879 și 1880⁷⁾).

În final creditele alocate pentru Ministerul de război în anii 1876—1878 au fost:

	Credite normale	Credite extraordinare	Total
1876	20,0 mil. lei	—	20,0 mil. lei ⁸⁾
1877	20,0 „	12,6 mil. lei	32,0 „
1878	20,0 „	21,6 „	41,6 „

În efortul bugetar pentru finanțarea războiului s-au adăugat și însemnate resurse obținute din ofrande în bani, animale, alimente etc. La apelul lui Mihail Kogălniceanu adresat poporului în sept. 1877 s-a colectat suma de 1 639 798 lei, din care cu destinație specială pentru cumpărarea de arme lei 1 212 661. Întreaga sumă din ofrandele bănești acoperea valoarea a 50 000 puști. La îndemnul lui Kogălniceanu care sublinia „avem brațe dar n-avem puști“, poporul a răspuns într-o înaltă lînută patriotică, oferind pe lîngă bani diferite produse și obiecte. De menționat că în datele ce au fost publicate nu sînt cuprinse decît obiectele oferite guvernului, nu și pe cele ce s-au dat din mină în mină soldaților sau cele ale societăților particulare — în număr de 40 — constituie pentru înființarea și întreținerea de spitaluri și ambulanțe.

Se adevărea prin această largă participare a poporului prin ofrande la susținerea războiului ceea ce tot Mihail Kogălniceanu sublinia în apelul său din septembrie: „patriotismul va învinge chiar și sărăcia“.

Sarcinile războiului au impus și introducerea unui regim de rechiziții militare, contra bonuri de rechiziție, — pentru alimente, furaje, mijloace de transport etc. S-au rechiziționat 264 394 care de transport, din care 230 847 cu doi boi și 33 547 cu patru boi (care au parcurs în total impresionanta distanță de 26 143 677 km) 66 387 vite, 116 199 hl grâu, 361 656 kg brînză și cașcaval, 19 181 274 kg fîn, 1 553 trăsuri și altele⁹⁾. Așa cum se știe, rechizițiile necesită achitarea lor de către stat, finalizîndu-se într-o relație financiară. Pentru bunurile rechiziționate statul a achitat după terminarea războiului, așa cum precizează Al Pencovici¹⁰⁾ în lucrarea amintită, suma de 11 227 089 lei. Soluția rechizițiilor, inevitabilă în condițiile de război, a asigurat aprovizionarea la timp a armatei cu alimente și furaje și transportarea acestora pînă la zona frontului. Pe de altă parte, faptul că bonurile de rechiziție au fost achitate după război — a însemnat deplasarea unor sarcini de finanțare ale anilor 1877 și 1878 în gestiunea anilor bugetari următori și, prin aceasta, crearea încă a unei condiții pentru realizarea echilibrului financiar în cei doi ani de război.

Încheiem sumara privire asupra finanțelor anilor 1877—1878 reafirmînd ideea exprimată la început. Evenimentul istoric de cîștigare prin luptă armată a independenței de stat a făcut și proba maturității financiare a tînărului stat, a capacității acestuia de a rezolva, la înălțimea comandamentelor momentului, dificilele probleme de a găsi resursele materiale și bănești necesare unui efort de război deosebit de greu. În același timp, analiza evoluției finanțelor din anii respectivi scoate cu pregnanță în lumină un adevăr care, cu prilejul anului jubiliar, ținem să-l subliniem în mod deosebit: prin creșterea presiunii fiscale,

prin structura veniturilor bugetare — în care ponderea principală o dețineau impozitele indirecte, prin contribuția bănească și în natură consistentă, precum și prin faptul că rechizițiile au fost suportate în proporție covârșitoare de gospodăriile țărănești, războiul a însemnat un examen istoric la care au răspuns în primul rînd masele populare, țărănimea care-și apăra pămîntul avut sau pe care spera să-l primească după război, muncitorimea care intrase de acum pe scena politică a țării, clasele mijlocii, intelectualitatea, mai ales cea a satelor — învătători luminați și patrioți, pildă de dăruire și generozitate. În afara sacrificiului de sînge pe cîmpurile de luptă, țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii au suportat deci greul poverii economice a războiului. Prin aceasta războiul pentru independență, pe drept cuvînt își merită caracterizarea de „război popular“, război în care s-a ridicat întregul popor în admirația unei lumi care avea să-l aprecieze în cei mai clogioși termeni și să-i urmărească istoria în evenimentele următoare cu respect și interes.

Cucerirea independenței în 1877 a fost un eveniment istoric epocal care a deschis calea înfăptuirii năzuințelor de libertate și unitate națională a românilor. În condițiile prăbușirii marilor imperii absolutiste din Europa, luptele maselor populare din cele trei provincii românești au putut impune în decembrie 1918 unirea Transilvaniei cu România — măreț act de dreptate istorică pentru care s-au jertfit nenumărate generații ale înaintașilor.

dr. Ilie RĂMNICEANU

⁵⁾ *** Istoria României, vol. IV, Editura Academiei R.P.R., București, 1964, p. 609.

⁶⁾ M. Maievșchi, Biletele ipotecare prima hirtie-monedă din țara noastră, în volumul „Crearea sistemului monetar național la 1867“, Ed. Academiei R.S.R., București, 1968.

⁷⁾ Th. Aslan, Op. cit., p. 172.

⁸⁾ *** Enciclopedia României vol. IV, Imprimeria Națională, București, 1943, p. 758.

⁹⁾ M. Maievșchi, Op. cit., p. 104.

¹⁰⁾ Alexandru Pencovici, Rechișițiile și ofrandele pentru trebuințele Armatei Române în resbelul din 1877—1878, Tipografia statului, București, 1879, p. 111.

CREȘTEREA ECONOMICĂ: UN PROCES NECESAR, CU INTERPRETĂRI DIFERITE (II)

Ipostaze ale teoriilor și conceptelor de creștere economică
în lumea contemporană

NU negăm, desigur, rolul important al nevoilor legate de refacerea economică postbelică, de realizarea progresului pe plan economic și chiar social în constituirea conceptelor de creștere economică. Socotim însă că nu numai acestea au fost determinante în elaborarea teoriilor și doctrinelor creșterii economice occidentale. Menționăm că ideile de bază ale dinamicii economice au fost formulate de R. F. Harod, încă înainte și chiar în timpul celui de-al doilea război mondial, și deci nu puteau să vizeze refacerea economică postbelică. Pe de altă parte, pledoaria pentru cele cinci procente de creștere economică a fost susținută de consilierii fostului președinte al S.U.A., J.F. Kennedy și lansată la începutul deceniului șapte, când, cel puțin pentru America, refacerea postbelică era încheiată.¹⁰⁾

Putem aminti, deci, că printre argumentele opțiunilor occidentale pentru creșterea economică a figurat grija pentru desființarea capitalismului în noile condiții create după cel de-al doilea război mondial, teama față de forța de atracție pe care o prezentau realitățile socialismului. După război a început să se construiască socialismul în mai multe țări din Europa și Asia iar mai apoi și pe continentul american. Reacția imediată a burgheziei occidentale și-a găsit expresia în strategia „roll back“, a încercării de a obliga socialismul — prin forța armelor, măsuri politice, diplomatice, economice — pasămite să dea înapoi. Pe plan extern — strategia includea politica așa-zisului război rece, iar pe plan intern, se adoptau măsuri menite să permită evitarea luptei de clasă. Măsurile de austeritate au fost justificate prin nevoia refacerii postbelice iar mai apoi politicile stimulării creșterii și ale sporirii veniturilor au fost socotite ca mijloace de realizare a păcii sociale.

Dar calculele ideologilor apologeți ai capitalismului au fost infirmate de viață, care și-a urmat cursul firesc. Construirea impetuoasă a socialismului în mai multe țări independente și suverane, criza și mai apoi prăbușirea sistemului colonial, agravarea contradicțiilor economice și a conflictelor social-politice interne în lumea capitalului au condus la importante schimbări în parametrii dezvoltării lumii. Angajate într-un proces ferm de creștere economică, țările socialiste, din țări slab sau mediu dezvoltate în trecut (cu excepția R.D.G. și a Cehoslovaciei) cu o mică pondere în producția industrială mondială, au ajuns să dea circa 40 la sută din aceasta. Influența lor asupra țărilor care-și scuturau prin luptă jugul colonial creștea. În aceste condiții, în țările capitaliste, luptele social-politice — inclusiv cele revendicative ale clasei muncitoare, ale maselor vizind sporirea veniturilor — creșteau în amploare și intensitate. Pe fundalul acestei atmosfere revoluționare se încearcă măsuri prin care să fie stăvilită influența socialismului. Astfel o creștere a venitului național în jur de 5 la sută era socotită corespunzătoare pentru strategiile occidentale ale dezvoltării, întrucât circa două din cele cinci procente ofereau capitalului social o masă de profit suficient de mare, iar circa un procent și jumătate din același total oferea o sursă importantă pentru sporirea veniturilor nedeținătorilor de capital, restul urmând să servească pentru sporirea veniturilor la dispoziția statului. Pe această bază se socotea realizabilă armonia între clase și pacea socială. Deținătorii de capital erau oarecum satisfăcuți în aspirațiile lor de realizare a profiturilor, apreciind totodată, că proprietarii forței de muncă vor fi și ei satisfăcuți prin sporirea veniturilor. La rîndul lor, fondurile sporite ale statului urmau să servească drept element principal al politicilor anticiclice, al politicilor de stabilitate și de utilizare în mai mare măsură a forței de muncă.

Mai bine de două decenii cercurile oficiale occidentale și economiștii care le reprezentau au socotit strategiile bazate pe creștere ca infailibile — potrivit opiniilor doctrinarilor celor mai

apologeți — sau ca bune dar perfectibile — potrivit opiniilor doctrinarilor ponderați. Drept argumente se aduceau creșterile economice susținute și șomajul relativ mai mic din unele țări (Japonia, R.F.G., Franța, Italia etc.), intensitatea redusă a crizelor și nesincronizarea lor pe plan mondial, limitarea unor forme tradiționale de luptă ale clasei muncitoare, capacitatea statului de manevrare cu unele pirghii economico-financiare-sociale și altele. La un moment dat aproape se axiomatizase ideea controlului instabilității economice și sociale a capitalismului, menținerii acestuia în limitele admisibile. Controlul instabilității, utilizarea planificării, unele realizări în domeniul social au și început să fie proclamate de către unii oameni de știință occidentali drept semne ale transformării capitalismului, sau chiar drept elemente ale socialismului „de piață“ sau „democratic“. Evoluția economico-socială din ultimii ani a dovedit însă eroarea de fond și de formă, a acestor păreri.

Revitalizarea capitalismului — țelul doctrinarilor burghezi

UNELE crize social-politice de la finele deceniului trecut (amintim pe cea din Franța în mai—iunie 1968) continuate în deceniul nostru (amintim pe cele din Italia, Spania, Portugalia și Grecia), crizele ecologice, de materii prime și energie, crizele valutare-financiare și mai ales criza globală atotcuprinzătoare a capitalismului din anii 1974—1975 au dat în vileag marile carențe ale strategiilor occidentale, subminând considerabil axioma stăpînirii instabilității acestei orînduri. Chiar autorul celui mai răspîdit „Economics“ din Occident — care susținea pînă nu de mult că prin controlul instabilității „economia mixtă“ capitalistă ar fi, în pofida carențelor ei, cea mai bună dintre economii — P. A. Samuelson, a acceptat recent ideea de „criză a capitalismului“, apreciind că oamenii vor pune sub semnul întrebării vitalitatea capitalismului dacă rata creșterii sale va slăbi.

Creșterea economică în capitalism s-a arătat deci, încă odată, așa cum este, un proces în care reproducîndu-se pe scară largită produsul global sau venitul național se reproduc și raporturile dintre oameni, categorii și clase sociale. Iar odată cu acestea se reproduc și contradicțiile inerente capitalismului, uneori modificate, atenuate, altelei amplificate de către structurile și suprastructurile capitalismului monopolist de stat. Sau se reproduc concomitent ambele ipostaze.

Critica marxistă nu s-a oprit la demonstrarea argumentată a acestui adevăr, ci a formulat idei noi cu privire la locul și rolul capitalismului monopolist de stat în actuala dezvoltare a lumii, la raportul în care se află cu socialismul, pe de o parte, și cu capitalismul monopolist (imperialismul) pe de altă parte. S-au formulat idei marxiste după care capitalismul monopolist de stat este un stadiu distinct al capitalismului, între el și socialism fiind posibilă o fază de tranziție în care capitalismul monopolist de stat să nu mai fie el însuși, dar nici socialism să nu poată fi considerat încă, creîndu-se numai unele condiții necesare pentru înaintare spre socialism.

Creșterea economiei nu se aplatizează în condițiile capitalismului monopolist de stat ci continuă¹¹⁾. În aceste împrejurări, fără a se înlătura complet instabilitatea orîndurii, faza de tranziție o diminuează. Exlinderea în această fază a naționalizării, asupra punctelor cheie ale economiei și, deci, desființarea unor monopoluri capitaliste, înlocuirea puterii oligarhiei cu cea a frontului larg democratic, măsurile sociale largi, posibile de realizat, ar putea îngusta terenul instabilității, ar lărgi șansele unui control ordonat al poporului asupra producției,

în țările capitaliste dezvoltate, partidele comuniste, gînditorii marxști, pornind de la particularitățile istorice, economice, sociale și politice specifice din fiecare țară elaborează strategii politice și economice distincte pentru țările respective, ce vizează alternative democratice la capitalismul monopolist de stat¹²⁾. Alternative democratice opun și numeroși radicali,

¹⁰⁾ Vezi P. A. Samuelson, *L' Economique*, II, Armand Colin, Paris, 1975, p. 423—439

¹¹⁾ Le capitalisme monopoliste d'Etat, Paris, Editions Sociales, t. II, 1971, p. 427.

¹²⁾ Maurice Decailot, *Le monde de production socialiste. Essai théorique*, Paris, Editions Sociales, 1973, p. 15—35.

inclusiv dintre economiștii burghezi. Chiar și una din lucrările de bază ale lui J. K. Galbraith este consacrată acestei faze de tranziție pe care autorul o numește „noul socialism”¹³⁾. Se cere însă remarcat faptul că **punctul de vedere burghez este reformist, iar cel marxist este revoluționar.** Aceasta deoarece, în concepția radicalilor, faza de tranziție — deși nu are înălțurată nici de drept și nici de fapt esența orinduirii capitaliste — este deja considerată ca o nouă societate, în timp ce pentru marxiști ea constituie doar o etapă de parcurs spre noua societate, cea socialistă. Se poate aprecia însă că o seamă de justificări teoretice ale depășirii capitalismului, ca și măsurile practice de realizare a fazei de tranziție au unele elemente comune la adepții celor două puncte de vedere. În ambele creșterea economică se cere realizată, prioritar, pentru nevoile sociale și nu pentru profitul capitalist.

Imperativ al eradicării subdezvoltării

PENTRU NUMEROASE ȚĂRI eliberate relativ nu de mult de sub dominația colonială, de sub constrângerea economică a țărilor dezvoltate, creșterea economică are importanță vitală în sensul cel mai direct al cuvintului. Potrivit datelor furnizate de World Bank în 1974, circa 60 de țări ale lumii aveau sub 500 dolari pe locuitor produs național brut anual. Accelerarea creșterii în aceste țări este în primul rând dictată de nevoile vitale ale înălțurării subnutriției și a malnutriției. Totodată, ea este dictată de nevoia, nu mai puțin presantă, a creării infrastructurii și a unui aparat de producție modern. De regulă aceste țări au de împlinit mari obstacole, dominația colonială lăsându-le moștenire nu numai starea de subdezvoltare ci și mecanismele generatoare de aceste stări.

Cum pe bună dreptate arată mulți economiști ai școlii latino-americane (Celso Furtado, A. Günder-Frank, Raul Prebisch, A. Quijano etc.) și dintre cei radicali occidentali (Fr. Perroux, G. Myrdal, J. M. Albertini, J. Frayssinet, M. H. Best etc.) în evoluția sa capitalismul a creat un centru constituit dintr-un număr redus de economii articulate, industriale și prospere, pe de o parte, și numeroase economii dezarticulate, neindustrializate și înapoiate. Primele nu numai că au sustras sistematic venituri din cele din urmă — venituri care le-au sporit posibilitățile de dezvoltare pe seama reducerii sanselor de dezvoltare ale țărilor din orbită, dar în condițiile unei diviziuni a muncii, bazată pe forță și dictată, ale sistemelor de exploatare capitalistă, au împiedicat constituirea de complexe ale economiilor naționale în țările mai puțin dezvoltate. Agricultură, industrie, comerțul, infrastructura etc. din țările foste dependente nu s-au putut constitui în părți complementare ale aceleiași economii naționale, fiecare din aceste ramuri fiind subordonată în principal intereselor țărilor ordonatoare. Așa cum menționa J. Frayssinet „subdezvoltarea este produsul... relațiilor economice internaționale impuse de țările capitaliste, după revoluția lor industrială, restului lumii neindustrializate”¹⁴⁾. Iar J. M. Albertini completa această idee cu aprecierea că „economiiile țărilor lumii a treia sînt, în același timp, și dezarticulate și dominate. Aceasta este natura profundă și cauza subdezvoltării. Lupta pentru dezvoltare va trebui să treacă prin restructurarea economiei, care înseamnă lupta împotriva dezarticulării, atât sociale cât și economice, transformarea relațiilor de dominație în simple interdependențe”¹⁵⁾. În această parte a lumii — cea mai mare — se resimte mai puternic ca oriunde nevoia elaborării strategiilor unei puternice creșteri economice, în condițiile prefacerii ordinii economice internaționale.

Prăbușirea sistemului colonial și obținerea independenței au deschis mai tuturor țărilor „lumii a treia” calea spre lichidarea vechilor mecanisme economice generatoare de subdezvoltare și crearea de mecanisme moderne pentru impulsivitatea progresului economic. Aceste noi mecanisme se creează însă în condițiile unei epoci de tranziție de la capitalism la socialism. Tot mai multe țări recent eliberate se îndreaptă cu speranțe spre calea socialistă de dezvoltare. În aceste condiții s-au emis și se emit tot mai puternice idei despre calea ne-capitalistă de dezvoltare a unor țări, chiar despre orientarea socialistă a acestora. Și atunci, în loc de a mai vorbi acum de o „lume a treia” — care era privită ca, „a treia” față de lumea socialistă și cea capitalistă — nu este oare mai potrivit de a o caracteriza în contextul acestor evoluții, ca o lume tranzițională, cu orinduirii social-economice tot mai puternic tranziționale? S-ar oferi astfel fundamente și mai temeinice pentru strategiile dezvoltării acestei componente majore a lumii.

S-ar putea însă folosi structurile tranziționale din „lumea a treia” drept argument în favoarea unor strategii convergente ale dezvoltării viitoare a omenirii? Împotriva acestei posibilități pledează faptul că prin definiție, stările tranziționale sînt un proces în care se modifică stările de lucruri în drum spre

ceva și nu punctul final al unei evoluții. Transformările innoitoare care au loc în unele țări recent eliberate, vorbesc nu numai de orientarea acestora spre socialism, ci chiar de pași importanți în realizarea socialismului.

Un proces vital, stăpinit de om și pentru om

LEGAT DE NEVOILE prezente ale eradicării subdezvoltării și ale apropierei nivelurilor de dezvoltare a țărilor lumii, de folosirea rațională a resurselor globului și de protejarea mediului înconjurător, de făurirea unei noi ordini economice internaționale s-au elaborat, se elaborează și se vor elabora numeroase variante de strategii globale ale dezvoltării. După cum este cunoscut, din inițiativa „Clubului de la Roma” au fost elaborate pînă în prezent trei rapoarte colective prestigioase, de înaltă ținută științifică dar controversate: „The Limits to Growth” coordonat de D. Meadows, „Mankind at the Turning Point”, coordonat de Mesarović și Pestel, și „Resheaping the International Order”, coordonat de J. Tinbergen. Mai menționăm în această ordine „Le Monde en devenir”, lucrare elaborată sub egida UNESCO de un grup de specialiști coordonat de directorul general al UNESCO, Amadou-Mahtar M'Bow, „The Future of the World Economy” elaborat din inițiativa O.N.U. sub îndrumarea economistului W. Leontief, „Things to come” elaborată la Hudson Institute sub îndrumarea lui H. Kahn. În aceste importante lucrări întâlnim, într-un fel sau altul și în măsuri diferite, preocuparea de **tratare diferențiată a zonelor lumii într-o strategie globală a creșterii și dezvoltării**, de discutare a variantelor posibile de organizare socială capabilă să ofere soluții convenabile pentru marile probleme cu care-i confruntată omenirea, de punere a creșterii economice, a progresului tehnic și științific în slujba omului etc. Cu toate minusurile lor — multe din ele relevate în controversele care au avut loc — asemenea studii oferă pentru strategiile creșterii și dezvoltării un bogat material de reflecție și nu numai de reflecție, ci și de acțiune.

Un lucru esențial se impune a fi relevat: **creșterea și dezvoltarea se cer a fi stăpinite de oameni și puse în slujba unui progres rațional, a progresului național și, prin urmare, a umanității.** Creșterea devastantă sau canceroasă, de natură univocă, trebuie depășită. Ea se cere înlocuită cu o creștere organică, menită să asigure un schimb ordonat între om și natură, o conlucrare și schimb de activități între oameni și țări, reciproc avantajos și necesar progresului. Subdezvoltarea și marile decalaje se cer înlăturate. Dar pentru înlăturarea lor este nevoie de un anumit mod de organizare a societății. Căci societatea capitalistă, politica de aspirare și exploatare a unor popoare de către altele, care au generat exploatarea, subdezvoltarea și marile decalaje, creșterea economică devastantă, înstrăinarea omului, nu se dovedesc în stare să ofere soluții radicale pentru eliminarea neajunsurilor. Unul dintre economiștii americani radicali studiind problema inegalităților și marilor discrepante create de economia capitalistă de piață ajungea nu de mult la următoarea concluzie de bază și fără echivoc: „O reducere substanțială a inegalității reclamă schimbări structurale cu o mare rază de acțiune în sfera relațiilor de producție”¹⁶⁾.

Controversele actuale în jurul creșterii și dezvoltării nu pun sub semnul întrebării necesitatea acestor procese ci constituie, cu deosebire, controverse în jurul modului de organizare a societății în fiecare țară și a ordinii economice internaționale. Cel de-al treilea Raport prezentat Clubului de la Roma formulează ideea unei perspective a socialismului umanist drept cadrul de „reclădire a ordinii economice internaționale”, iar pentru „viitorul economiei mondiale” — capabilă să soluționeze mari probleme ale subdezvoltării, decalajelor, protejării mediului înconjurător și ale resurselor — în „Raportul Leontief” se preconizează „efectuarea de transformări interne profunde de ordin social, politic și instituțional în țările în curs de dezvoltare... (și) realizarea de transformări importante în ordinea economică mondială”. Capătă tot mai mult teren concepțiile despre strategiile creșterii și dezvoltării în cadrul unor prefaceri

prof. dr. Ivanciu NICOLAE VĂLEANU

(Continuare în pag. 32)

¹³⁾ John K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, Houghton Mifflin Company, Boston, 1973.

¹⁴⁾ Jean Frayssinet, Le concept de sous — développement, Mouton, Paris, 1966, p. 335.

¹⁵⁾ Jean M. Albertini, Les mécanismes du sous-développement, Les Editions ouvrières, Paris, 1967 p. 47.

¹⁶⁾ Michael H. Best, Uneven development and dependent Market Economics. In: „The American Economic Review” nr. 2/1976, p. 136.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

UNA DIN PRINCIPALELE întrebări care se pun cînd analizăm criza gîndirii economice burgheze contemporane, limitările pe care ideologiile economice dominante le pun cunoașterii economice este următoarea : pot fi oare identificate limitele gîndirii economice burgheze ortodoxe – neokeynesismul și neoclasicismul – în cunoașterea capitalismului contemporan cu limitele lor în cunoașterea economică în general ?

Încercarea de a da răspuns la această întrebare pune în evidență un fapt de o deosebită importanță nu numai principială, ci și practică.

O caracteristică a gîndirii economice burgheze, elaborate de pe pozițiile ideologiilor dominante, caracteristică în care își găsesc expresia limitele sale cognitive, o constituie „îngrijorătoarea” tendință a „pierderii contactului cu lumea reală”. Această tendință, larg relevantă nu numai în publicistica noastră, face să nu mai fie necesar să insistăm aici asupra ei. Această gîndire patetic acuzată astăzi de o „dramatică inoperanțalitate”, chiar de reprezentanți ai orientărilor ortodoxe, ca W. Leontief, K. Boulding, F. H. Hahn, J. H. Blackman, Sherman Maisel, R. A. Gordon ș.a. – ridică o serie de întrebări fundamentale.

Eludarea – ideologic condiționată – a realității economice capitaliste, adică a însuși obiectului investigației, nu înseamnă oare a lipsi respectivele cercetări de întreaga rigoare științifică necesară ? Reprezintă oare acestea numai un joc steril, lipsit de obiect și deci posibil a fi considerat ca aflîndu-se în afara perimetrului cunoașterii științifice, așa cum uneori se consideră ?

Ca economiști marxiști opinăm că în

Eludarea realului în gîndirea economică occidentală

explicarea posibilității de a efectua o investigație științifică autentică, chiar în condițiile ignorării complete a formelor reale, de existență și mișcare a economiei capitaliste, trebuie să pornim de la delimitarea pe care Marx o făcea între formele de existență și mișcare a unor procese economice și bazele lor.

O serie de procese ale economiei capitaliste sînt, după cum se știe, proprii mai multor sau tuturor modurilor de producție – diviziunea socială a muncii, schimbul de mărfuri, munca necesară și supranunca, structura interramuri, etc, etc. Ele îmbracă însă forme specifice de manifestare și mișcare în fiecare orînduire. Dacă aceste procese „sînt debarasate” – cum spunea Marx referindu-se la salariu și plusvaloare – de caracterul specific capitalist, atunci nu mai rămîn aceste forme, ci numai bazele lor care sînt comune tuturor modurilor de producție sociale²⁾.

Delimitarea operată de Marx are o deosebită importanță, deoarece tocmai aceste forme specific capitaliste ale proceselor economice determină în manifestarea particulară a acestora, în diferitele etape ale evoluției istorice a orînduirii burgheze, și modalitatea mișcării economiei, mecanismul specific al

funcționării ei și, respectiv, particularitățile acesteia în diferite etape.

Evitînd să analizeze aceste forme specific capitaliste în manifestarea lor particulară din etapa actuală a evoluției istorice a orînduirii burgheze numeroși economiști burghezi, atît keynesiști, dar mai ales neoclasici, își „construiesc” ca obiect de studiu o economie ipotetică, abstractă, în mare măsură „debarasată” – pentru a folosi termenul utilizat de Marx – de formele reale de existență, o economie obiectiv incompatibilă cu pozițiile ideologice ale establishmentului, dar subordonată acestei ideologii, explică sau implică, atît prin premisa teoretică – ipoteza concurenței absolute, cit și prin finalitate – afirmare statu-quoului.

Cunoașterea realizată în acest caz este, într-o importanță măsură – dîncolo de învelișul ideologic și național burghez –, o cunoaștere a acelor „elemente de generalitate” – cum le numește Emilian Dobrescu³⁾ sau, folosind expresia lui Marx a acelor „baze comune” mai multor sau tuturor modurilor de producție. Este o cunoaștere nu a economiei capitaliste reale, ci a unei economii „curățate” de contradicțiile specific capitaliste în manifestarea lor particulară din epoca capitalismului monopolist de stat, „curățate” de „restricțiile” ei insurmontabile în a dobîndi atributul raționalității și congruenței cu imperatiul progresului istoric și valorile umaniste ale timpului nostru, impuse de acest progres.

O asemenea formă de organizare a economiei care a realizat congruența cu imperatiul progresului istoric, ca urmare a depășirii „restricțiilor” din calea conducerii proceselor economice pe baza cuceririlor cunoașterii științifice, o economie, care în virtutea acestui fapt, se

FIȘE

Manifestări în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului

● În întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului, în Capitală au avut loc, în cadrul manifestărilor științifice incluse în programul noii ediții a Festivalului național „Cîntarea României”, expoziția și simpozionul „Creația tehnico-științifică de masă în ramura construcțiilor”, organizată de Ministerul Construcțiilor Industriale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții și Comitetul Uniunii sindicatelor din industria construcțiilor. Numeroasele exponate, referatele unor specialiști din institute de cercetare și proiectare, din învățămîntul superior de specialitate, din organizații de execuție, ca și filmele documentare prezentate au oferit o privire de ansamblu asupra progreselor și tendințelor în perfecționarea structurilor constructive, indus-

trializarea lucrărilor, organizarea superioară a conducerii, a producției și a muncii, pe linia indicațiilor conducerii de partid și de stat privind creșterea eficienței în investiții-construcții.

● Astăzi și mîine vor avea loc, la Academia de studii economice, lucrările simpozionului „Conducerea, organizarea și planificarea unităților economice”, organizat de catedra de specialitate a Facultății de economie industriei, construcțiilor și transporturilor. Manifestarea, consacrată apropriei Conferinței Naționale a P.C.R., abordează o problemă majoră în etapa fîuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, accentuînd realizările și perspectivele integrării învățămîntului economic cu cercetarea și producția. Programul simpozionului include prezentarea, în ședințe plene și în secții (Conducerea unităților economice ; Organizarea și planificarea unităților industriale ; Economia industriei ; Economia și organizarea ergonomică a muncii), a peste 200 de comunicări asupra unor elaborări teoretice și experiențe practice ; vor avea loc, de asemenea,

două mese rotunde privind integrarea învățămînt-cercetare-producție.

Informatica în sprijinul conducerii

● În zilele de 25 și 26 XI 1977 s-au desfășurat la Slatina lucrările simpozionului „Informatica în sprijinul conducerii”. Organizat de Ministerul Educației și Învățămîntului, Academia de Studii Economice București, Institutul Central pentru Conducere și Informatică, Consiliul Județean al Sindicatelor Olț, Centrul Teritorial de Calcul-Pitești și Oficiul Teritorial de Calcul Electronic-Slatina, simpozionul a reunit cadre didactice, cercetători, specialiști care au dezbătut probleme în legătură cu introducerea sistemelor informatice moderne în conducerea activității economico-sociale. Cele peste 30 de comunicări științifice prezentate au abordat o tematică foarte variată, prezentînd cele mai noi rezultate obținute de informaticieni în confruntarea lor directă cu practica. Autorii au acordat o atenție deosebită eficienței economice a introducerii sistemelor informatice.

Barbu Zaharescu

ȘTIINȚA ECONOMICĂ MARKISTĂ

● În lucrarea sa Știința economică marxistă (vol. I, Editura politică, 1977, 174 p.), Barbu Zaharescu își propune să facă o expunere a conținutului principal al doctrinei economice marxiste „așa cum apare în operele marilor clasici”, în ideea de a folosi metoda marxistă în analiza capitalismului contemporan. În cuprinsul cărții autorul supune discuției unele puncte de vedere referitoare la capitalismul contemporan, ale unor economiști marxiști din țara noastră și de peste hotare. Totodată, autorul combate o serie de teorii și concepții ale unor economiști nemarkiști contemporani din țările capitaliste

nscrie pe traiectoria unui tot mai înalt grad de raționalitate, este economia socialistă. Și tocmai datorită faptului că forma socialistă de ființare a economiei este posibilă raționalitatea mișcării ei — raționalitate înțeleasă ca congruență, compatibilitate, respectiv armonizarea acțiunilor subiecților economiei cu imperativele legilor fundamentale generale ale echilibrului general dinamic al economiei — a faptului că mijtele materializării acestei posibilități sunt determinate esențialmente de nivelul atins de cunoașterea științifică, pașii în cunoașterea „generalității” realizați de economiștii burghezi sînt de fapt pași în cunoașterea economiei socialiste. Cum remarca prof. T. Postolache, „ceea ce este rațional și realmente valoros în gândirea economică burgheză reprezintă în bună măsură o explicație științifică în haine capitaliste a economiei socialiste...”⁴⁾

Desigur, aceste realizări sub aspectul nodului în care sînt constituite, al „învelișului” sau „hainelor” cu care au intrat sau intră în cunoaștere, poartă cu ele „păcatul originar” al ideologiei de pe pozițiile căreia au fost zămislite. Ele sînt penetrante, în grade diferite, de subiectivism, de psihologism, tehnicism etc., care le fac uneori mai obscure, mai greu de identificat în adevărata lor dimensiune, valoare de cunoaștere și semnificație socială obiectivă. Această influență negativă, deformată și lenaturantă a ideologiei economiei burgheze dominante, asupra formei în care cunoștințele își găsesc expresia, ca și asupra procesului cognitiv însuși, pe care îngreunează prin caracterul inadecvat al premiselor ce le impune, nu este însă de natură să blocheze posibilitatea actualului cunoașterii. Și gândirea economică

burgheză ortodoxă a obținut unele rezultate care, „dezbrăcate” de învelișul ideologic atribuit, se dovedesc utile pentru analiza și înțelegerea economiei socialiste. Cu titlul de exemplu pot fi menționate o serie de realizări în modelarea unor corelații macroeconomice esențiale, cum ar fi modelarea structurală de echilibru a economiei (corelațiile dintre ramurile și subramurile economiei naționale exprimate în modelele structurale bi- și multisectoriale și dezvoltate în analiza input-output), modelarea corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum, sau o corelație dintre progresul calitativ al factorilor de producție și creșterea economică (surprinsă în funcțiile macroeconomice de producție). Elemente „raționale” demne de reținut pentru analiza economiei socialiste⁵⁾ oferă modelarea optimizării creșterii economice, chiar dacă (sau tocmai pentru că) criteriul acestei optimizări, de intenție apologetică, este incongruent cu scopul fundamental al orînduirii burgheze, cum este deosebit de evident în cazul teoriilor „bunăstării generale”. Mai pot fi menționate o serie de contribuții în modelarea tipurilor de creștere în funcție de disponibilitățile diferite de factori, în dependența dintre structura consumului și mărimea venitului etc.

Cele mai sus-menționate atestă, credem, că :

1. fiecare din ideologiile economice burgheze dominante, exprimate în plan teoretic prin cele două orientări ortodoxe, neoclasică și nekeynesistă, constituie frîne, de intensități diferite, în primul rînd în cunoașterea mecanismului de funcționare a economiei capitaliste ;
2. în cazul cunoașterii economiei capitaliste, intensitatea acestor frîne este

condiționată de gradul de realism al premiselor teoretice ale procesului cognitiv, permis de respectivele ideologii ;

3. cu cît în aceste premise se face abstracție de formele specific capitaliste ale proceselor studiate, în manifestarea lor particulară din etapa dată a evoluției istorice a orînduirii — capitalismul monopolist de stat, cu cît deci aceste premise sînt mai nerealiste, mai incompatibile cu realitatea ontică a sistemului capitalist, cu atît scade gradul de relevanță a rezultatelor efortului de cunoaștere pentru înțelegerea economiei capitaliste.

Semnificația ideologică obiectivă a acestor cunoștințe este ireconciliabil opusă semnificației ideologice atribuite — explicit, sau implicit, prin premisele pe care au fost construite : ele atestă că numai economia socialistă, respectiv ideologia socialistă, realizează congruența deplină cu cunoașterea științifică, cu raționalitatea. În aceasta și constă explicația posibilității integrării — prin transferul modular — în fondul de cunoștințe privind economia socialistă a unor din rezultatele cercetării științifice burgheze, al cărei obiectiv nu a fost economia socialistă ca atare.

Vasile PILAT

¹⁾ W. Heller, What's Right With Economics ? In : American Economic Review, martie, 1975, p. 2.

²⁾ K. Marx, Capitalul, vol. III, p. II, București 1955.

³⁾ Emilian Dobrescu, Optimumul economiei socialiste, București, Ed. politică, 1976, p. 157.

⁴⁾ T. Postolache, Capitalismul monopolist de stat, Buc. 1975, p. 168.

⁵⁾ Emilian Dobrescu, Optimumul economiei socialiste, Buc. Ed. politică, 1976, p. 27.

olumul de față reprezintă parțial generală a lucrării.

Dintre temele controversate pe care autorul le analizează menționăm : muncă productivă și neproductivă, obiectul și metoda economiei politice, stadiile de dezvoltare a modului de producție capitalist.

Managementul — între știință și ideologie

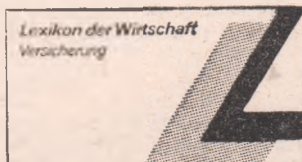
● Revista LA POLOGNE CONTEMPORAINE, nr. 11/1977 ne informează că în limba polonă a apărut prima carte consacrată științei moderne a conducerii. Este vorba de Wspolczesny menedżeryzm (Managementul modern), PWN, Varșovia, 1977, 279 p. avînd ca autori pe Z. Izdebski și J. Turdej. Autorii își propun, în primul rînd, să combată, teza răspîndită în publicistica burgheză, conform căreia managementul modern ar avea virtutea nu numai de a însănătoși mecanismul economiei capitaliste, dar și de a-i conferi atributul unei orînduirii echitabile și etice, în care mobilul ar fi încetat să fie goana după profit. În acest sens, Z.I. și J.T. au făcut distincție între ideologiile

„reală”, ideologia „manipulatoare” și instrucțiunile socio-tehnice care se dau managerilor în caz de conflict de clasă în întreprindere. Dar, se spune în articol, autorii cărții menționate nu văd doar laturile întunecoase ale teoriei și practicii managementului. Meritul lucrării ar consta în aceea că a evidențiat existența științei conducerii, oricare ar fi sistemul sau organizația la care își găsește aplicarea — întreprindere, școală, armată etc.

Heilbroner : va depăși capitalismul limita acestui secol ?

● Într-un articol cu titlul National Economic Planning : The Need (Planificarea economiei naționale : o necesitate), reproduș de revista trimestrială ECONOMIC IMPACT (nr. 15), Robert L. Heilbroner susține că Statele Unite intră în era planificării economice. Deși mulți șefi de întreprinderi și economiști cunoscuți se ridică împotriva ei, pretinzînd că ea va aduce mai mult haos, stagnare și inflație. R.L.H. consideră că necesitatea planificării nu mai poate fi contestată. O serie de economiști

marcanți, în frunte cu Kenneth Galbraith și Wassily Leontief, sprijină această orientare. Autorul consideră că, în condițiile actuale, nu există alternativă la planificare — date fiind : 1) pericolul epuizării resurselor clasice și necesitatea programării din timp a cercetărilor în vederea descoperirii sau producerii unor materiale noi ; 2) dimensiunile actuale ale corporațiilor, care depășesc cadrele naționale. Planificarea există astăzi explicit sau implicit în orice țară capitalistă. După spusele lui Leontief, conchide R.L.H., planificarea va fi acceptată oficial nu cînd o vor dori radicalii, ci cînd o vor cere oamenii de afaceri. Și ei „o vor cere, deoarece fără planificare este greu de crezut că sistemul capitalist va depăși limita acestui secol”.

● În prestigioasa colecție de lexicoane economice publicate de Editura Die Wirtschaft din

FIȘE

R.D. Germană a apărut de curînd Lexicon der Wirtschaft. Versicherung (Lexicon economic. Asigurări), 1976, 696 p. Redactat de un colectiv de 70 de autori din R.D.G. și 20 din alte țări (printre care și unul din țara noastră), sub îndrumarea prof. dr. H. Bader, lexiconul, cuprinzînd circa 2600 de termeni, reprezintă o lucrare de înalt nivel științific în domeniul asigurărilor. Concepută pe ideea că asigurările — atît cele de bunuri individuale și persoane cît și cele sociale — se conduc și se dezvoltă în funcție de obiectivele clasei conducătoare din fiecare țară, socialistă sau capitalistă, lucrarea prezintă întreaga problematică teoretică și practică de asigurare, cu privire specială asupra aceleia din țările socialiste. Apariția acestei lucrări ne atrage atenția asupra lipsei ce se resimte în literatura noastră economică în ce privește publicațiile privitoare la domeniul vast (și atît de puțin sau greșit, cunoscut) al asigurărilor.

ȘOMAJUL, UN FENOMEN CRONIC AL ECONOMIEI CAPITALISTE

OPTIMISMUL, pe care o serie de apologeti ai capitalismului au căutat să-l popularizeze în decada 1958—1968 și potrivit căruia economia de piață și-ar fi găsit echilibrul, iar ciclul economic nu ar mai funcționa, a dispărut. „Teoriile” care susțineau că șomajul, ca și alte fenomene negative ale capitalismului, aparțin trecutului și că dezacordurile, chiar dezechilibrele pot fi înlăturate, s-au dovedit de scurtă durată. Realitățile le-au infirmat. Fenomenele negative specifice modului de producție capitalist au căpătat amploare și s-au generalizat. Intervenția statului monopolist n-a fost capabilă să preîntâmpine adâncirea contradicțiilor economiei capitaliste, iar apariția și dezvoltarea crizelor n-au putut fi întârziate mult.

Generalizarea crizei monetare, cu dese și repetate răbufniri, împletirea ei cu criza economică, cea a energiei, a materiilor prime, a resurselor alimentare, au dus la permanentizarea inflației. Toate încercările de explicare a acestei evoluții prin „groșeli de politică economică” au eșuat. Natura reală a crizei, ca fenomene intrinsece modului de producție capitalist, nu mai putea fi camuflată. Criza economică, care s-a declanșat în 1973 și căreia i s-a căutat ca termen de depășire (finele anului 1975 apoi 1976, iar după unii analiști, acum 1977) este elocventă. Șomajul a luat proporții, coexistând cu inflația și dezvoltându-se în paralel cu măsurile antiinflaționiste.

Economiștii burghezi au reluat tezele despre ciclul economic și despre metodele de folosit pentru a asigura „ieșirea din criză”, „reînvierea economiei” și reactivarea creșterii economice. În acest cadru se recunoaște că pentru economia capitalistă șomajul constituie un fenomen natural, fiind însă considerat ca o „necesitate a echilibrului”. De aceea, se admite că, atunci când se vorbește de „folosirea integrală a forței de muncă”, se are în vedere un procent de șomeri, care ar reprezenta însă „rata naturală”. Aprecierile în ceea ce privește nivelul și conținutul „ratei naturale a șomajului” sînt foarte divergente nu numai de la țară la țară și de la o perioadă la alta, ci și în cadrul aceleiași țări. Unii definesc „rata naturală a șomajului” ca reprezentând echivalentul numărului de locuri de muncă vacante, ceea ce se numește și „chomage frictionnel” (șomaj frictional). Ea s-ar datora mobilității unei părți a forței de muncă, respectiv dorinței de a schimba locul de muncă. Durata acestui șomaj, pînă cînd solicitantul care caută un loc de muncă corespunzător reușește să-l găsească, ar fi în medie de cîteva luni. Teoretic, locul de muncă există în momentul cînd solicitantul s-a înscris ca șomer și are pregătirea să-l ocupe. Este nevoie însă de timp ca cererea să întilnească oferta. Procentul cel mai mare de „șomaj fricțional” ar fi în S.U.A.

Cei mai mulți analiști în probleme de șomaj, incluzînd în „rata naturală”, pe lîngă „șomajul fricțional”, și categoria de șomeri considerați a avea aptitudini reduse și foarte reduse¹⁾.

În S.U.A. mulți economiști susțin că **rata naturală** a șomajului ar fi de 5%, în timp ce în anii '60 s-a apreciat că ar fi de 3%. După părerea lui Schwab și Seater, lipsa de certitudine în stabilirea nivelului ratei naturale a șomajului, greutatea de măsurare și efectele fluctuațiilor ciclului economic, sînt argumente împotriva folosirii ratei șomajului ca un indicator al stării economiei unei țări²⁾.

Evoluția șomajului, în procente, așa cum este prezentată de Banca Reglementelor Internaționale din Basel (vezi tabelul) „trebuie privită cu rezerve”. Procentele de șomaj acoperă domenii foarte diferite de la o țară la alta și de aceea ele pot fi considerate doar ca „indici de tendințe pentru fiecare țară luată separat”³⁾.

¹⁾ Buletinul săptămînal al lui Kredietbank, nr. 22 din 3 iunie 1977 („Le chômage en Belgique”), apreciază — după această metodă — că **rata naturală a șomajului** în Belgia, de pildă, ar fi de 2,4% din totalul populației active civile.

²⁾ Stewart Schwab și John J. Seater, „The Unemployment Rate: Time to Give it a Rest?”, Business Review, mai/iunie 1977, pp. 11—18, Federal Reserve Bank of Philadelphia.

³⁾ Al 47-lea Raport anual al B.R.I., Basel, iunie 1977.

Evoluția șomajului¹⁾

Țara	Nivelul mediu anual maxim în perioada		Nivelul din anii			
	1957—1965	1966—1973	1974	1975 (decembrie)	1976	1977 (octombrie)
Anglia	2,4	3,8	2,8	5,0	5,6	5,9
Belgia	6,3	4,5	5,3	8,7	9,8	8,6
Canada	7,1	6,4	5,9	7,0	7,4	8,2
Franta	1,4	2,2	2,9	4,4	4,3	5,5
R.F. Germania	3,5	2,1	3,6	4,8	4,4	3,7
Italia	8,2	3,9	3,1	3,5	3,9	7,7
Japonia	1,5	1,4	1,7	2,1	1,9	2,1
Olanda	2,3	2,7	4,0	5,4	5,2	4,3
S.U.A.	6,8	5,9	7,2	8,3	7,8	6,9
Suedia	2,5	2,0	1,5	1,6	1,5	2,0

¹⁾ Exprimat în procente din populația civilă activă (în Belgia — populația activă asigurată).

Sursa: B.R.I., Al 47-lea Raport anual, Basel, iunie 1977; Statisticile Comisiei Pieței comune și „The Economist”, 5—11/XI 1977.

Din tabelul de mai sus rezultă clar faptul că nivelul șomajului se situează, în general, mult deasupra maximelor înregistrate între anii 1957—1973. Insuccesul guvernelor din țările capitaliste în combaterea șomajului este atribuit, pe de o parte, necesității de a lupta împotriva inflației, iar pe de altă parte — faptului că el ar avea un caracter structural, care nu poate fi influențat de acțiunea asupra cererii. La rîndul său, acest caracter structural ar fi generat de greutatea specifică ale unor ramuri industriale sau regiuni geografice. Se caută astfel să se ascundă faptul că s-a aruncat greul crizei pe spatele clasei muncitoare.

Sub presiunea maselor și pentru a evita agravarea relațiilor sociale, guvernele au recurs în principal la măsuri de atenuare a efectelor șomajului asupra unor categorii de persoane, prelungind durata și mărind cuantumul indemnizațiilor de șomaj. În unele țări, unde exportul de produse primare și semifabricate ocupă un loc important, statul a subvenționat stocurile pentru a menține întreprinderile în activitate. În alte țări s-au elaborat programe de recalificare profesională sau de creare de locuri de muncă provizorii.

PROBLEMA deosebită o reprezintă șomajul în rîndul tineretului.

Comisia pentru cercetări economice din Berna, analizînd evoluția actuală a șomajului în principalele țări capitaliste industrializate, conchide că exceptînd Statele Unite ale Americii, unde s-a înregistrat o oarecare reducere a numărului șomerilor, acesta a crescut în toate țările și „se caută acum, în special, să se rezolve problema șomajului în creștere în rîndul tinerilor”⁴⁾. Necesitatea creării de locuri de muncă pentru tineri, care — după cum sublinia publicația „Business Week” — au suportat greul scăderii ritmului de creștere economică în ultimii ani, este însă controversată. Astfel, pe de o parte Patrick Minford, profesor de economie politică la Universitatea din Liverpool, susține că „programele de creare de locuri de muncă, remunerate numai cu salariu minim, au reușit să împiedice sporirea șomajului tinerilor din Anglia. În același timp, acest gen de măsuri de susținere a forței de muncă nu costă Trezoreria statului mai mult decît plata alocațiilor de șomaj”.

După alte opinii, atunci cînd șomerii își vor da seama că le va fi imposibil să regăsească vechile lor locuri de muncă la nivelul de salariu anterior, ei își vor revizui pretențiile și patronii vor putea să-i angajeze. Această părere, care tinde să teoretizeze acțiunile de adîncire a exploatații, completează realitatea creșterii productivității muncii fără o sporire corespunzătoare a salariilor pe argumentul că întreprinderile nu mai sînt rentabile, muncitorii angajați fiind puși în fața spectrului șomajului și a concurenței șomerilor.

ECONOMIE MONDIALA

Analiza șomajului pe țări și pe diverse categorii scoate la iveală mai concludent realitățile societății capitaliste chiar în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. În S.U.A. deildă (vezi graficul), unde din 1976 a avut loc o oarecare reducere a numărului șomerilor, în iulie 1977 s-a înregistrat din nou o creștere datorită absolvenților de școli veniți pe piața orței de muncă.

Procentul șomajului în rândul tinerilor din S.U.A. în vîrstă de 16—19 ani, care în 1973 era de 14,50% și care a depășit 20% în perioada crizei (1975), s-a redus întrucîtva ulterior, marcînd însă în ultimele luni o nouă tendință de creștere, iar șomerii între 20—25 ani reprezentau în iulie 1977 10,50% din totalul populației civile active, corespunzătoare acelei categorii de vîrstă. În cifre absolute, la mijlocul acestui an existau în S.U.A. 6 962 000 de șomeri totali și peste 8 000 000 de șomeri parțiali. Situația este și mai grea în unele țări capitaliste din Europa, unde — chiar dacă procentul șomajului este neori mai mic decît în S.U.A. — persistența acestuia și tendința de creștere sînt mai accentuate, iar posibilitățile de resorțire ale economiilor respective mai slabe. În ultima perioadă șomajul a crescut simțitor în Anglia, Canada, Italia, Suedia ș.a., încît asistăm la o răsturnare a tendinței de îmbunătățire a situației pe piața muncii din țările capitaliste dezvoltate (înregistrată în primele luni ale anului).

„Șomajul în rândul tineretului constituie o problemă serioasă”, avertizează Buletinul (nr. 3/1977) al Băncii Angliei în iulie a.c. numărul absolvenților de școli deveniți șomeri depășește în luna de 250 000 de persoane, cu 40 000 mai mult decît cu un an în urmă, iar în cercurile oficiale se prevede că majoritatea absolvenților rămîn fără lucru cîteva luni de zile. Programele de recalificare și slujbele speciale, create de guvern au — în general — o influență favorabilă de scurtă durată pe piața muncii, cei care beneficiază de ele pot foarte bine redeveni șomeri ulterior, iar aprecierile specialiștilor asupra evoluției viitoare sînt puțin optimiste.

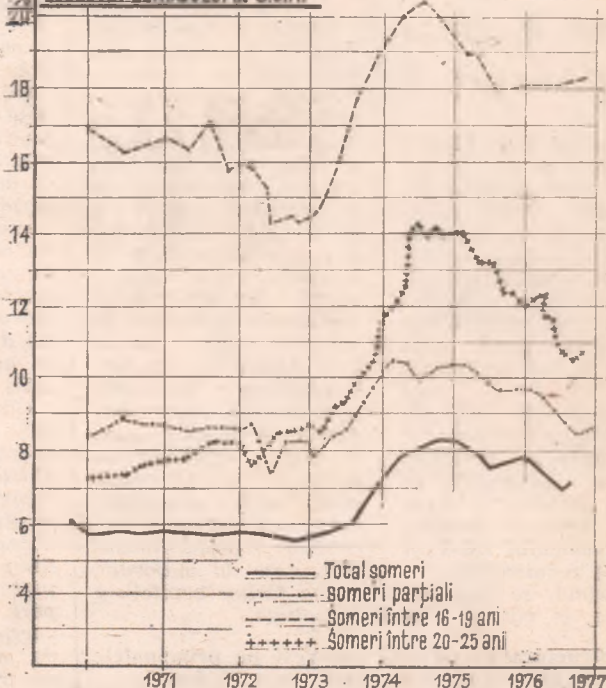
În Franța, numărul total al șomerilor crește continuu, lună de lună, ajungînd de la mai puțin un milion în iunie 1977 la 2 050 000 în octombrie. După cum relata publicația „Les Echos” (3 octombrie 1977), în cercurile oficiale se apreciază că pentru cei 850 000 de absolvenți de școli „durata căutării de lucru va în anul acesta mult mai lungă decît în anii precedenți”. Aceasta se explică prin faptul că „acțiunile guvernamentale de completare a pregătirii profesionale, de creare de locuri de muncă prin pragii de practică, sînt încă în primele luni de aplicare și, fără îndoială, nu pot rezolva ansamblul problemei”.

În R.F. Germania, numărul șomerilor a crescut începînd din luna iulie 1977, tendința fiind atribuită în principal afluxului absolvenților de școli, deveniți solicitanți de locuri de muncă. În octombrie erau înregistrați 954 000 de șomeri totali, un spor însemnat remarcîndu-se în rândul femeilor.

4) Commission de recherches économiques, 248-e Bulletin, „La situation économique” — 3 sept. 1977 (supliment al revistei „La vie économique” și al Buletinului lunar al Băncii Naționale a Elveției).

5) The Charterhouse Group Ltd., „Business Forecast”, nr. 45/1977.

EVOLUȚIA ȘOMAJULUI ÎN S.U.A.*

* în % din totalul populației active sau din categoria respectivă de vîrstă

Sursa: Statistici publicate în S.U.A.

Este interesant de menționat că în R.F. Germania, Franța, Elveția, Belgia, Olanda și alte țări, presiunea pe piața muncii a fost atenuată și prin scăderea continuă a numărului muncitorilor imigranți.

ÎN CEEA CE PRIVESTE perspectivele șomajului în țările membre ale O.E.C.D., ni se pare realistă prevederea economiștilor grupului financiar-bancar, „Charterhouse” din Londra⁵⁾, după care Anglia, la fel ca și alte țări industrializate (din lumea capitalistă — n.n.), va fi confruntată cu problema permanentă a șomajului, care va fi înrăutățită de cererile în creștere pentru locuri de muncă din partea femeilor. În același spirit, în cuvîntarea sa la seminarul internațional din 8 august 1977 de la Oslo, Kunt Getz Wold, guvernatorul Băncii Norvegiei, menționa: „Cu toții avem sentimentul că și în cele mai optimiste presupuneri privind redresarea economiei mondiale în acest an și în următorul, ambele probleme — șomajul și inflația — vor continua să fie prezente”.

dr. Dorel OPRESCU

ABSOLVENȚII UNIVERSITARI ȘI ȘOMAJUL

PUBLICAȚIA vest-germană „VDI-Nachrichten” în 21 sept. 1977) se ocupă de problema plasării, în condițiile recesiunii care continuă, a tinerilor

absolvenți ai instituțiilor de învățămînt superior. Nu mai este valabilă teza — arată publicația — că „un titlu academic implică în mod automat o garanție a carierei”; absolvenții universității nu duc de la sine la o muncă bine plătită.

Rezultatul dificultăților crescînde pe care le întâmpină tinerii la trecerea din sistemul învățămîntului în activitatea profesională îl constituie spori accentuați a șomajului în rândurile persoanelor cu studii superioare. Graficul alăturat ilustrează evoluția acestui șomaj în perioada 1975—1977, menționîndu-se că numai numărul profesoriilor și învățătorilor fără lucru — grupul cel mai numeros sub acest aspect — a crescut în ultimul an aproape de două ori, ajungînd la 7 100 de persoane în 1977. Datele referitoare la situația din

Absolvenți ai universităților și ai școlilor superioare tehnice, aflați în șomaj (în R.F.G.)

Categoría	Situația din		Modificări în	
	mai 1976*	mai 1977	în cifre absolute (personale)	în%
Total șomeri înregistrați la oficiile de muncă	953500	946500	-7000	-0,7
Din care:				
Total șomeri absolvenți universitari	18400	24700	+6300	+34,2
— din care, în căutarea primului angajament	6200	9700	+3500	+56,5
Total șomeri absolvenți ai școlilor superioare tehnice	14400	15100	+700	+4,9
— din care, în căutarea primului angajament	3400	5100	+1700	+50,0

* Cifre rotunjite

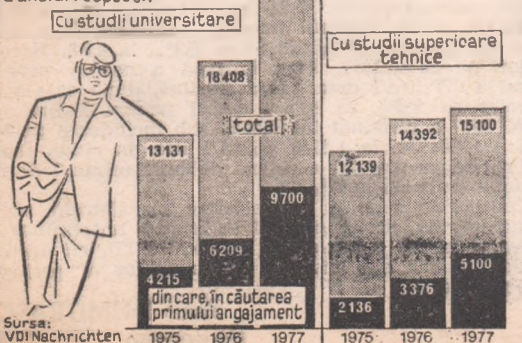
Sursa: VDI Nachrichten, nr. 35/1977

luna mai a.c. evidențiază că sporierea numărului șomerilor „cu diplomă” are loc în condițiile crasi-menținerii numărului to-

tal de șomeri înregistrați ceea ce marchează și mai mult gravitatea fenomenului (vezi tabelul de mai sus).

40000 de șomeri cu studii superioare

Numărul șomerilor în luna mai a anului respectiv

Sursa: VDI Nachrichten

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamici în comerțul Est — Vest

CONFORM DATELOR publicate de O.N.U. volumul schimburilor comerciale dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate a crescut (în prețuri curente) de peste zece ori în perioada 1960—1976. Chiar dacă aici și-au spus cuvântul și majorările de prețuri pe piața mondială la diferite grupe de mărfuri (fenomen, care s-a manifestat mai pregnant în prima jumătate a actualului deceniu), dinamica comerțului Est-Vest rămâne remarcabilă.

Totodată, se constată o serie de mutații în

structura acestor schimburi. Este vorba în primul rând de reducerea ponderii materiilor prime (indeosebi a celor industriale) în importul și exportul țărilor socialiste, concomitent cu o oarecare sporire a ponderii combustibililor și a produselor finite și semifabricatelor în exportul lor către țările capitaliste dezvoltate. Se remarcă, însă, că — deși contribuie la îmbunătățirea structurii schimburilor comerciale dintre cele două grupuri de țări — mutațiile intervenite nu epuizează posibilitățile potențiale, în special din cauza barierei protecționiste menținute de majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate.

Structura comerțului Est-Vest pe principalele grupe de mărfuri (în prețuri curente, f.o.b.)

Grupa de mărfuri	Export		Import	
	1960	1975	1970	1975
Materii prime și materiale	67,0	60,8	26,9	17,8
— Alimente	24,0	10,6	11,3	11,9
— Materii prime industriale	26,0	16,0	15,5	5,3
— Combustibili	17,0	34,2	0,1	0,6
Produse finite și semifabricate	33,0	37,4	72,2	81,5
— Articole chimice	6,0	5,7	8,9	11,6
— Mașini și utilaje	7,0	9,5	25,6	35,2
— Alte produse finite	20,0	22,2	37,7	34,7
Alte mărfuri	0,0	1,8	0,9	0,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: B.I.K.I., 15 noiembrie 1977.

Accent sporit pe cărbune

POTRIVIT unui studiu al Secretariatului C.E.E./O.N.U. asupra perspectivelor

industrializării carbonifere în țările membre, ce urmează să apară în curând și în editura Pergamon

Press sub titlul „Cărbunele: dincolo de 1995”, cărbunele se bucură de o atenție crescândă în întreaga zonă. În țările socialiste europene, față de un ritm mediu anual de creștere a producției de cărbune de 1,7% în perioada 1970—1974, în prezent se înregistrează un ritm de 2,7% pe an, în vreme ce ritmul de creștere a producției de hidrocarburi s-a încetinit de la 7,8% în medie pe an în 1970—1974, la 5,4% pe an.

Cărbunele reprezintă 82% din resursele de energie economic exploatabile în Europa răsăriteană, se arată în studiul C.E.E./O.N.U., necesitând în același timp relativ mai puține fonduri în raport cu alte surse de energie. Studiul notează de asemenea tendința de creștere în continuare a ponderii cărbunelui exploatat în cariere. de la 39% în 1974 la 41% în prezent.

Sub raportul utilizării, se constată o creștere netă a ponderii cărbunelui folosit în centrale electrice și de termoficare, paralel cu o anumită scădere a utilizării în industrie, în transporturile feroviare și în consumul casnic.

Creșterea producției de cărbune se înregistrează în toate țările socialiste europene, cu excepția Ungariei, „creșterile cele mai remarcabile ale producției având loc în Polonia și în România”, se arată în studiu.

Orientări în dezvoltarea economică

Iordania: investiții în economie

PLANUL CINCINAL 1976—1980 prevede, printre altele, creșterea substanțială a produsului intern brut (de la circa 9,3 miliarde dolari în 1975 la aproximativ 16,3 miliarde dolari în 1980), contribuția cea mai importantă în formarea acestuia urmînd să o aibă în 1980 sectorul „terțiar” (55,9%). Din ponderea de 44,1% care va reveni sectorului producției de bunuri materiale, industria prelucrătoare și cea extractivă vor ocupa mai mult de jumătate. În cei cinci ani peste 2,446 miliarde de dolari se vor aloca investițiilor (peste 75% pentru sectoarele economice — industria prelucrătoare și extractivă circa 30%, transporturile, 15,7% agricultura și irigațiile, 14,6% sectoarele cu caracter comercial 24,2%, construcțiile 11,3% etc). Se vor construi o serie de obiective ale industriei prelucrătoare, dintre care peste 60% în industria textilă și alimentară. Este de menționat că, pentru prima oară în Iordania, în actualul cincinal se pune problema construirii unei uzine pentru producția de bare din oțel. Producția de fontă va crește de la 185 mii tone în 1975 la circa 290 mii tone în 1980. În industria cimentului vor fi construite în perioada amintită două fabrici, a căror producție anuală urmează să depășească 1 milion de tone.

În domeniul industriei extractive producția de fosfați va crește de la 1,36 milioane tone în 1975 la 10 milioane de tone în 1980. În compoziția fosfaților se evidențiază prezența uraniului și vanadiului, apreciindu-se că minereul de uraniu poate ajunge, în unele cazuri, pînă la 300 grame/tona de fosfați, iar minereul de vanadiu la 600 grame/tona de fosfați. Rezervele preliminare sînt de 200-300 mii tone minereu de uraniu și 1 milion tone minereu de vanadiu. Extinderea exploatații zăcămintelor de fosfați pune problema dezvoltării industriei chimice, existînd deja un proiect în curs de realizare pentru construirea unei uzine de îngrășăminte chimice la Akaba. Un alt proiect vizează extinderea capacității rafinării de petrol de la Zarka, de la 750 mii tone/an la 3,5 milioane tone/an.

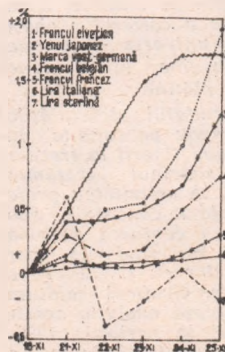
Din cei aproximativ 359 milioane de dolari alocați agriculturii, 230 milioane vor fi destinați lucrărilor de irigații a unor zone fertile de pe malul de est al Iordanului, iar aproximativ 129 milioane de dolari extinderii suprafețelor agricole și sporirii șeptelului. Oficialitățile iordaniene duc o politică de creștere a producției agricole, prin extinderea suprafețelor cultivate, efectuarea de lucrări de hidroameliorații, măsuri de conservare a solurilor, perfecționare a echipamentelor agricole și modernizare a metodelor agrotehnice. Se au în vedere de asemenea introducerea în cultură a unor noi varietăți de plante, promovarea cercetărilor în domeniul veterinar, construirea de noi așezări rurale și înființarea unor centre agricole.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 21—25 XI 1977 s-a caracterizat, ca și precedentele, printr-o depreciere de ansamblu a dolarului S.U.A. față de majoritatea valutei occidentale. Prognosticele revizuite pentru anul 1978, publicate de O.C.D.E., arată că economia americană nu va da semnele de învioreare așteptate. În aceste condiții, dolarul a atins și în această perioadă noi recorduri istorice de depreciere față de valutele forte — francul elvețian, yenul japonez și marca vest-germană.

Cea mai accentuată mișcare față de dolar a înregistrat-o francul elvețian, care cu 2,1650 franci/1 dolar la 25 XI 1977, comparativ cu 2,2060 franci/1 dolar cu o săptămîină în urmă, s-a depreciat cu 1,9%. Intervențiile băncii centrale a Elveției, atât directe — prin cumpărări de dolari —, cât și indirecte — prin interzicerea rambursării cu anticipație a împrumuturilor în franci elvețieni contractate de nerezidenți — nu și-au dovedit eficacitatea, valuta elvețiană cotînd permanent pe o linie ascendentă.

Yenul japonez a atins și el noi recorduri de depreciere față de dolar (239,80 yeni la 25 XI 1977 față de 243,80 yeni/dolar pe 18 XI 1977). În condițiile în care măsurile luate de autoritățile japoneze pentru reducerea excedentului comercial cu S.U.A. nu au avut efectele dorite, se apreciază că pînă la sfîrșitul anului yenul s-ar putea apropia de nivelul de 200 yeni/1 dolar.

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în săptămîna 21—25 noiembrie, luîndu-se ca bază, cursurile din 18 noiembrie 1977.

Marca vest-germană a terminat intervalul la un record de 2,2170 mărci/1 dolar, ceea ce reprezintă depreciere de circa 1,3% comparativ cu închiderea săptămîinii precedente. De menționat că Banca federală a intervenit zilnic pe piață, cu sume record de pînă la 200 milioane dolari, fără însă a putea influența decisiv trendul pieței de scădere a cursului dolarului. Aceeși mișcare de depreciere a înregistrat-o și francul belgian, care cota la sfîrșitul intervalului 34,98 franc/dolar, comparativ cu 35,24 franci/1 dolar, cu o săptămîină în urmă. Francul francez a cîștigat și el terfață de dolar, depreciindu-se cu 0,3%, la 4,84 franc/dolar pe 25 XI 1977. Lira italiană a oscilat ușor juru a 877 lire/1 dolar. Lira sterlină, după ce s-a depreciat cu 0,6%, la 1,8310 dolari pentru 1 liră 21 XI 1977 a terminat intervalul sub închiderea perioadei precedente, la 1,8160 dolari/1 liră, în ciuda faptului că Banca Angliei a ridicat dobînda minimă de împrumut de la 5% la 7%.

Continuînd tendința de scădere înregistrată săptămîna trecută, prețul aurului la Londra a terminat intervalul la 158 dolari/uncie (la 25 XI 1977), cu aproape 3 dolari/uncie sub nivelul corespunzător al perioadei precedente.

Paul DUMITRASC
Gheorghe MUNTEANU

R. S. F. IUGOSLAVIA

ÎNNOIRI STRUCTURALE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ economia națională a Iugoslaviei a înregistrat ritmuri dinamice de dezvoltare (între anii 1956—1976, de pildă, produsul social brut a crescut — în prețuri constante — de peste 3,9 ori, iar venitul național — de peste 3,8 ori), tendință care s-a conjugat cu modificări importante în însăși structura economiei. În timp ce creșterea susținută a venitului național a permis reducerea decalajului față de țările industrializate din lume, mutațiile intervenite în economie au imprimat tot mai mult acesteia trăsăturile caracteristice unei structuri moderne, mai raționale și eficiente, inclusiv în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

În anul antebelic 1939, de pildă, Iugoslavia se prezenta ca o țară predominant agrară, subdezvoltată, în care 76,3% din populație trăia în mediul rural, iar industria nu contribuia decât cu circa o cincime la formarea produsului social. Conform recensământului din 1971 ponderea populației agricole (în ansamblul populației) a scăzut la 38,2%, procesul continuând și în următorii ani; în același timp deplasarea populației din agricultură în mediul urban, în alte domenii de activitate, a făcut ca numărul muncitorilor și funcționarilor ocupați în industrie și construcții, de exemplu, să reprezinte anul trecut 46,5% din efectivul lor total din economie. Ponderea industriei și construcțiilor în formarea venitului național al Iugoslaviei a ajuns anul trecut la circa 46%, iar cea a agriculturii s-a redus la ceva mai mult de 17% (vezi tabelul).

Evoluția structurală a venitului național
(în prețuri constante)

Ramura sau sectorul de activitate	1956	1960	1970	1976 *
Industrie și minerit	25,2	27,1	32,2	35,1
Agricultură și silvicultură	34,6	31,6	20,1	18,1
Construcții	8,4	9,5	11,7	10,8
Transporturi și telecomunicații	5,9	6,5	7,0	7,1
Comerț și alimentație publică	17,8	19,1	23,2	22,6
Producția meșteșugărească	8,1	6,2	5,8	6,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

*) Date provizorii. Sursa: Statistički godišnjak Iugoslavje 1976, p. 134 și 1977, p. 136—137.

Dezvoltarea și modernizarea industriei, agriculturii și altor sectoare productive a asigurat nu numai expansiunea continuă a comerțului exterior iugoslav, ci și îmbunătățirea structurii acestuia: dacă în anul 1939 materiile prime reprezentau 55,4%, din exportul țării, semifabricatele — 39,2%, iar produsele finite — 5,4% (ponderea bunurilor de echipament fiind de numai 0,4%), în 1975 ponderea produselor finite a ajuns la 62,9% (a bunurilor de echipament — la 17%), cea a semifabricatelor a reprezentat 28,3%, iar a materiilor prime — 8,7%.

Astfel, în ultimul sfert de veac Iugoslavia s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o economie multilateral dezvoltată; în industrie — concomitent cu sporirea de peste 18 ori a volumului producției în 1976, comparativ cu nivelul din 1939 — au fost create o serie de ramuri noi, ca industria chimică, de automobile, tractoare, de aparatură radio și electronică etc.

POLITICA ECONOMICĂ promovată de statul iugoslav în ultimele decenii a urmărit și urmărește — alături de îmbunătățirea structurii economiei naționale — reducerea decalajelor existente între diferite republici federative și regiuni, echilibrarea balanței comerciale și de plăți externe, asigurarea ocupării integrale a forței de muncă disponibile,

ridicarea productivității muncii sociale, creșterea neîntreruptă a nivelului de trai al populației — într-un cuvânt: consolidarea dezvoltării economiei naționale, înlăturarea influențelor negative ale oscilațiilor conjuncturale externe.

După cum se subliniază în presa economică iugoslavă, direcțiile fundamentale pentru realizarea stabilității dezvoltării economice sînt reprezentate, în deceniul actual, de orientarea adecvată a investițiilor, întărirea sistemului de autoconducere, ridicarea eficienței activității economice (cu punerea unui accent crescînd pe aspectele calitative), promovarea exporturilor și diversificarea geografică a schimburilor externe ș.a.

Pornind de la obiectivele pe termen lung (pînă în 1985) ale dezvoltării economiei naționale și de la directivele Congresului al X-lea al Ligii Comuniștilor din Iugoslavia, planul cincinal 1976—1980 își propune — ca orientare fundamentală în domeniul dezvoltării forțelor de producție ale țării — ameliorarea structurii economiei, îndeosebi prin extinderea mai rapidă a producției de materii prime, de energie și produse alimentare, precum și prin accelerarea progresului republicilor și regiunilor mai puțin dezvoltate. În sectorul investițiilor, aceasta se reflectă în acordarea de prioritate celor destinate lărgirii producției de energie și materii prime, dezvoltării complexului agro-industrial, a construcțiilor de mașini (inclusiv celor de nave), extinderii magistrelor de comunicații și bazei materiale a turismului internațional.

Între altele, în actualul cincinal se prevede un ritm mediu anual de dezvoltare a economiei de circa 7%, forța de muncă ocupată în sectorul socialist urmînd să sporească, în medie, cu 3,5% pe an, iar productivitatea socială a muncii — cu 4% pe an (față de un ritm de 2,4% în cursul cincinalului precedent). Paralel, urmează să se ridice și nivelul de trai al populației, indicele mediu anual de creștere a veniturilor reale fiind de 3,5%. În acest cincinal sînt prevăzute să fie construite 820 de mii de apartamente, față de 670 de mii, cîte au fost construite în perioada 1971—1975.

Realizarea prevederilor cincinalului va constitui un nou pas înainte pe calea modernizării economiei Iugoslaviei (exprimată, în primul rînd, prin creșterea în continuare a contribuției industriei la formarea produsului social și venitului național, în condițiile reducerii participării agriculturii), va contribui la întărirea bazei energetice și a gradului de valorificare a resurselor interne de energie (se apreciază că în anul 1980 producția de energie electrică va acoperi necesarul intern de consum), la asigurarea unor condiții mai favorabile pentru participarea tot mai susținută a Iugoslaviei la diviziunea internațională a muncii.

EVOLUȚIE ASCENDENTĂ au cunoscut, în perioada postbelică, și legăturile prietenești, de colaborare și cooperare, dintre România și Iugoslavia, care pot constitui un model pe planul relațiilor internaționale bazate pe respectarea suveranității și neamestecului în treburile interne, pe deplina egalitate între parteneri, pe urmărirea avantajului reciproc.

În acest cadru volumul schimburilor comerciale reciproce a crescut de la 76,5 milioane de lei valută în 1960 la peste 1,4 miliarde lei valută în 1976, respectiv de peste 18 ori. Concomitent, rezultate rodnice au fost obținute în dezvoltarea colaborării și cooperării industriale, tehnico-stiințifice și pe alte planuri dintre cele două țări — activități, care au căpătat un nou impuls în urma vizitei oficiale de prietenie, efectuată în septembrie anul trecut de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele R.S. România, și tovarășa Elena Ceaușescu în Iugoslavia.

Convorbirile la nivel înalt purtate la Belgrad, documentele semnate cu acest prilej, ca și cele încheiate ulterior (în februarie a.c. la București) au inaugurat un nou capitol în colaborarea bilaterală. Alături de Protocolul privind dezvoltarea în continuare a relațiilor economice româno-iugoslave, documente cum sînt Acordul interguvernamental privind condițiile extinderii colaborării pentru utilizarea potențialului hidroenergetic al Dunării, Contractul privind realizarea și exploatarea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II și Contractul privind colaborarea în utilizarea potențialului suplimentar al Dunării la Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier deschid noi și ample perspective colaborării prietenești dintre cele două țări și popoare, menită să contribuie la propășirea economiilor lor naționale.

Vizita în țara noastră a tovarășului Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, convorbirile oficiale la nivel înalt care vor avea loc cu acest prilej, vor deschide, — fără îndoială — noi orizonturi colaborării rodnice, pe multiple planuri, dintre poporul român și poporul iugoslav.

N. POPOV

Factorii utilizării complexe a materiilor prime

PROBLEMA utilizării industriale complexe, fără deșeuri, a materiilor prime a devenit deosebit de actuală, îndeosebi sub imperiul cerințelor de

Factori, exprimând necesitatea realizării

- a) Creșterea necesarului de materii prime, de produse ale prelucrării acestora și, îndeosebi, de noi componente ale materiilor prime
- b) Necesitatea reducerii deșeurilor dăunătoare, rezultate din procesul de producție

Factori, care permit realizarea

- a) Existența de materii prime, cu o compoziție bogată
- b) Concentrația naturală a resurselor

- c) Existența unor scheme tehnologice de prelucrare complexă a materiilor prime și a progresului tehnico-științific permanent în acest domeniu
- d) Dezvoltarea complexă a regiunilor, cu crearea în ele a unor producții diferite, mari consumatoare de materiale

Factori, care determină eficiența ei economică

- a) Creșterea valorii produselor obținute dintr-o unitate de materie primă minerală, comparativ cu producerea lor din materii prime de altă natură

protejare a mediului înconjurător. Publicând un grupaj de materiale asupra stadiului și perspectivelor rezolvării acestei probleme în U.R.S.S., în privința materiilor prime de origine minerală, revista „Ekonomika i organizacija promišlennogo proizvodstva“ (nr. 4/1977) publică următoarea listă de factori care — prin prezența sau acțiunea lor — concurează la realizarea unei asemenea utilizări.

- b) Reducerea cheltuielilor pentru extracția materiilor prime și creșterea rezervelor (pe o unitate de produs)
- c) Perfecționarea structurii de ramură a producției
- d) Reducerea consumului de materiale, necesar pentru obținerea producției
- e) Extinderea sortimentului producției ramurilor extractive și crearea de noi producții pe această bază
- f) Perfecționarea legăturilor de transport și a repartizării industriei

Un concurent al metalurgiei

ÎN ULTIMII ANI, în Bulgaria se dezvoltă tot mai intens o nouă industrie — petrugia (de turnare a rocilor). Se prevede ca în perioada celui de-al VII-lea cincinal (1976—1980) să se creeze o bază tehnico-materială care să permită înlocuirea metalelor feroase și neferoase procurate din import, cu produse din rocă turnată.

Prin proprietățile lor fizico-chimice și mecanice superioare, produsele petrugice găsesc o largă aplicare în aproape toate ramurile economiei naționale a Bulgariei, fiind folosite pentru substituirea metalelor sau în scopul protejării lor de uzură (prin abraziune și coroziune), în centralele termoelectrice, în extracția minieră, în industria chimică, în domeniul construcțiilor și în agricultură. În urma cercetărilor efectuate, atât în Bulgaria cât și în străinătate s-a constatat că o tonă de produse petrugice poate înlocui 5—10 tone de metale feroase și neferoase. În plus, produsele petrugice sînt de 5—6 ori mai rezistente decît piesele corespunzătoare de metal, fabricate pînă în prezent.

S-a elaborat tehnologia de obținere a așa-numitului bazalt turnat, din care se fabrică produse de o deosebită du-

rabilitate, utilizate în domeniul industriei textile, al construcțiilor de aparate ș.a. Astfel, de pildă, în urma experiențelor tehnologice efectuate pe lângă fabrica de produse petrugice din Pleacikovți, județul Gabrovo, s-a construit și s-a pus în funcțiune o secție pentru confecționarea de plăci care își vor găsi aplicarea în domeniul electronicii.

Ierarhii în exporturi

DATELE STATISTICE privind exportul țărilor lumii nesocialiste în 1976 scot în evidență reducerea în continuare a distanței care separă R.F.G. (care are 59 milioane de locuitori), de S.U.A. (cu 215 milioane de locuitori), în privința valorii exporturilor, ca și avansul căpătat de Japonia în fața celorlalte țări capitaliste dezvoltate. Se remarcă, de asemenea, înaintarea Arabiei Saudite și Iranului către primele rînduri ale marilor exportatori, ca și valoarea ridicată a exporturilor Olandei, țară cu numai 13,6 milioane de locuitori.

Zece idei privind marketingul

EXISTĂ METODE simple și economice pentru cunoașterea unor elemente constitutive ale pieței, cum sînt — de pildă — clienții potențiali și nevoile acestora sau ansamblul verigilor care participă la oferta de produse. Revista „L'Usine Nouvelle“ publică, în suplimentul său din octombrie a.c., zece recomandări în acest sens, și anume:

— o mai bună utilizare a informației statistice existente în cadrul întreprinderii, pe calea perfecționării organizării acesteia, a adaptării sale (de pildă, pentru cunoașterea diferitelor categorii de clienți sau destinații ale produselor furnizate);

— investigarea informației utile, existente în cadrul organizațiilor și publicațiilor profesionale, al camerelor de comerț și industrie, al altor organisme publice;

— aplicarea unor metode eficiente de culegere de către vinzători comerciali a bogatei informații recepționate de aceștia în cursul contactelor cu clienții;

— folosirea „meselor rotunde“, la care clienții să fie invitați să dezbată o problemă ce interesează întreprinderea;

— lansarea de anchete pe lângă clienți în legătură cu produsele industriale vindute de întreprindere, inclusiv metoda sondajului prin telefon;

— efectuarea de anchete în rîndul vizitatorilor la expoziții și saloane specializate, permițînd obținerea de informații prețioase cu cheltuieli și deplasări minime;

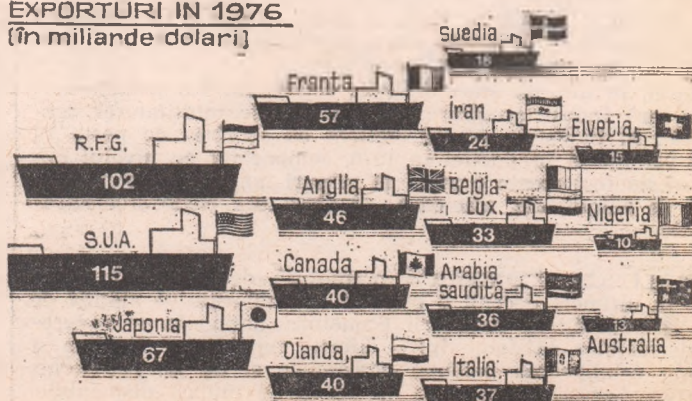
— anchete realizate de organisme specializate, în rîndul unui eșantion reprezentativ al populației, care permit întreprinderii să obțină răspunsuri concrete la una-două întrebări cu privire la produsele sale;

— cercetarea pieței cu ajutorul — deseori voluntar — al elevilor sau studenților cu profil economic, care-și efectuează în acest mod lucrările lor practice;

— schimbul de informații (în cadrul unor întâlniri colective, organizate, sau direct din inițiativa întreprinderii) cu firme avînd același profil sau unul conex, respectiv care se adresează unei clientele similare;

— realizarea unui acord cu alte firme de același profil pentru comandarea, către cabinete de marketing, a unor studii referitoare la o piață comună, acestea revenind astfel mult mai ieftin.

EXPORTURI ÎN 1976 (în miliarde dolari)

(după Die Zeit)

GLOSAR

Devize

PENTRU EFECTUAREA plăților și lichidarea datoriilor față de străinătate, pe lângă valute și într-o proporție mult mai mare decât acestea se utilizează titlurile de credit pe termen scurt care poartă denumirea generică de devize.

Asupra sferei de cuprindere a noțiunii de deviză, părerile sînt împărțite. Pentru unii autori, devize sînt toate titlurile de credit pe termen scurt cu excepția numerarului, deci cu excepția valutei efective. Devize ar fi în acest înțeles cambiile, cecurile, acțiunile, obligațiunile, cupoanele, transferurile telegrafice, toate acestea cu condiția să fie exprimate în monedă străină.

Potrivit unei alte opinii, devizele ar constitui sfera largă a mijloacelor de plată străine, cuprinzînd toate cele de mai sus, inclusiv valutele, metalele prețioase și orice alte instrumente folosibile în plățile față de străinătate. Această accepție se întîlnește în general în literatura economică dintre cele două războaie mondiale, în timp ce prima este utilizată în prezent.

Titlurile de credit care servesc ca devize dau beneficiarului dreptul de a primi la vedere sau într-un termen scurt o anumită sumă de bani în localitatea din străinătate stabilită de părți. Operațiile de plăți prin intermediul devizelor sînt efectuate în general de bănci și se numesc **operații de devize**. Aceste operații se efectuează pe scară largă și în țara noastră prin Banca Română de Comerț Exterior.

După formă, devizele se împart în:

— **cambii**, adică efecte de comerț a căror denumire denotă că servesc încă de multă vreme ca mijloc important de schimb (ital. cambio = schimb). Cambiile se împart în **trate și bilete la ordin**. Ele reprezintă forma cea mai răspîndită de devize în țările capitaliste;

— **cecuri**, trase de titularul unui cont bancar asupra băncii respective, prin care acesta dă ordin băncii să achite din contul său suma înscrisă pe cec, fie la ordinul titularului de cont, fie la ordinul unui terț, fie înscris în ordinul purtătorului;

— **valori mobiliare** — acțiuni și obligațiuni — rambursabile în străinătate într-o monedă străină.

După calitate, devizele pot fi convertibile și neconvertibile. **Devize convertibile**, în înțelesul propriu-zis al termenului, sînt cele care pot fi preschimbate liber într-o altă monedă decât aceea în care sînt exprimate, la un raport de schimb (kurs) fix sau cunoscut. În actualele condiții de flotare generalizată a cursurilor valutare, nu mai există devize convertibile în acest înțeles. Convertibilitatea devizelor se efectuează în prezent la cursul pieței, adică la un raport de schimb care se formează în funcție de cerere și ofertă. În cadrul devizelor convertibile se disting **devizele forte**, adică cele exprimate în monede de largă circulație internațională, fundamentate pe o economie dezvoltată, cu un curs ascendent, care asigură cel puțin în principiu o mai mare stabilitate valorică a banilor.

Devizele neconvertibile sînt cele a căror preschimbare într-o altă monedă este îngrădită de anumite restricții.

Există de asemenea **devize de cliring**, al căror specific constă în decontarea lor numai în cadrul cliringului care funcționează între două sau mai multe țări. Devizele de cliring nu pot fi convertite chiar dacă sînt emise într-o monedă liber convertibilă.

Cu excepția devizelor în cliring, celelalte pot fi negociate la bursă sau scontate la bancă, obținîndu-se echivalentul în monedă națională înainte de scadența titlului de credit.

C. K.

Emblemă

Anca Preda, Brașov — Emblema oficială a Anului internațional al copilului, cum a fost proclamat anul 1979 — două si-

luate înconjurate de frunze de lauri ca în emblema O.N.U. — simbolizează relația dintre adult și copil. Emblema, aleasă în urma unui concurs internațional, a fost creată de graficianul dancz Erik Jerichau (în stînga imaginii), care a declarat cu

acest prilej: „Sper că oamenii de pe întreg pămîntul vor înțelege acest mesaj și că Anul interna-

țional al copilului va reuși să dezvolte o mai mare conștiință a problemelor privitoare la copii”.

Reuniune

Petre C. Petre, București — 1) Reuniunea de la Luxemburg din 21—23 noiembrie a.c. a „Clubului de la Dakar” a discutat despre modalități de accelerare a transferului de cunoștințe tehnice și de tehnologie către țările în curs de dezvoltare, ca și probleme privind comerțul mondial. Reuniunea a constituit totodată „inceputul unei reflecții asupra unei noi diviziuni internaționale a muncii în agricultură”. Din Clubul de la

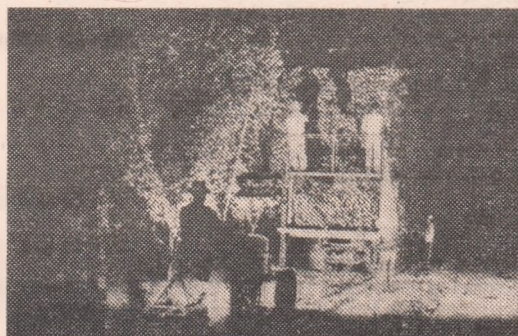
Dakar fac parte personalități politice, înalți funcționari, reprezentanți ai vieții economice și financiare din 20 de state europene și africane, precum și din S.U.A.

2) Profesorul vest-german Eduard Pestel de la Universitatea tehnică din Hanovra, coautor al Raportului „Omenirea la răspîntic” către Clubul de la Roma, a fost numit în acest an ministru al Educației al landului Sakonia inferioară. El este de asemenea vicepreședinte al Asociației vest-germane pentru cercetare.

Agricultură

S. Orban, Mediaș — Populația ocupată în agricultura S.U.A. se reduce continuu. În 1935 fiecare al patrulea american trăia într-o fermă; în 1976, potrivit unui buletin statistic lunar al Departamentului Agriculturii al S.U.A. (**Agricultural Situation**, iunie 1977), numai unu din 26 de americani mai locuia într-o fermă, fapt ce a dus la micșorarea ponderii acestei categorii la 3,9% în totalul

populației țării. Această reducere masivă este considerată o consecință a mecanizării producției agricole, dar și a ascuțirii contradicțiilor economice și sociale căora trebuie să le facă față agricultorii americani. Ea prezintă, totodată, o accelerare de ritm: din 1970 pînă în 1975 populația rurală s-a redus cu 850 000 persoane, într-un ritm anual de 2,7%. Reducerea populației rurale în perioada 1975—1976 s-a făcut într-un ritm de 7%, ceea ce este un indiciu că exodul populației rurale poate să

Recoltatul continuă și noaptea la aceste vii din statul Washington

se mențină în continuare ridicat. După 1970, populația rurală de culoare a părăsit fermele într-o proporție mai mare decît cea albă. În 1970, circa 900 000 de negri locuiau în mediul rural, în timp ce în 1976 mai rămăseseră doar 500 000.

Bancă

de export-import

Ioan Stamatescu, Făgăraș — Banca de export-import este o agenție financiară guvernamentală în țările capitaliste dezvoltate, menită să sprijine dezvoltarea comerțului exterior, în special a exporturilor țării respective prin acordarea sau garantarea creditelor externe.

Banca de export-import a S.U.A., de pildă, a fost creată în anul 1937. Ea acordă sau asigură credite în special la exporturile americane de mașini, echipament, mijloace de transport, alte bunuri de investiții. Producătorul american este finanțat în mod curent de către bancă în timpul realizării bunurilor ce urmează a fi exportate, iar importatorul străin este creditat de către bancă, de obicei pe termen mediu (5—7 ani) și în condiții ceva mai avantajoase decît cele existente pe piețele de capital occidentale. Date citate de Michael Blumenthal, ministrul american al finanțelor, relevă că în perioada 1973—1976, banca a sprijinit exporturi în valoare de 12 miliarde dolari în medie pe an, echivalînd cu 1% din exportul de produse industriale finite al S.U.A. Recent, banca a redus dobînda la creditele pe care le acordă, pentru a stimula exportul. În Anglia, Departamentul de garantare a creditelor de export, creat în anul 1930, asigură pe exportatorii autohtoni care acordă credite externe împotriva riscurilor de neplată a ratelor scadente, condițiile de asigurare fiind apropiate celor de pe piața capitalurilor. Banca de export-import a Japoniei creditează pe termen mediu și lung exporturile japoneze. Imprumuturile sînt acordate în proporție de 70—80% din valoarea exporturilor, la dobinzi relativ mai avantajoase decît cele de pe piețele de capital occidentale.

CREȘTEREA ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 23)

profunde interne și internaționale. Exprimând printre primele țări acest imperativ, în Declarația asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale, adoptată la sesiunea extraordinară a Adunării Generale O.N.U. din 1974, precizându-se că „prezenta ordine economică internațională este în conflict direct cu actualele tendințe din relațiile economice și politice internaționale“, se formulează ideea după care prosperitatea lumii depinde de progresul și prosperitatea părților ei componente iar pentru a se realiza acest imperativ este nevoie de prefacerea ordinii actuale internaționale.

România, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, au contribuții de seamă atât pe linia formulării unei concepții despre noua ordine economică internațională, cât și a strategiilor creșterii, contribuind prin activitatea desfășurată pe plan internațional la realizarea acestora. La cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, din 1974, s-a precizat că în concepția românească, care se bucură de amplă audiență în rândul multor forțe progresiste din lume, „noua ordine economică și politică internațională presupune înlăturarea hotărâtă a vechilor relații de inechitate, a aspirării unor popoare de către altele, impune lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste“ și nu doar o reajustare parțială a unor aspecte stridente ale vechii ordini economice internaționale. Este nevoie de o ordine economică internațională în stare să stimuleze creșterea și dezvoltarea organică, iar relațiile economice internaționale din acest nou cadru sînt chemate să contribuie la accelerarea lichidării subdezvoltării, la democratizarea vieții economice internaționale și la apropierea nivelurilor de dezvoltare ale țărilor mici. Se cer reajustate sau reasezate, pe baze noi, relațiile dintre oameni, dintre om și natură, dintre țările lumii, elemente care se regăsesc, într-un fel sau altul, în strategiile creșterii și dezvoltării.

Țara noastră privește cu optimism și încredere viitorul omenirii, concepția ei despre dezvoltare axîndu-se pe ideea că marile probleme sînt soluționabile, că rezolvarea lor ține de inteligența și capacitatea creatoare a popoarelor lumii, de eforturile și lupta forțelor progresiste vizînd învingerea forțelor retrograde, reacționare, de faptul că vechile orînduiri și structuri interne sau internaționale sînt generatoare de tensiuni, de contradicții antagoniste, și conflicte. Pe măsură ce noul învinge vechiul, cresc și posibilitățile de soluționare a marilor probleme cu care-i confruntă omenirea.

BRNO - UN LOC IDEAL PENTRU AFACERI FRUCTUOASE ȚIRGURI ȘI EXPOZIȚII la BRNO 1978 Cehoslovacia

SALIMA 78 Țirgul internațional de alimentație	15—22 februarie
ȚIRGUL INTERNAȚIONAL DE BUNURI DE CONSUM	21—23 aprilie
THERIA 78 Expoziția internațională de aparate și echipament pentru studiul și cercetarea mamiferelor	20—27 iunie
Expoziția internațională de ciini de toate rasele	1—2 iulie
AL 20-LEA ȚIRG INTERNAȚIONAL DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI INVEX 78.	13—21 septembrie
Salonul internațional de invenții și noutăți tehnice	19—25 octombrie
ROBOT 78 Salonul internațional de roboți- manipulatori și de bază a elementelor	14—19 noiembrie
MONTEX 78 Expoziția internațională de mecanizare și automatizare a dispozitivelor interne	14—19 noiembrie
WELDING Salonul internațional de sudură	14—19 noiembrie

Informații suplimentare puteți obține la :
BVV Țirguri și Expoziții BRNO,, Vystaviste 1,602 00 BRNO,
Cehoslovacia. Telefon : 314. Telex : 062294, 062295. Adresa
telegrafică : Fairbrno

Publicom

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central de
Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 2 decembrie 1977

IN ÎNTIMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI

- Creativitate și responsabilitate politică față de interesele fundamentale ale poporului (Dan Popescu) 1
- Dimensiunile tehnologice și strategia dezvoltării în concepția României (prof. dr. Aurel Neguțoiu) 4
- Dezvoltarea economico-socială armonioasă a teritoriului întregii țări (dr. Petre Rotaru, dr. Camelia Cămășoiu) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Economia României în anul 1978 (Constantin Caloianu) 9
- Exigențe în îndeplinirea prevederilor de plan (Gh. Drăghici, L. Țăranu) 11
- Cum se acționează pentru economisirea combustibilului și energiei electrice (V. Boescu) 13
- Direcții de sporire a productivității muncii în agricultură (II) (Ovidiu Popescu) 15
- Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Generalizarea experienței înaintate. O abordare științifică a problemelor calității (Adrian Rusu) 18

TEORII ● IDEI

- Centenarul independenței. Finanțele României în anii războiului pentru independența de stat (dr. Ilie Râmnicănu) 20
- Creșterea economică : un proces necesar cu interpretări diferite (II) (prof. dr. Ivanciu Nicolae Văleanu) 22
- Școli ● curente economiști. Eludarea realului în gîndirea economică occidentală (Vasile Pilat) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Șomajul, un fenomen cronic al economiei capitaliste (dr. Dorel Oprescu) 26
- Tendințe-conjuncturi 28
- R.S.F. Iugoslavia. Înnoiri structurale în economia națională (N. Popov) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științelor“.

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre multiplele forme de asigurare pe care ADAS le pune la îndemina cetățenilor se află și „asigurarea de accidente”.

Această asigurare poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora ADAS plătește sumele asigurate, amintim: lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, electrocutarea, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întimplale ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întimplale acestora etc.

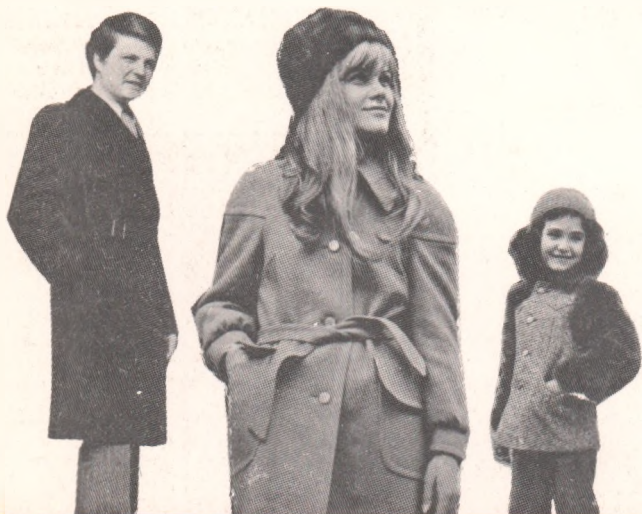
Asigurarea de accidente se practică în următoarele variante:

- Asigurarea de accidente pentru sume asigurate fixe, totale, de 15 000 de lei, se contractează pe durate de 3 sau 6 luni, sau pe durate constituind multiplul acestora, pînă la 2 ani.

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

- Asigurarea de accidente pentru sume asigurate convenite se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.

Primele de plată, la ambele forme de asigurare, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, de profesia și felul unității în care acesta lucrează, precum și de durata contractului (de exemplu: la asigurarea pentru sume fixe, primele de plată reprezintă, de regulă, 12 sau 15 lei pe 3 ori 6 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite, primele de plată reprezintă, de regulă, între 1,60 și 4 lei pe an, pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată).

- Asigurarea familială de accidente cuprinde, pe lângă asiguratul principal și pe soția acestuia, precum și pe toți copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume asigurate totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

- Asigurarea de accidente „Turist” se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări, cu durata de pînă la 1 lună. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cit și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei și 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, care se contractează pe o perioadă de 1 lună, prima plată este de 15 lei.

La toate felurile de asigurări de accidente, în cazurile de invaliditate permanentă parțială, ca urmare a accidentelor cuprinse în asigurare, suma convenită în raport cu gradul de invaliditate permanentă stabilit se majorează cu 25%, în limita sumei asigurate pentru invaliditate permanentă totală.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale oferă și avantajul cuprinderii în asigurare a bunurilor casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță, fără vreo plată de primă suplimentară.

Ținînd seama de numeroasele împrejurări în care se pot produce accidentele, de gama largă a riscurilor acoperite și de costul avantajos al asigurărilor, recomandăm tuturor cetățenilor contractarea uneia sau a mai multor asigurări din cele prezentate, care garantează acoperirea consecințelor financiare ale accidentelor, ori a celor rezultate ca urmare a pagubelor produse la bunurile din gospodărie.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

**UN CADOU FRUMOS
ADUCE ÎNTOTDEAUNA BUCURIE**

**CASETA CU CREMĂ SUPERGRASĂ „BIO-TON“
MEDALII DE AUR LEIPZIG ȘI BRATISLAVA '77**

